

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านเขาล้อ จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Effects of Story Telling Activities on emotional Intelligence
of Preschool children at Ban khaolo school in Nakhon Sawan Province**

Mrs. Bung-on Natthong

An Independent Study in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Education Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมการดำเนินงานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์
ชื่อและนามสกุล นางบังอร เนตรทอง
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจู้)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์
ผู้ศึกษา นางบังอร เนตรทอง รหัสนักศึกษา 2512102126 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 25 คน
ที่ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์
ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
และแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีความฉลาด
ทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ กิจกรรมการเล่านิทาน ความฉลาดทางอารมณ์ เด็กปฐมวัย

Independent Study title: The Effects of Story Telling Activities on emotional Intelligence of Preschool children at Ban khaolo school in Nakhon Sawan Province

Author: Mrs. Bung-on Natthong; **ID:** 2512102126;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Arunee Holadah, Associate Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The objective of this study was to compare the emotional intelligence of preschool children before and after undertaken story telling activities.

The sample comprised 25 preschool children, 5-6 years old, who were studying at the second kindergarten level in the second semester of the 2012 academic year at Ban Khaolo school in Nakhon Sawan Province, obtained by cluster sampling. The research instruments used were Story telling lesson plans and an emotional intelligence behavior observation form. The statistical analyses being employed were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that the post - experiment emotional intelligence of preschool children undertaking story telling activities were Significantly higher, at the .05 level, than their pre – experiment counterparts.

Keywords: Story Telling activities, Emotional intelligence, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาชั้นคว่ำอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความช่วยเหลือ และคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี ทรดาล นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบและเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน และแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ นอกจากนี้ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบ้านเขาล้อ ตลอดจนผู้ปกครองเด็กปฐมวัยทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

อนึ่งกำลังใจที่เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้ความสำเร็จของการศึกษาชั้นคว่ำอิสระฉบับนี้ นายสวัสดิ์ เนตรทอง และบุตรชาย บุตรสาว ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยถือว่ามีค่ายิ่ง จึงขอจารึกไว้เป็นอนุสรณ์ ณ ที่นี้ด้วยความซาบซึ้งใจ

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาชั้นคว่ำอิสระฉบับนี้ ขอมอบให้แก่ บิดา มารดา ผู้ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

บังอร เนตรทอง

พฤษภาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล.....	63
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง.....	66
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองกับเกณฑ์เป็นรายบุคคล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	86
ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	87
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91
ค คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย.....	93
ง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย	100
จ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย.....	103
ฉ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน.....	161
ช ภาพการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย.....	164
ประวัติผู้ศึกษา.....	167

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตารางวิเคราะห์เนื้อหาניתานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์.....	57
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล.....	63
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง.....	66
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง กับเกณฑ์เป็นรายบุคคล.....	67

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นรายบุคคล.....	65
---	----

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งในสภาพการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคสมัยของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จในชีวิต ผลงานวิจัยในต่างประเทศ (Goleman, 1995: 6-7 อ้างถึงใน ณัฐดา อนุกุล 2549: 1) พบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและครอบครัวเป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นผลมาจากความฉลาดทางด้านเชาวน์ปัญญา คนที่มีสติปัญญาสูงหรือคนที่เรียนเก่ง จะสามารถเรียนรู้วิธีการที่จะทำให้คะแนนสอบได้ แต่ไม่สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของชีวิตได้ เมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer and Salovey, 1997 อ้างถึงใน ทิพวรรณ คันธา 2546: 1) กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ใช่เด็กที่มีความฉลาดทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่เด็กนั้นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วย การที่เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ไม่เก็บกด มีทางระบายออกที่เหมาะสม รู้จักการรอคอย มีวินัย และรู้จักควบคุมตนเอง สามารถเข้าใจผู้อื่น รู้เขา รู้เรา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เด็กเหล่านี้สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังที่ วิระวัฒน์ ปันติตามัย (2542: 35) กล่าวว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้อย่างดี ทำให้ผู้อื่นเป็นสุข ตนเองสบายใจทั้งสองฝ่าย และในการทำงาน ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ดีกว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของคน นอกเหนือจากความสามารถทางสติปัญญาที่มีอยู่ในตัวทุกคน ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 มาตรา 6 จึงได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ได้ผลต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้นเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านให้รวดเร็ว

ที่สุด หากได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักการ จะส่งผลต่อบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความฉลาดทางอารมณ์นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังและฝึกฝนให้เกิดกับเด็กปฐมวัย กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข (2547: 20) กล่าวไว้สอดคล้องกับ อารยา ผลชัยญา (2547: 1) ที่ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา ด้วยเหตุนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 35) จึงได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญไว้ 12 มาตรฐาน โดยมาตรฐานที่ 3 กำหนดให้ครูต้องพัฒนาเด็กให้มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข คือ การแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะที่เกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการจัดกิจกรรมครูปฐมวัย รวมทั้งการเป็นแบบอย่างของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กเล็กในช่วงอายุ 2-5 ปี เพราะความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กจะพัฒนาได้อย่างมากในช่วงวัยนี้ และคุณสมบัติหลายประการ เช่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การมีวินัย ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะเกิดขึ้นได้จากการสร้างรากฐานของเด็กวัยนี้ ดังที่ ภาณุ โคตรพิลา (2545: 20) กล่าวไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยผู้เกี่ยวข้องจะต้องฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง มีความเข้าใจตนเอง สามารถควบคุม และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2549: 12) ได้กล่าวว่าการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นทางออกที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ซึ่งถือว่าเป็นวัยทองของชีวิต เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะแต่ละด้านได้ดี

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถทำได้หลายวิธี กิจกรรมการเล่นิทานเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ดังที่ ไพจิตร วราจิต (2552: 2) กล่าวว่า ผลดีของการเล่นิทาน นอกจากจะสร้างความผูกพันระหว่างผู้เล่ากับเด็กแล้ว ยังสร้างความมั่นใจ ความเชื่อมั่นให้เด็ก เด็กได้แสดงความคิดเห็นขณะฟังนิทาน ทำให้เด็กมีสมาธิ เด็กจะฟังอย่างตั้งใจ ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากนี้ การเล่นิทานยังเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และส่งเสริมพัฒนาการได้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ที่สำคัญคือ ทักษะด้านภาษา ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทย สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 10) ที่กล่าวไว้ว่า นิทานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ จิตใจ นิทานเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย นิทานสามารถสร้างความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ของเด็ก นอกจากนี้ กุลวรา ชูพงษ์ไพโรจน์ (2544: 34) กล่าวไว้ว่า

นิทานคือเรื่องเล่าที่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสอนที่ให้ความสนุกสนาน และเนื้อหาของนิทานยังช่วยให้เด็กรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น ส่งเสริมให้เด็กกล้าซักถาม มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ส่งผลให้เด็กมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ และ สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 59 - 62) ได้กล่าวว่า นิทานทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กสมความปรารถนาและมีความสุข กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทย

โรงเรียนบ้านเขาลือเป็นโรงเรียนนำร่องในโครงการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 - 2552 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจัดกิจกรรมการพัฒนาความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และได้นำโครงการดังกล่าวมาพัฒนาเด็กและให้ความรู้ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำโครงการอบรมผู้ปกครองในหัวข้อ “เลี้ยงลูกอย่างไร ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข” และจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของเด็กพบว่าเด็กปฐมวัยในความรับผิดชอบ ร้อยละ 40 พ่อ แม่ แยกทางกัน เด็กจะอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือผู้ปกครอง ทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น เด็กมักจะมีพฤติกรรมเอาแต่ใจตนเอง เรียกร้องความสนใจ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนบ้านเขาลือ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นการวางรากฐานให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รู้จักแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีน้ำใจ รู้อะไรถูก อะไรผิดและพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ รู้จักการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง กล้าพูดและกล้าบอก ให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ เข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เด็กปฐมวัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

3. สมมุติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์

4.2 กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง

กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ด้วยการเล่านิทานโดยใช้สื่อ และเทคนิคการเล่าที่หลากหลาย

4.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2555 ถึงวันที่ 23 มกราคม 2556 เวลา 10:10 -10:30 น ใช้เวลาในการทดลอง 15 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที

4.4 ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

4.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

5. นิยามศัพท์

5.1 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์

5.2 กิจกรรมการเล่านิทาน หมายถึง การเล่าเรื่องและถ่ายทอดเรื่องราวที่มีคติสอนใจ ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่าปากเปล่า การเล่าโดยใช้หนังสือนิทาน การเล่าโดยใช้สื่อประเภทหุ่นชนิดต่างๆ การแสดงบทบาทสมมุติ จากนั้นครูและเด็กร่วมกันสนทนา และตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน

5.3 ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข ดังนี้

5.3.1 ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน แสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้อะไรควรทำ ไม่ควรทำ

5.3.2 ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะอดทน สามารถตัดสินใจ/แก้ปัญหา และกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับวัย รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

5.3.3 ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความสุขสนุกสนานร่าเริง

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

6.2 เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

6.3 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าของการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
 - 1.1 ความหมายของนิทาน
 - 1.2 ความสำคัญของนิทาน
 - 1.3 ประเภทของนิทานสำหรับเด็ก
 - 1.4 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
 - 1.5 เทคนิคการเล่านิทาน
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.3 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.5 ลักษณะของเด็กปฐมวัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.6 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.7 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1.1 ความหมายของนิทาน

นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อต้องการสอนคนในการดำรงชีวิต หรือเล่าเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งนี้ นิทานยังถ่ายทอดประเพณีและวัฒนธรรม ด้วยวิธีมุขปาฐะ ที่ทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง ต่างมุ่งสนองความสุขทางจิตใจของคนฟัง ซึ่งเป็นรากฐานของการนำไปสู่ความฉลาดทางอารมณ์ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของนิทานไว้หลายท่าน ดังนี้

เกริก ยूनพันธ์ (2542: 6-7) ได้กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมา ตั้งแต่สมัยโบราณ นิทานในภาษาบาลี แปลว่า เรื่องเดิม เป็นเรื่องปาฐกถา นิทานเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสุขและสนุกสนาน แฝงคำสอนจรรยาในชีวิต การเล่านิทานจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง

ไพเราะ พุ่มมั้น (2544: 29) กล่าวว่า นิทานหมายถึงเรื่องเล่าต่อกันมา หรือเป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสุขสนุกสนาน มีคติสอนใจ หรือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต

ณัฐชยา ยัมวิไล (2544: 42) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้น และมีการเล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล มีรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ให้ความรู้ ความสนุกสนาน คำสอนต่างๆ

สัณหพัฒน์ อรุณธรี (2542: 2) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานคือเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่ หรือเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟัง เป็นสำคัญ และยังสอดแทรกคุณธรรมเป็นส่วนประกอบ

ศรีสุดา ธิติโสภี (2545: 26) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมา โดยที่เรื่องราวนั้นอาจเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่สมมุติขึ้น ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากร่องราวเหล่านั้น ทำให้เกิดแง่คิด คติสอนใจ ซึ่งจะนำไปเป็นตัวอย่างต่อการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อตนเองและสังคมโดยรวม

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 48) ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า

1. เป็นเรื่องที่ผูกขึ้นเล่าสู่กันฟัง
2. เป็นเรื่องเล่าที่ใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอด หรือเขียนขึ้นทำนองการเล่าปากเปล่า
3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเอง ทำนองการเล่าด้วยวาจา
4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิง และมีคติสอนใจเป็นจุดประสงค์รอง

นอกจากนี้ ชวนชม เกรือเขียว (2547: 6) กล่าวว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ หรือเรื่องแต่งขึ้นใหม่ อาจเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่สมมุติขึ้นเพื่อให้

ความสนุกสนาน ให้คิดสอนใจ ส่งเสริมคตินิยม ในปัจจุบันได้มีการเล่านิทานเพื่อประโยชน์
 ในด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคและรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
 จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล
 มีรูปแบบ และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน อาจเป็น คน สัตว์ เจ้าหญิง อมนุษย์ แม่มด นางฟ้า แต่
 มีความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมต่างๆ เหมือนคนทั่วไป หรืออาจจะเหมือนที่เราอยากให้เป็น
 จากเรื่องราวเหล่านั้นทำให้เกิดแง่คิด คิดสอนใจ ส่งเสริมคตินิยม ผู้ฟังเกิดความสุขและสนุกสนาน
 ซึ่งจะนำไปเป็นตัวอย่างต่อการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตประจำวัน

1.2 ความสำคัญของนิทาน

นิทานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็ก นิทานเปรียบเสมือนสะพานที่ผู้ใหญ่ทอดถึงเด็ก
 และสามารถสัมผัสถึงความรัก ความเมตตา ความรู้สึกนึกคิดที่ดีงาม เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับ ตั้งแต่
 เขาวัย เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กมีจิตใจที่ดีงาม ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของนิทานไว้
 ดังนี้

ประยูร ทรงศิลป์ (2542: 6) กล่าวว่า นิทานมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดการเรียนรู้
 เสริมสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล รวมทั้งมี
 ความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ และสังคมในหลายด้าน กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1. นิทานเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์เข้าใจสภาพของมนุษย์โดยทั่วไปได้ดียิ่งขึ้น เพราะ
 ในนิทานประมวลความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความกลัว ความบันเทิงใจ ระเหยแบบแผน
 และอื่นๆ
2. นิทานเป็นเสมือนกรอบล้อมชีวิตให้อยู่ในขอบเขตที่มนุษย์ในสังคมนั้นๆ นิยามว่า
 ดีหรือถูกต้อง แม้กฎหมายบ้านเมืองก็ยังไม่สามารถบังคับจิตใจของมนุษย์ได้เท่า เพราะมนุษย์ได้ฟัง
 ได้ซึมซับสั่งสมการอบรมนั้นๆ ไว้ในวิถีชีวิตตั้งแต่เด็ก
3. นิทานทำให้มนุษย์รู้จักสภาพชีวิตท้องถิ่น โดยพิจารณาตามหลักที่ว่าคตินิยมบ้าน
 เป็นพื้นฐานชีวิตของคนชาติหนึ่งๆ หรือชนกลุ่มนั้นๆ
4. นิทานเป็นมรดกของชาติในฐานะเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ
 ชีวิตมนุษย์แต่ละชาติแต่ละภาษา มีการจดจำและถือปฏิบัติกันต่อๆ มา
5. นิทานเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์ เป็นต้นเค้าแห่งศาสตร์ต่างๆ และช่วยให้การศึกษา
 ในสาขาวิชาอื่นกว้างขวางยิ่งขึ้น
6. นิทานทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ช่วยให้คนแลเห็นสภาพของตน
 ว่าคล้ายคลึงกับคนอื่น ๆ ความคิดเช่นนี้ก่อให้เกิดความเป็นกลุ่มไม่เกิดการแบ่งแยก

7. นิทานเป็นเครื่องบันเทิงใจยามว่างของมนุษย์

วิเชียร เกษประทุม (2545: 45) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของนิทานไว้ ดังนี้

1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย

2. ช่วยกระชับความสัมพันธ์ให้บุคคลที่ได้อ่าน ได้ฟัง มีความสนิทสนมกัน สามารถประกอบกิจกรรมอื่นได้

3. ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ การเรียนรู้ลักษณะการต่อสู้ เอาชนะอุปสรรคของตัวละคร

4. ให้ข้อคิดคติเตือนใจ โดยเฉพาะนิทานคติธรรม ปลูกฝังคุณธรรมที่พึงประสงค์

5. สะท้อนภาพสังคมในอดีตหลายๆ ด้าน เช่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณีค่านิยมและความเชื่อ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 116 - 117) กล่าวถึง ความสำคัญของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. เป็นสายใยเชื่อมโยงในการสร้างความสัมพันธ์ ความรักความอบอุ่นของเด็ก ระหว่างพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ ปู่ย่า ตายาย พี่ ป้า น้า อา พี่เลี้ยง ครูและเพื่อนๆ

2. เป็นการสอนทางอ้อม สอนสิ่งที่เป็นอาหารสมอง อาหารใจให้เด็ก ช่วยขัดเกลา กิริยามารยาท ความประพฤติ อุบาสัย ระเบียบวินัย และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมได้เป็นอย่างดี

3. ช่วยพัฒนาด้านอารมณ์ให้กับเด็ก ให้ความสนุกสนาน ทำให้เด็กรู้จักฟัง มีสมาธิ มีมารยาทในการฟัง

4. ช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน เมื่อฟังนิทานแล้วทำให้อยากอ่านนิทานเรื่องนั้น หรือเรื่องอื่นต่อไป

5. สนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

6. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา ทำให้รู้จักคำศัพท์ต่างๆ เพิ่มขึ้น และให้เด็กเล็กๆ มีพัฒนาการด้านการพูดได้เร็วขึ้น

7. ทำให้เด็กมีความรู้เพิ่มเติมจากเรื่องที่ฟัง และจากภาพในหนังสือนิทาน

8. ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ลำไย บัวพิทักษ์ (2542: 29) กล่าวว่า การเล่านิทานมีประโยชน์และมีคุณค่ามากมาย เช่น ช่วยชดเชยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็ก ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด และจินตนาการ ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บใจความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยใช้นิทานนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ ทำให้เด็กสนใจ ต้องการ

อยากจะเรียนรู้ เด็กจะรับรู้ได้ดีเพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการ และสนใจอยากรู้ เด็กมักบ่นว่าให้ผู้สอนเล่านิทานให้ฟังเสมอ นิทานจึงมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมาก เพราะช่วยลดความตึงเครียด หลังจากที่ครูสังเกตเห็นว่า เด็กเกิดความเบื่อหน่ายจากการเรียน หรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กพักผ่อน ได้รับความเพลิดเพลิน ใช้นิทานนำเข้าสู่บทเรียน นิทานช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี หรือผิดบางประการของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถใช้นิทานสอนจริยธรรมแก่เด็กได้

นิทานเป็นสิ่งสำคัญ ต่อเด็กและผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็กๆ มีความสุข สนุกหยรษาแล้ว ยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบ ที่คอยช่วยถักทอสายใยความรัก ความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่น ละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว โดยจำแนกความสำคัญของนิทาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2552: 5 - 6) ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมความคิดคำนึง และจินตนาการ
2. ส่งเสริมการฟังให้เกิดความสนุกสนาน
3. สอนให้เด็กเรียนรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำ และภาษาพูดใหม่ๆ
5. ช่วยให้เด็กกล้าที่จะแสดงออกอย่างมั่นใจ
6. ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีจากนิทาน
7. ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก
8. ช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีแก่เด็ก

จากที่กล่าวมาสรุปความสำคัญของนิทานได้ว่า นิทานเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ นิทานช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กจะช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เรียนรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี และผ่อนคลายอารมณ์เครียดซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย คือ มีน้ำใจ และรู้อะไรถูกอะไรผิด กล้าพูดยอมรับในสิ่งที่ทำผิด และมีความสุขสนุกสนาน

1.3 ประเภทของนิทานสำหรับเด็ก

เนื่องจากนิทานมีเรื่องราวที่แตกต่างกัน นักการศึกษาจึงได้จำแนกนิทานออกเป็นประเภทต่างๆ อย่างหลากหลาย ขึ้นกับเกณฑ์ในการแบ่ง ดังที่ ไพพรรณ อินทนิล (2544 : 27) ได้แบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบเค้าโครงของเรื่อง (Form) ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ใน

กาลครั้งหนึ่ง มีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็จะแต่งงานกับหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า เป็นต้น

2. นิทานท้องถิ่น หรือที่เรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องพิสดาร แต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่น เรื่องพระยาทอง พระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น อาจจะแยกย่อย ได้ดังนี้

2.1 นิทานประเภทอธิบาย เช่น ทำไมห้ามนำน้ำส้มสายชูเข้ามาในเมืองลพบุรี อธิบายว่าสถานที่ต่างๆ เหตุใดจึงมีชื่อเช่นนั้น อธิบายปรากฏการณ์ เช่น เหตุใดพระราหูกับ พระจันทร์จึงเป็นอริต่อกัน เหตุใดกาจึงมีขนดำ

2.2 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น โขคลาก

2.3 นิทานเกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้และลายแทง

2.4 นิทานวีรบุรุษ กล่าวถึงความสามารถ ความองอาจ กล้าหาญของบุคคล นิทานวีรบุรุษคล้ายคลึงนิทานปรัมปรา ซึ่งมีตัวเอกเป็นวีรบุรุษเหมือนกัน แต่นิทานวีรบุรุษ มีการกำหนดเวลาแน่นอน จะมีเรื่องพันวิสัยมนุษย์อยู่บ้าง แต่เชื่อว่ามีเค้าเรื่องจริง

2.5 นิทานคติสอนใจ เป็นเรื่องสั้นๆ

3. เทพปกรณัม ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าวมหาสงครามต์ เมขลา-รามสูร เป็นต้น

4. นิทานเรื่องสัตว์ แต่มีความประพจน์เช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำหรือเล่าไม่รู้จบ เช่น เรื่องยายกะตา มีวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องสั้นๆ มีจุดสำคัญอยู่ที่ความไม่น่าจะเป็นไปได้ของเหตุการณ์ อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโง่ ความฉลาด ปฏิภาณไหวพริบ ความคิด เช่น เรื่องศรีธนญชัย เป็นต้น

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543: 7 - 29) ได้จัดประเภทของนิทานตามแนวคิดของสมิท ทอมป์สันไว้ 11 ประเภท คือ

1. นิทานมหัศจรรย์ เป็นนิทานที่มีเรื่องราวความน่าอัศจรรย์เหนือธรรมชาติเนื้อเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งจินตนาการบอกสถานที่และเวลาไม่แน่ชัด ตัวละครเอกต้องผจญภัย และได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น แต่งงานแล้วมีฐานะดีขึ้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตัวอย่างเช่น เรื่อง สโนว์ไวท์ ความอัศจรรย์ของเรื่อง

ของเรื่อง คือ กระจกพูดได้ เป็นต้น

2. นิทานชีวิต เป็นนิทานที่ดำเนินเรื่องราวอยู่บนโลกแห่งความจริง บ่งบอกสถานที่ตัวละครชัดเจน อาจมีเรื่องอิทธิฤทธิ์ความมหัศจรรย์ แต่เป็นเรื่องที่น่าจะเป็นไปได้ นิทานชีวิตของไทย เช่น ไกรทอง ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

3. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่เล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษที่มีความสามารถเหนือมนุษย์

4. นิทานประจําถิ่นหรือนิยายประจําถิ่น เป็นเรื่องทีอธิบายถึงสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสร้างขึ้นมา เนื้อเรื่องมีความแปลกพิสดาร ที่เชื่อว่า เกิดขึ้นจริง ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ตัวละคร และเวลาถูกบ่งไว้ชัดเจน อาจเป็นเรื่องของบุคคลในประวัติศาสตร์ คนสำคัญของเมือง ตัวละครอาจเป็นมนุษย์ เทวดา สัตว์ เป็นต้น

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องทีอธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งเหนือธรรมชาติ อธิบายถึงกำเนิดของสัตว์บางชนิด เป็นต้น

6. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องทีอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน ตลอดจนความเป็นมาของชนชั้นผู้นำ ลำดับชั้น และบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ประเพณี พิธีกรรม ความประพตติต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด เช่น เรื่องเมขลากับรามสูร เป็นต้น

7. นิทานสัตว์ เป็นนิทานที่มีสัตว์เป็นตัวละครเอก โดยทั่วไปมักจะแสดงให้เห็นความฉลาดของสัตว์ชนิดหนึ่ง และความโง่เขลาของสัตว์อีกชนิดหนึ่ง สัตว์ที่เป็นตัวละครเอก มักจะเป็นตัวโกง เทียบกลั่นแกล้งเอาเปรียบสัตว์อื่น บางครั้งก็ได้รับความเดือดร้อน ความขบขันของนิทานสัตว์ ขึ้นอยู่กับการหลอกลวงหรือการตกอยู่ในภาวะที่ลำบาก เพราะความโง่เขลา ถ้านิทานสัตว์ที่มีเนื้อเรื่องมุ่งสอนจริยธรรมหรือคดิธรรม จัดเป็นเรื่องประเภทให้คดิสอนใจ เช่น นิทานอีสป เป็นต้น

8. นิทานมุขตลก ความขบขันอยู่ที่ความไม่น่าจะเป็นไปได้ เนื้อเรื่องมีขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้

9. นิทานศาสนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนาแต่ไม่ใช่เทพปกรณณ์ เช่น เรื่องเล่าเกี่ยวกับนักบุญต่าง ๆ ในคริสตศาสนาซึ่งไม่ปรากฏในพระคัมภีร์ นิทานดังกล่าวตามทศณะของผู้เล่า ถือว่าเป็นเรื่องจริง

10. นิทานเรื่องผี เป็นเรื่องเล่าที่กล่าวถึงผีต่างๆ ซึ่งมีอยู่ทุกสังคม ผีบางตัวไม่ปรากฏชัดเจนมาจากไหน เกิดขึ้นได้อย่างไร และมีบางประเภทที่กลายเป็นวิญญาณ แล้วกลับมาหลอกคนด้วยวิธีการต่างๆ

11. นิทานเข้าแบบ หมายถึง นิทานที่มีแบบแผนในการเล่าพิเศษ โครงเรื่องมีความสำคัญเป็นรองของแบบแผนในการเล่า การเล่าก็เพื่อความสนุกสนานของการเล่าโดยแท้ เช่น นิทานลูกโซ่ นิทานหลอกผู้ฟัง นิทานไม่จบเรื่อง และนิทานไม่รู้จบ

11.1 นิทานลูกโซ่ คือ นิทานที่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นหลายครั้ง หรือเกี่ยวกับสิ่งหลายสิ่ง มีการแจกแจงรายละเอียดตามจำนวนนับ หรือวันเดือนปี อีกแบบหนึ่งก็คือ เป็นเรื่องที่วนกลับมาที่เดิมคือ เป็นเรื่องเล่าถึงเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นต้องมีการแก้ไข โดยอาศัยสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวโยงกันไปเป็นลูกโซ่ ในที่สุดก็วนกลับมาสู่จุดเริ่มต้นของเรื่องแล้วเรื่องก็จบลง

11.2 นิทานหลอกผู้ฟัง เป็นนิทานที่ผู้เล่าหลอกผู้ฟังให้เป็นตัวตลก ผู้เล่ามักเล่าเรื่องโดยให้ผู้ฟังนั้นมีส่วนร่วม

11.3 นิทานไม่จบเรื่อง เป็นนิทานที่เล่าเพื่อหยอกเย้าให้เกิดความสนุกสนานหรือเล่าเพราะรำคาญที่ถูกเข้าขี้ นิทานประเภทนี้เริ่มเรื่องอย่างน่าสนใจ แล้วก็จบลงอย่างกะทันหัน จบลงทั้งๆ ที่ไม่น่าจบ

11.4 นิทานไม่รู้จบ เป็นนิทานที่มักเกี่ยวข้องกับการนับ ผู้เล่าสามารถเล่าไปได้นานเท่าที่ผู้ฟังต้องการ ไม่มีวันจบ ปกติผู้ฟังจะรำคาญจนต้องบอกให้หยุดเล่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 138) ได้แบ่งนิทานตามระดับอายุเด็กที่มีความชอบแตกต่างกันออกไป สรุปได้ดังนี้

1. เด็กอายุ 3 – 4 ปี ชอบนิทาน เกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นความจริง
2. เด็กอายุ 4 – 5 ปี ชอบนิทานที่เป็นเรื่องสั้นๆ เข้าใจง่าย และมีละครตัวเองเพียงตัวเดียว เป็นเรื่องราวที่ส่งเสริมจินตนาการ
3. เด็กอายุ 5 – 6 ปี ชอบนิทานที่ส่งเสริมจินตนาการด้านสติปัญญา และเป็นเรื่องจริงในปัจจุบันและประเภทวีรบุรุษ

วรรณิ ศิริสุนทร (2534: 13 – 19 อ้างถึงใน อินธิรา รุมาส 2545: 33-34) ยังได้แบ่งนิทานตามแบบของนิทาน สำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน เป็นเรื่องที่เล่าสืบมาเป็นเวลาช้านาน ภายหลังมีการเขียนตามเค้าเดิมบ้าง จดจำเรื่องราวมาเขียนขึ้นบ้าง ไม่ปรากฏว่าผู้แต่งดั้งเดิมเป็นใคร มักจะอ้างว่าเป็นของเก่าเอามาเล่าใหม่ นิทานพื้นบ้านสามารถจำแนกประเภทได้ ดังนี้

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ มีละครเป็นสัตว์พูดจาโต้ตอบกัน บางครั้งสัตว์ก็พูดจาโต้ตอบกับคน

1.2 นิทานไม่รู้จบ เป็นนิทานเรื่องธรรมดาพื้นๆ แต่เนื้อเรื่องมีการกระทำเรื่อยๆ และซ้ำๆ กัน

1.3 นิทานตลกขบขัน เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ ทำนองไร้สาระหรือโง่เขลา และแปลกประหลาด ชวนให้เห็นเป็นเรื่องตลกขบขัน บางครั้งเป็นเรื่องปฏิกาณโหวพริบ

1.4 นิทานอธิบายเหตุ ส่วนใหญ่อธิบายลักษณะของสัตว์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนในชาติต่างๆ บางครั้งก็เกี่ยวกับธรรมชาติ

1.5 เทพนิยายบางครั้งเรียกว่า นิทานเกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถา ลักษณะของนิทานคือ มักเป็นเรื่องยาว

2. นิทานสอนคติธรรม เป็นนิทานที่เลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิต และความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ ช่วยเหลือและเมตตาผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. เทพปกรณัม เป็นนิทานเกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือความเป็นจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

4. มหาकाพย์ และนิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถองอาจ กล้าหาญ นิทานวีรบุรุษมักเป็นนิทานที่ถ่ายทอดเรื่องจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนาน และทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่า บุคคลผู้เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่ สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ศรีสุดา ธิติโสภี (2545: 29 - 30) ได้แบ่งประเภทนิทานตามเนื้อหาของนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. เรื่องจริงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเด็ก เป็นนิทานที่เรียบเรียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิต และความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ให้พิถีพิถันละเอียดรอบคอบ และไม่ประมาท ช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. เทพนิยายต่าง ๆ เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอิทธิพลหรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดชจากหรือสถานที่ในเรื่อง มักเป็นสถานที่พิเศษ หรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า เทวดา ยักษ์ เป็นต้น

3. ตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตททอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุ ที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การคิด

4. นิทานที่เกี่ยวกับศาสนา เป็นนิทานที่มีจุดมุ่งหมายในการสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน

5. นิทานแต่งเป็นโคลงกลอน เป็นนิทานประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เกิดขึ้น

ในสมัยสุนทรภู่

6. นิทานประเภทส่งเสริมจินตนาการ เป็นนิทานที่เพื่อฝันที่เหนือความจริงโดยไม่มีข้อมูลหลักฐานมาสนับสนุน หรือคิดฝันโดยมีหลักฐานข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเป็นฐาน แล้วอาศัยเหตุและผลมาประกอบ ซึ่งแม้จะยังไม่เป็นจริงในขณะนั้น แต่ก็อาจเป็นจริงได้ในอนาคต

7. นิทานให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้ เป็นนิทานอยู่บนพื้นฐานชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น เกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ชีวิตสัตว์ การเล่นกับเพื่อน นอกจากนี้ กุหลาบ ตันติผลาชีวะ (2547: 30-31) ได้จำแนกนิทานเป็น 2 ประเภทตามเนื้อหาของนิทาน ดังนี้

1. นิทานในความหมายเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา ผูกโยงให้เกิดจินตนาการความคิดฝันว่าเป็นไปได้และไม่ได้ ประกอบด้วย

1.1 นิทานพื้นบ้าน เป็นเรื่องเกี่ยวกับตำนาน ความเป็นมาของขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นตำนานของแต่ละท้องถิ่น

1.2 นิทานเทพนิยาย เป็นนิทานที่ผู้แต่ง แต่งขึ้นให้เป็นเรื่องราวในจินตนาการ มีอิทธิฤทธิ์ ปฎิหาริย์ หรือผู้วิเศษ แล้วทำให้นิทานเหล่านี้ปรากฏเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา

1.3 นิทานเทพปกรณัม เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อในบรรพกาล ที่เป็นต้นเหตุแห่งกำเนิดสิ่งต่าง ๆ

1.4 นิทานคติธรรม หมายถึง นิทานคำกลอน สุภาษิตและนิทานชาดกที่เป็นเรื่องเล่าเพื่อให้เกิดความคิดสอนใจ เช่น นิทานอีสป

1.5 นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องเล่าให้เกิดความสนุกสนาน และเหลือเชื่อ

1.6 นิทานเล่าไม่จบ เป็นนิทานที่มีเนื้อหาวนกลับไปมา แต่ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราว

2. นิทานในความหมายที่เป็นเรื่องแต่ง เป็นนิทานรุ่นใหม่ที่ตั้งขึ้นหรือสร้างขึ้นเพื่อให้สาระความรู้อย่างเจาะจงทันสมัย โดยร้อยเรียงเป็นเรื่องสั้นๆ จุดประสงค์เพื่อใช้ในการสอนเด็กด้วยการอ่านหรือเล่าให้ฟัง ตัวละครอาจเป็นสัตว์หรือคนก็ได้ แต่ก็ยังเป็นกระบวนการของนิทานอยู่ ครูอาจเป็นผู้แต่งเอง ให้เป็นไปตามจุดประสงค์การสอนที่ครูต้องการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทนิทานสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ในการแบ่ง แต่ถ้าจำแนกตามกลุ่มเนื้อหาของนิทานจะมี 2 ประเภท คือ นิทานที่เป็นเรื่องเล่าสืบกันต่อกันมา และนิทานรุ่นใหม่ที่ตั้งขึ้นหรือสร้างขึ้น เพื่อให้สาระความรู้อย่างเจาะจงทันสมัย โดยร้อยเรียงเป็นเรื่องสั้นๆ จุดประสงค์เพื่อใช้ในการสอนเด็กด้วยการอ่านหรือเล่าให้ฟัง นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ควรเป็นนิทานประเภทที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ และเรื่องราว

ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่มีคติสอนใจ เพื่อสอนให้เด็กรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด และการเรียนรู้ เรื่องการแสดงความมีน้ำใจ แบ่งปันและช่วยเหลือ เนื่องจากเด็กวัยนี้มีจินตนาการสร้างสรรค์สูง อยากรู้อยากเห็นสิ่งรอบตัวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าสิ่งนี้มาจากไหน ทำไมจึงเป็น เช่น นั้น เช่นนี้ เด็กเริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างความจริงกับเรื่องสมมุติ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิทานที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิทานประเภทคติสอนใจ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคน หรือสัตว์พูดได้ ธรรมชาติ และต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กได้คิด และจินตนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข

1.4 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

การเลือกนิทานมาเล่าให้เด็กฟัง ครูผู้สอนต้องดูว่าจะจัดกิจกรรมใดให้กับเด็กระดับอายุใด เลือกนิทานตรงตามที่เด็กชอบหรือไม่ ลักษณะเนื้อเรื่องของนิทานมีหลายประเภทและหลายลักษณะแตกต่างกัน นิทานต้องเป็นเรื่องที่ง่าย ฟังแล้วเข้าใจ ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัย ไม่ใช่คำยาก มีตัวละครน้อย แต่มีตัวเด่น เป็นเรื่องที่เกิดกับชีวิตประจำวันหรือครอบครัว ทำให้เด็กเกิดจินตนาการได้ การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญที่ควรคำนึงถึง หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ได้มีนักการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์ ในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 72 – 73) ได้เสนอแนะว่าในการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องรู้จักเลือกนิทานให้เหมาะสมที่จะเล่าในวาระ และโอกาสต่างๆ จึงจะประสบผลสำเร็จในการเล่านิทาน ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการเลือกเรื่องสำหรับเล่านิทาน ดังนี้

1. เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย เด็กเล็กสนใจสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เพราะประสบการณ์ยังน้อย เช่น เรื่อง พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อน ครูและเรื่องของสัตว์เลี้ยง ควรเลือกเรื่อง ที่เข้าใจง่าย ตัวละครน้อยไม่ตื่นตื่นหวาดเสียว
2. เลือกเรื่องให้ผู้เล่านิทานอยากเล่า เป็นเรื่องที่คุณเล่าชอบ และพอใจที่จะเล่าจะทำให้เล่าได้ดี เล่าได้สนุกสนานมีชีวิตชีวา
3. เลือกเรื่องที่เหมาะสมกับวิธีการเล่า และสื่อประกอบการเล่า เทคนิคและวิธีการเล่า นิทานซึ่งมีอยู่หลากหลาย
4. เลือกเรื่องที่มีสาระข้อคิดที่จะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงปรารถนาให้กับเด็ก
5. เลือกเรื่องที่ทำให้ความสนุกสนาน
6. เลือกเรื่องที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง

7. ควรเลือกนิทานที่มีเนื้อเรื่องเร้าใจ

8. ควรเลือกเรื่องที่มีคำซ้ำๆ

กรมวิชาการ (2543: 3) ได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกนิทาน คือ ควรให้มีการแปรเปลี่ยนออกไปหลายแนว การเลือกเรื่องควรเหมาะสมกับผู้ฟัง เด็กไม่สนใจเรื่องที่สลับซับซ้อน เด็กสนใจเรื่องใกล้ตัว เด็กอายุระหว่าง 4 - 6 ปี สนใจตนเองน้อยลง และหันมาสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่างๆ โดยเฉพาะสัตว์พูดได้ ชอบคำพูดซ้ำๆ

จิระประภา บุญนิคย์ (2544: 20) ได้เสนอแนะหลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานไว้ดังนี้

1. เรื่องง่ายๆ มีโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องดี เด็กสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้

พอสมควร สร้างความประหลาดใจ เพื่อให้เด็กอยากรู้อะไรจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป

2. มีบทสนทนาหลายๆ

3. มีการใช้คำซ้ำๆ คำคล้องจอง คำที่น่าสนใจที่เด็กจำได้ง่าย

4. มีการกลั่นกรองภาษาที่ใช้เป็นอย่างดี และมีชีวิตชีวา

5. เหตุการณ์ในเรื่องต้องเป็นเหตุการณ์ที่เด็กคุ้นเคยอยู่บ้าง จะช่วยให้เด็กเข้าใจ

เรื่องราวใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น

6. เนื้อเรื่องเข้าใจง่ายและจบลงอย่างน่าสนใจ

7. ไม่ควรมีตัวละครมากนัก

8. ความยาวของเรื่องเหมาะสมกับวัยของเด็ก

มานิตา โทชวลิต (2549: 21- 22) ให้แนวคิดในการเลือกนิทาน เพื่อเล่าเรื่องให้เข้าถึงจิตใจของเด็ก โดยใช้ภาษาที่สละสลวย และสามารถให้ภาพในจินตนาการจากเรื่องราวในนิทานไปสู่ การสร้างโยงใยของสมองและพัฒนาการ ด้วยการนำจินตนาการของตนมาสร้างสรรค์เป็นเรื่องราวผ่านสิ่งเร้าที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกนิทานที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับเด็ก

2. ปรับเรื่องไม่ซ้ำซ้อน ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา และมีการดำเนินเรื่องซ้ำๆ

อย่างเป็นจังหวะ

3. จำนวนตัวละครที่มากเกินไปทำให้เด็กสับสน โดยตัดตัวละครที่ไม่ช่วยทำให้เรื่องดำเนินไปออกบ้าง หรือกล่าวถึงแต่เพียงโดยรวม

4. แทรกบทสนทนาสั้นๆ ระหว่างบทบรรยาย อย่างมีจังหวะสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีการซ้ำ ย้ำทวนอย่างเป็นจังหวะ เนื่องจากบทสนทนาสั้นๆ ช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำในนิทานได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ดวงเดือน แจ่มสว่าง (2543: 44) ยังได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของนิทาน

ที่ควรเลือกมาเล่าให้เด็กปฐมวัยฟัง ดังนี้

1. นิทานมีความเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะของเด็ก เนื้อเรื่องของนิทานจะต้องเป็นเรื่องที่แสดงข้อเท็จจริงเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง
2. นิทานสนองความต้องการพื้นฐาน และความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. ส่งเสริมจินตนาการของเด็ก เนื้อหาเป็นเรื่องที่เป็นธรรมชาติ ตื่นตาตื่นใจ
4. เล่าโครงเรื่องของตัวละครมีพฤติกรรมที่เด่นชัด สร้างสรรค์ ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน ง่าย สุนภาพ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาแก่เด็ก
5. มีเนื้อหาหลากหลาย ตัวละครเอกอยู่ในวัยเดียวกับเด็ก แม้ว่าตัวละครจะเป็นสัตว์ก็ต้องมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นเด็กเช่นเดียวกับผู้ฟัง
6. มีการแทรกบทตลกขบขัน แต่ต้องเป็นบทตลกที่ไม่หยาบคาย
7. มีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้รับประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารแปลกใหม่ วุฒิภาวะ และประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก
8. นิทานที่ช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็กๆ ลักษณะตัวเอกที่ปรากฏในนิทานจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กๆ
9. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำไปสู่การรู้จักช่วยเหลือตนเอง เชื่อฟัง พ่อ แม่ และครู

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะเลือกนิทานให้เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของเด็ก นิทานสำหรับเด็กควรมีตัวเดินเรื่อง หรือตัวเอกที่เป็นสัตว์พูดได้ เป็นนิทานที่ตีพิมพ์ด้วยคุณค่าทางเนื้อหา ได้วรรณศิลป์ รูปแบบการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ไปสู่การสร้างโยงโยงของสมอง ส่งเสริมคุณภาพ ยกระดับสติปัญญา และจิตใจในทางที่ดีงาม ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกนิทานคติสอนใจ ซึ่งเป็นนิทานที่มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ตัวละครน้อย ไม่ตื่นตื่นตื่นหวาดเสียว ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เด็กสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้พอสมควร สร้างความประหลาดใจ เพื่อให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นว่าเกิดอะไรขึ้น ซึ่งนำไปสู่การสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัย

1.5 เทคนิคการเล่านิทาน

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้เล่าที่มีความรู้เรื่องวิธีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับนิทานจะช่วยให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ การเตรียมตัวของผู้เล่า และเทคนิค

การเล่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ ปรีดา ปัญญาจันทร์และชีวัน วิสาสะ (2540: 21-40 อ้างถึงใน น้ำฝน ปิยะ 2543: 14 - 15) ได้เสนอแนะเทคนิคการเล่านิทาน ดังต่อไปนี้

1. การเล่าปากเปล่า วิธีนี้จุดสนใจจะอยู่ที่ผู้เล่า ซึ่งต้องเตรียมตัวให้พร้อม เช่น อ่าน เนื้อเรื่องมาก่อน จับประเด็นสาระที่สำคัญของเรื่อง ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับที่อ่านสมอไป น้ำเสียง ต้องน่าฟัง มีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องที่เล่า บุคลิกของผู้เล่าต้องน่าสนใจไม่นิ่งหรือหลุกหลิกจนเกินไป เสื้อผ้าที่สวมใส่ก็ควรทำให้เกิดความมั่นใจในการเคลื่อนไหว นอกจากนี้บรรยากาศในการเล่าก็สำคัญ ควรมีอากาศถ่ายเทไม่ร้อน หรือแออัดเกินไป มีความเงียบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดสมาธิ

2. การเล่าโดยใช้หนังสือประกอบ วิธีนี้ผู้เล่าต้องอ่านนิทานให้เข้าใจศึกษาภาพประกอบ ว่าหน้าใดมีเนื้อหาอย่างไร การถือและพลิกหนังสือต้องไม่บังรูปภาพในหนังสือ ถือหนังสือในระดับ ที่ผู้ฟังเห็นได้ชัดเจน จัดที่นั่งให้เหมาะสม เพื่อจะได้เห็นภาพได้ทุกคน ขนาดของภาพในหนังสือ ต้องมีขนาดที่มองเห็นได้ชัดเจน

3. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบ ต้องใช้ภาพที่มีขนาดเห็นได้ชัดเจน มีจำนวนภาพ ที่อาจปรับให้พอเหมาะกับการเล่า การถือภาพให้ตัวหนังสือข้างหลังภาพอยู่ในระดับสายตา ใช้มือข้างที่ถนัดค้ำภาพที่เล่าแล้วมาสอดด้านหลัง

4. การเล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัว เป็นการหยิบฉวยเอาของใกล้ตัวมาใช้เป็นสื่อ เพราะเด็กสามารถใช้จินตนาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทานนั้นๆ ได้ สิ่งสำคัญอยู่ที่ผู้เล่าจะสามารถ ชักจูงให้ผู้ฟังเกิดภาพคล้อยตามเนื้อเรื่องในนิทานมากน้อยเพียงไร

5. เล่าโดยใช้ศิลปะ ได้แก่ เล่าไปพับไป โดยนำเอาชิ้นตอนการพับกระดาษมาเล่า ประกอบนิทาน เล่าไปตัดไป เป็นการเล่าที่ใช้การตัดกระดาษให้ออกมาเป็นตัวละครหรือฉาก ระหว่างที่เล่า ผู้เล่าจะตัดกระดาษออกเป็นรูปต่างๆ วาดไปเล่าไป วิธีนี้ผู้เล่าต้องมีความสามารถในการวาดรูปที่จับใจ จึงควรมีการฝึกวาดก่อนออกไปเล่าก็จะทำให้นิทานมีความน่าสนใจและมีชีวิตชีวามากขึ้น

บุบผา เรืองรอง (2539: 33 อ้างถึงใน นิลุบล สินธุปิ่น 2548: 18) กล่าวว่า ผู้เล่าจะต้อง รู้จักนำวิธีการเล่านิทานมาใช้ให้เหมาะสมกับเด็ก เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ โดยผู้เล่าสามารถนำ สูตร 10 ร(ล) มาใช้เป็นเทคนิคประกอบการเล่าได้ดังนี้

1. รัก ความรักที่ผู้เล่าให้ผู้ฟังมีความสุข
2. เรียน ผู้เล่าควรได้เรียนวิธีเล่านิทานในรูปแบบต่างๆ
3. รู้ รู้ในที่นี้ หมายถึง การต้องรู้จักตนเองว่า ตัวเองมีความถนัดในการเล่านิทานอย่างไร และเด็กมีความสนใจนิทานของเด็กแต่ละวัยเป็นอย่างไร และควรเล่านิทานแบบไหน เหมาะสมกับเวลาหรือไม่

4. เลือก ควรเลือกนิทานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก
5. ลอง การทดลองเล่าจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับครู
6. เริ่ม การเริ่มที่ดี จะทำให้การเล่าซึ่งสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง
7. เล่า การเล่าครูต้องเล่าด้วยความสนุกด้วยความเต็มใจ
8. ร่วม เด็กต้องมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม ตั้งแต่เริ่มเล่า ขณะเล่า และขึ้นจบ

การเล่า

9. รอบคอบ ผู้เล่าจะต้องจัดเตรียมตัว เตรียมสถานที่เล่า เตรียมอุปกรณ์การเล่า
10. รูป ในที่นี้มุ่งหมายถึงสิ่งประกอบการเล่านิทานที่ช่วยให้นิทานนั้นมี

ชีวิตชีวา เช่น ภาพวาด แผ่นภาพ หุ่น ทำท่าทางประกอบการเล่า เป็นต้น

กฤษยา ดันติผลาชีวะ (2541: 16 – 17) กล่าวถึงเทคนิคการเล่านิทาน ไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนการเล่า ควรดำเนินการเป็นลำดับ ในแต่ละขั้นตอนของการเล่า ต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสม จึงจะทำให้การเล่านิทานมีความหมายประทับใจแก่ผู้ฟัง
2. กระบวนการเล่าจะมีขั้นตอนการเตรียมการที่ดี นอกจากจะทำให้นิทานดำเนินไปสู่จุดประสงค์ของผู้เล่าที่ต้องการแล้ว ต้องทำให้เด็กเพลิดเพลินกับนิทานที่เล่าด้วย ในการเตรียมการเพื่อการเล่า ครูเป็นผู้เล่า ครูต้องจัดเตรียมเนื้อหาบทก่อน ถ้าเป็นนิทานที่มาจากหนังสือ นิทาน ครูควรต้องอ่านให้เข้าใจ จำเนื้อเรื่องให้ได้ เมื่อนำไปเล่าประกอบภาพในหนังสือจะได้พูดความต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีการหยุดพัก ถามตอบ จะทำให้เข้าใจง่าย
3. เตรียมเด็กสำหรับฟังนิทาน ที่นั่งของครูและเด็กจะต้องใกล้ชิดกัน ครูอาจนั่งสูงกว่าเด็กเล็กน้อย เพื่อให้สามารถแสดงภาพในหนังสือ หรือภาพอื่นๆ ในระดับสายตาเด็ก ขณะเล่า ครูควรจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ให้นั่งล้อมวงครู ครูเริ่มกิจกรรมเตรียมเด็กด้วยการให้เด็กร้องเพลง ดูภาพหรือกล่าวคำจูงใจ เพื่อให้เด็กมีอารมณ์พร้อมที่จะฟัง เมื่อพร้อมแล้วจึงเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน การดำเนินเรื่อง อาจเป็นการนำเสนอด้วยภาษาพูดอย่างเดียว หรือใช้ภาษาท่าทางหรือใช้สื่อประกอบต่างๆ ทั้งแถบบันทึกเสียง และภาพประกอบ
4. ผู้เล่าต้องใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย ถูกหลักไวยากรณ์ การสนทนาอาจใช้ภาษาถิ่น หรือใช้คำคุ้นที่เด็กเคยชิน จะช่วยให้การเล่ามีประสิทธิภาพ และมีความหมายตรงกับจุดประสงค์ของผู้เล่ามากขึ้น
5. การสรุปเรื่องขั้นตอนสุดท้ายของการเล่านิทานทุกครั้ง ควรมีการสรุปเรื่องด้วยคำถามเกี่ยวกับประเด็นสาระสำคัญของเรื่อง ลักษณะของตัวแสดงในเรื่อง ความรู้และคำสั่งสอนที่ได้จากเรื่อง เพื่อให้เด็กได้คิดทบทวน และเก็บข้อความรู้จากนิทาน เป็นการย้ำเตือนทำให้เด็กจดจำเรื่องราวได้ดี

นอกจากนี้ เนื้อน่อง สันบุญญ (2542: 49) กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลที่จะเล่า นิทานให้ดี สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเสียง การเลือกใช้คำพูด คำสนทนาต่างๆ การแสดงท่าทาง การปฏิบัติตัว เทคนิคในการเล่านิทานควรจะยึดถือปฏิบัติมี ดังนี้

1. การปรับเสียงให้ดีขึ้น คือ ผู้เล่าต้องมีน้ำเสียงที่น่าฟัง ไพเราะ และที่สำคัญที่สุด คือการเว้นจังหวะ การเน้นเสียงให้ดูน่าสนใจ ไม่ควรให้น้ำเสียงราบเรียบมากเกินไป เสียงเบา-เสียงหนัก พูดเร็ว-พูดช้า ก็เป็นการบ่งบอกอารมณ์ของนิทานได้เช่นกัน

2. การวางท่าสง่าจากการทรงตัวที่ดี ต้องมีการเคลื่อนไหว และมีการแสดงท่าทาง ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทาน มีท่าที่ผ่อนคลายและดูเป็นกันเองกับเด็ก ๆ

3. การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม คือ การใช้ภาษาพูดที่เด็กเข้าใจได้ง่าย ในการเล่า นิทานให้เด็กฟัง พร้อมกับชี้ชวนให้เด็กดูภาพในหนังสือประกอบ จะเป็นการสร้างจินตนาการ สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของพลังเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ

5. ภาษาถิ่น เด็กบางท้องถิ่นจะพูดภาษาถิ่นของตน เมื่อครูใช้ภาษากลางในการเล่า นิทานเด็กอาจไม่เข้าใจ ดังนั้นครูควรใช้ภาษาถิ่นในการเล่าเพื่อสื่อความหมายให้เด็กเข้าใจ

6. สิ่งที่ช่วยสนับสนุนและการออกท่าทาง คือ เนื้อหาของนิทานที่เร้าความสนใจ ของเด็ก

7. หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ ควรเป็นภาพที่เหมาะสมกับวัย มีสีสันสวยงาม

8. การแสดงสด เช่น การแสดงบทบาทสมมุติประกอบการเล่านิทาน

9. การขัดจังหวะ คือ ขณะเล่านิทานไม่ควรพูดเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน เพราะจะเบนความสนใจของเด็ก

10. การทดสอบกับผู้ฟัง คือ การใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน

11. การวิจารณ์การเล่าด้วยตัวของผู้เล่าเอง คือ การวิจารณ์ตัวละคร

12. การเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคนิคการเล่านิทานให้สนุก และเป็นที่ยินชอบของผู้ฟัง ผู้เล่าจะต้องมีเทคนิคในการเล่า ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนอบรม จนเป็นทักษะ หรือเกิดจากความสามารถ เฉพาะตัวที่มีมาแต่ดั้งเดิม ทั้งนี้หากครูในฐานะที่เป็นผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่าที่ดี มีความสามารถในการจูงใจเด็ก ควรศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ทดลองปฏิบัติ และเล่านิทานให้เด็กฟังอยู่เสมอการเล่า นิทานมีหลายรูปแบบแล้วแต่ความเหมาะสม เช่น การเล่าปากเปล่า การเล่าโดยใช้ภาพ เล่าโดยใช้ อุปกรณ์ บุคลิกของผู้เล่าต้องน่าสนใจ มีความมั่นใจ นอกจากนี้บรรยากาศในการเล่าก็สำคัญ ควรมี อากาศถ่ายเทไม่ร้อน หรือแออัดเกินไป มีความเงียบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดสมาธิ ประโยคแรกที่ใช้ในการ เริ่มเรื่อง ควรหาถ้อยคำที่ฟังดูแล้วน่าตื่นเต้น จูงใจให้ติดตามเรื่อง ความรู้และสอนจากนิทาน

เป็นการส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเล่านิทานอย่างหลากหลาย เช่น การเล่าปากเปล่า เล่าโดยใช้หนังสือนิทาน เล่าโดยใช้สื่อประเภทหุ่นชนิดต่างๆ การแสดงบทบาทสมมุติ จากนั้นครูและเด็กร่วมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

นิทานเป็นสื่อที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สิ่งต่างๆ รอบตัวได้ ทั้งยังช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นจึงมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเล่านิทานไว้อย่างหลากหลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สุภัท ไหวหากิจ (2543) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรม มีค่าคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ทำให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตน ส่งผลให้เด็กมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

ศรีสุดา ชิติโสภี (2545) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถามและการเล่นบทบาทสมมุติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการเล่นสมมุติมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถาม มีพฤติกรรมการตอบคำถามสูงกว่าก่อนการทดลอง 3) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถาม

เกตุทิพย์ โยธา (2546) ได้ศึกษาการใช้นิทานประกอบคำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 20 คน จากโรงเรียนพินครัตน์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านจริยธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชวนชม เครือเขียว (2547) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานและการแสดงบทบาทสมมุติที่มีต่อสุขนิสัยของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 33 คน จากโรงเรียนอนุบาลลำพูน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีสุขนิสัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานและการแสดงบทบาทสมมุติ มากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิลุบล ลินธิ์ป็น (2549) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 26 คน จากโรงเรียนเทศบาลประตูลี้ ผลการศึกษาพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น จำนวน 10 แผน เวลา 5 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนมีความสอดคล้องกับความสนใจและสามารถพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็กได้

2. ผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า

2.1 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 หลังการใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 89.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70

2.2 จากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบของเด็ก พบว่า พฤติกรรมด้านความมีวินัย เด็กมีความซื่อสัตย์ เก็บของผู้อื่นได้ ส่งคืนเจ้าของ มีความตั้งใจ เด็กมีความตั้งใจเรียนไม่เล่นขณะครูสอน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นผู้มีความรู้จักแบ่งปันสิ่งของ ส่วนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ พบว่า เด็กรู้จักรับผิดชอบให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เป็นคนตรงต่อเวลา เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่บิดพลิ้ว และยอมรับการกระทำของตนเอง เก็บของเล่นไว้ที่เดิมโดยไม่มีใครชี้แนะ

พิชญาดา ธาตุอินจันทร์ (2550) ได้ศึกษาผลการใช้นิทานภาพพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 21 คน จากโรงเรียนบ้านเวียง ผลการศึกษาพบว่า

1. นิทานภาพที่สร้างขึ้นมีจำนวน 5 เล่ม มีลักษณะการนำเสนอภาพ 4 แบบคือ เสนอภาพแบบไม่มีคำบรรยาย แบบเสนอภาพสามมิติ แบบเสนอภาพพร้อมคำอ่าน และแบบเสนอภาพพร้อมเรื่องราวบรรยายใต้ภาพ

2. หลังจากใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดทั้ง 5 เล่ม นักเรียนมีทักษะการฟังและการพูดอยู่ในระดับดีมาก

แสงอรุณ ตุมกลาง (2550) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบความพร้อมด้านการเขียนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบงานศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมการจัดประสบการณ์ปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จากโรงเรียนอนุบาล ก ภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมด้านการเขียนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของกลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบงานศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่ใช้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ปกติทั้งก่อนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน และคนอื่น ๆ (Dixon and Others 1977: 367-379 อ้างถึงใน เกตุทิพย์ โยธา 2546: 40) ได้ทำการศึกษาเด็กปฐมวัย ณ โรงเรียนแห่งหนึ่งในเมืองคิทรอยด์ จำนวน 146 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม หลังจากได้ทำกิจกรรมการเล่านิทานแล้ว กลุ่มที่ 1 มีการสนทนา กลุ่มที่ 2 พาไปศึกษานอกสถานที่ กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละคร และกลุ่มควบคุม ได้ฟังนิทานอย่างเดียว ผลการทดลองพบว่า การให้เด็กแสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครหลังฟังนิทานสามารถพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในที่สุด

อมอริจจิ (Amoriggi, 1981: 1366A-1367A อ้างถึงใน ศรีสุดา ธิติโสภี 2545) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่านิทานของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยเล่านิทานให้เด็กปฐมวัยฟัง แล้วให้เด็กเล่าย้อนกลับ และเล่าเรื่องต่อจากผู้วิจัย เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กสามารถเล่านิทานได้ถูกต้องการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ พัฒนามากขึ้น ในขณะที่ทำการทดลอง เด็กสามารถนำเอานิทานที่ฟังไปประยุกต์ และเล่าเรื่องต่อไปหลังทดลองผ่านไป 3 สัปดาห์

ลาร์ท และเมสัน (Lartz and Mason, 1988 : 193 – 208) ได้ศึกษากรณีเด็กคนหนึ่งที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนยังไม่ได้ ได้เล่าเรื่องที่ตนเองได้ยินเรื่องที่สมบูรณ์ ในครั้งแรก และมีการเล่าซ้ำในแต่ละสัปดาห์ รวมเวลา 8 สัปดาห์ มีการบันทึกเทป เพื่อวิเคราะห์ดูการเปลี่ยนแปลงและธรรมชาติของเด็ก ในการเล่าเรื่องนั้นๆ กลับอีกครั้ง ผลการวิจัยพบว่าเด็กสามารถเล่าเรื่องราวต่างๆ ได้โดยการเล่ากลับ ในช่วงแรก 2 สัปดาห์แรกจะสั้นๆ จากนั้นเด็กจะพยายามเล่าเรื่องโดยพยายามที่จะอ่านหนังสือตัวโตๆ ในเรื่อง จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้แนะนำว่า เด็กที่มีการอ่านเรื่องให้ฟังที่บ้านสามารถใช้กิจกรรมการอ่านซ้ำช่วยได้ และในที่สุดเด็กก็จะเล่าเรื่องนั้นกลับได้ใกล้เคียงกับเรื่องที่ได้ฟังจริงๆ จนนำไปสู่การอ่านเองได้

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสามารถนำไปพัฒนาการมีวินัยของเด็ก ความรับผิดชอบ การคิดเชิงเหตุผลด้านจริยธรรม มีสุขนิสัย และการพัฒนาความพร้อมทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว เป็นองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่ากิจกรรมการเล่านิทานสามารถนำมาพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

โกลแมน (Goleman, 1998: 317) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น จนสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เพื่อสร้างแรงจูงใจในตนเองและสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

คูเปอร์ และซาวาฟ (Cooper and Sawaf, 1997) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลที่จะรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้ การรู้จักอารมณ์เป็นรากฐานของข้อมูลนำไปสู่การสร้างสายสัมพันธ์ เพื่อการโน้มน้าวผู้อื่นได้ หากบุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์จะส่งผลให้สติปัญญาดีด้วย

สโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey and Mayer, 1997: 772-781) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มเติมว่า เป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมินและแสดงอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึกที่ดีที่เกื้อกูลความคิดได้ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ได้ เข้าใจอารมณ์ แยกแยะ วิเคราะห์อารมณ์และกระบวนการของอารมณ์ได้ดี คิดใคร่ครวญ และควบคุมภาวะอารมณ์ได้ดีในทางที่ส่งผลให้สุขภาพจิต และสติปัญญาดี สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

แพตตัน (Patton, 1997: 2) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสัมพันธภาพและการได้มาซึ่งความสำเร็จในการทำงาน

นอกจากนี้ บาร์ออน (Bar-on, 1997: 15) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นชุดของขีดความสามารถ สมรรถนะ และทักษะทางจิตพิสัยที่ส่งผลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับข้อเรียกร้อง และแรงกดดันต่างๆ ที่มาจากภาวะแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการมี

สุขภาพจิตที่ดีและการประสบผลสำเร็จในชีวิต และไฮน์ (Hein, 1999: 1) มีความเห็นพ้องกันว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นการรวมกันระหว่างปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่อยู่ภายในกับความเป็นเหตุเป็นผล ทำให้เกิดความสุขในการดำรงชีวิตตลอดไป

จากที่กล่าวมา นักจิตวิทยา และนักการศึกษาต่างประเทศได้สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่การสร้างสายสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาสัมพันธภาพ ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สามารถที่จะเผชิญความเครียด และปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเป้าหมายในชีวิตมองโลกในแง่ดี ประสบความสำเร็จในการทำงาน ทำให้มีความสุขในการดำรงชีวิต

สำหรับนักการศึกษาไทยได้นิยามความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้หลายท่าน ดังนี้

เทิดศักดิ์ เดชคง (2544: 39) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและการแสดงออกทางอารมณ์และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือการมองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในใจเด็ก

สุรพงษ์ อำพันวงษ์ (2541: 8) อ่างถึงใน ทิพวรรณ คันธา 2546: 8) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นการรู้จักตนเอง รู้ว่าตนเองเป็นใคร มาจากไหน ต้องการอะไรในชีวิต สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีวินัยสูงบังคับใจตนเองได้ รู้จักผิดชอบชั่วดี สามารถจัดการกับอารมณ์ผู้อื่น มีอารมณ์ร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับ มนัส บุญประกอบ (2542: 55) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่จะอ่านใจเขาใจเราของบุคคล รู้จักควบคุมและใช้อารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม มองโลกในแง่ดี ความเป็นผู้นำ และรู้จักรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้

นิสรา คำมณี (2544: 12) และภาณุ โคตรพิลา (2545: 9) เห็นพ้องกันว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง สามารถควบคุม และจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ สามารถงูใจตนเอง ตลอดจนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

ชนันภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ (2545: 10) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถในการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความสามารถในการปรับตัว แก้ปัญหาและเผชิญปัญหาอย่างมีสติ พร้อมทั้งจะยอมรับความจริง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ตลอดจนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นและรู้จักจัดการกับความขัดแย้งของตนเองได้

กรเกศ พรหมดี (2544: 8) ได้สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การอดทน อดกลั้น รอคอย การควบคุมอารมณ์ มีทักษะชีวิต ในการปรับตัว รู้จักสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้าง รู้จักให้อภัย มีมิติการมองในทางบวก

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2546: 24) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถในการรู้จัก เข้าใจ และควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้สอดคล้องกับวัย มีการประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมและการแสดงออกทางอารมณ์และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม มองโลกในแง่ดี มีวินัยในตนเอง รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง มีความอดทน อดกลั้น รู้จักรอคอย รู้จักให้อภัย มีการประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ และแสดงออกอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเองและผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

2.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละคน เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้อย่างดี ทำให้ผู้อื่นเป็นสุข และตนเองสบายใจทั้งสองฝ่าย ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ ดังนี้

โกลแมน (Goleman, 1998: 98) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำนายความสำเร็จในการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิตได้ อยู่เบื้องหลังความสุข ความสามารถในการปรับตัว และความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์

อมรวิชัย นาคทรพรพ (2543: 123) ให้ความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ไม่ใช่ที่ฟ้าประทานเหมือนเขาวัวปัญญา แต่ครูและพ่อแม่สามารถช่วยพัฒนาให้เด็กได้

กรมสุขภาพจิต (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง หรือมีทักษะทางอารมณ์ที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จะเป็นคนที่สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น จึงมักประสบความสำเร็จ มีความ

พึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ออกมาได้เสมอ ตรงกันข้ามกับคนที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ มักจะเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ พลอยทำให้ขาดสมาธิในการเรียน การทำงานและมีความคิดที่หมกมุ่น กังวล ไม่ปลอดโปร่ง

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542: 20) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ในทำนองเดียวกันว่า เป็นการเรียนรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตน ให้ตระหนัก มีสติ รู้เท่าทัน สาเหตุ และความแปรผันด้านอารมณ์ของตน เป็นการเรียนรู้ พูดยุติภายในตน (Intraindividual talk) บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยใจคอของตนไปในทางที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

กฤษฎี อุทัยรัตน์ (2542: 2 -3) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้ตัวเอง การประมาณตนเองอย่าง ถูกต้องเหมาะสมเจาะ การหยั่งรู้สภาวะที่เป็นจริงและความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เป็นคุณสมบัติ ของความฉลาดทางอารมณ์ เช่น ถ้าโกรธก็อย่าแสดงใส่คนอื่น ไม่โมโหออกนอกหน้า ต้องทำดี อย่างต่อเนื่อง มีวินัย กระตือรือร้นสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ อยากรประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่ การงานอยากเป็นคนที่มีคุณภาพทำงาน และให้บริการอย่างมีคุณภาพ อยากรเป็นพันธมิตรเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีระเบียบ แบ่งเวลาเป็น บริหารตนเองเป็น ให้ความสนใจกับความรูสึกของคนอื่น และสังครอบข้าง ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ สร้างความสำเร็จในหน้าที่การงาน ครอบครั้ว และคุณภาพชีวิตที่ดีได้แน่นอน แต่เป็นความสำเร็จที่สมเหตุสมผล บนความพึงพอใจ และมีความสุขในสถานะที่ดำรงอยู่

นอกจากนี้ เท็ดสัคคี เดชคง (2544ก: 8) กล่าวว่า เด็กที่สามารถควบคุมอารมณ์ อดกลั้นต่อความต้องการของตนเอง เมื่อโตขึ้นจะประสบความสำเร็จในการทำงานมากกว่าเด็ก ที่ยอมตามความต้องการของตัวเองง่ายๆ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ของบุคคลที่อำนาจผลให้เกิดประโยชน์ต่างๆ ตามมา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของ บุคคล ทั้งในด้านพัฒนาการเรียนรู้ สร้างความสำเร็จในหน้าที่การงาน ครอบครั้ว และคุณภาพชีวิต ที่ดี รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลจะกระทำด้วยความราบรื่น ดังนั้นการปลูกฝังความฉลาด ทางอารมณ์ที่ดีตั้งแต่เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นของชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการ พัฒนาคุณภาพของบุคคลต่อไป

2.3 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ที่น่าสนใจ และมีลักษณะ ดังนี้

วาร์กเนอร์ และสตีมเบิร์ก (Wargner & Stemberg, 1985 อ้างถึงใน วีรวัดน์ ปันติตามัย 2542ข: 59) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์นั้นเป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความชาญฉลาดด้าน “Practice intelligence” ที่จะเอื้อต่อความสำเร็จ ในการเรียน การทำงาน และการประกอบอาชีพในการบริหารและในชีวิต สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

1. การครองตน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการกับตนเอง ในแต่ละวัน ให้บรรลุเป้าหมาย รู้ขีดความสามารถ และศักยภาพของตนดี

2. การครองคน หมายถึง ทักษะในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์ทางสังคม ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ มอบหมายงานให้ตรงกับทักษะ ความรู้ความสามารถของแต่ละคน

3. การครองงาน หมายถึง จัดความสำคัญ จำเป็นของตน ให้สอดคล้องกับที่องค์กรให้ความสำคัญ โน้มน้าวผู้ที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญที่ตรง

โกลแมน (Goleman, 1997: 43 อ้างถึงใน ทิพวรรณ คันธา 2546: 9) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ด้าน คือ

1. การรู้จักอารมณ์ของตนเอง
 - 1.1 สามารถรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้นว่ารู้สึกอย่างไร
 - 1.2 สามารถรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา
2. การบริหารจัดการอารมณ์
 - 2.1 สามารถจัดการกับภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
 - 2.2 สามารถที่จะระงับอารมณ์ของตนเอง
 - 2.3 สามารถจัดการความวิตกกังวล วุ่นวายใจ ความมีดমন สิ้นหวังหรือความฉุนเฉียวให้ลดลง และหมดสิ้นไปในที่สุด
3. การสร้างแรงจูงใจในตนเอง
 - 3.1 ให้อารมณ์เป็นตัวนำความคิด และเกื้อหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย
 - 3.2 รู้จักอดใจรอได้ และระงับความหุนหันพลันแล่นของตนเอง
 - 3.3 มุ่งสู่เป้าหมาย โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
4. การรับรู้และรู้จักอารมณ์ของผู้อื่น
 - 4.1 สามารถตระหนักถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น
 - 4.2 สามารถปรับอารมณ์ของตนเอง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการตามความจำเป็น เพื่อสร้างและรักษาสัมพันธภาพ
5. การบริหารจัดการด้านสัมพันธภาพ

5.1 มีทักษะทางสังคมในการบริหารจัดการอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น สามารถสร้างสายสัมพันธ์ สร้างความร่วมมือ สร้างพลังร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนสามารถบริหารความขัดแย้งให้ยุติลงได้

5.2 มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น

คูเปอร์ และซาวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997: 6) ได้เสนอโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้รอบในอารมณ์ (Emotional Literacy) เป็นตัวที่ทำให้เกิดการรับรู้ การควบคุมตัวเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. สมรรถภาพทางอารมณ์ (Emotional Fitness) เป็นความสามารถในการแสดงออกทางพฤติกรรมภายใต้สภาวะทางอารมณ์ต่าง ๆ
3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (Emotional Depth) เป็นการสำรวจแนวทางที่จะปรับชีวิตและหน้าที่การงานให้เข้ากับศักยภาพ และเป้าหมายของตนเอง
4. ความกลมกลืนทางอารมณ์ (Emotional Alchemy) โดยใช้สัญญาณด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสมรรถภาพทางอารมณ์ที่จะเผชิญกับปัญหา และความกดดันต่าง ๆ

ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey & Mayer, 1997 อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต 2543ก: 31-32) ได้เสนอแนวคิดที่ปรับปรุงใหม่ โดยเน้น “ปัญญา” ของความฉลาดทางอารมณ์ และพยายามอธิบายความฉลาดทางอารมณ์นี้ของศักยภาพ โดยเสนอว่า ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ (perception) การประเมิน (appraisal) และการแสดงออก (expression)
 - 1.1 เป็นความสามารถในการระบุ ภาวะอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้
 - 1.2 ความสนใจในการระบุภาวะอารมณ์ของผู้อื่นได้
 - 1.3 ความสามารถในการแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง แสดงความต้องการได้ตรงกับความรู้สึกได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ
 - 1.4 ความสามารถในการจำแนกความรู้สึกต่างๆ ได้ว่า ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องจริงใจหรือไม่จริงใจ
2. การเกี่ยวพันการคิดของอารมณ์
 - 2.1 ความรู้สึกอารมณ์ช่วยจัดลำดับความสำคัญ
 - 2.2 อารมณ์ที่ชัดเจนพร้อมที่จะเกี่ยวพันต่อการตัดสินใจ และจดจำความรู้สึกได้ดี
 - 2.3 อารมณ์และความรู้สึกที่เปลี่ยนไป ทำให้ความคิด และจุดยืนเปลี่ยนไปจากแง่ลบเป็นบวก จากแง่คิดแง่เดียวมุมเดียวเป็นคิดได้หลากหลาย

2.4 ภาวะอารมณ์ต่างๆ ทำให้คิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น รู้สึกเป็นสุข ทำให้จิตใจเปิดกว้างรับฟังเหตุผลมีความคิดสร้างสรรค์

3. การเข้าใจ การวิเคราะห์ และการใช้ความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์

3.1 ระบุความรู้สึกอารมณ์ เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอารมณ์กับถ้อยคำต่างๆ

3.2 ตีความหมายของอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ อันสืบเนื่องมาจากอารมณ์หนึ่งได้

3.3 เข้าใจอารมณ์ที่ซับซ้อนได้ เกิดความรู้สึกหลายอย่างในเวลาไล่เลี่ยกัน

3.4 เข้าใจความผันแปรของอารมณ์ต่างๆ การเปลี่ยนแปลงจากความโกรธมาเป็น ความพึงพอใจ หรือจากความโกรธมาเป็นความละเอียดใจ

4. การคิดใคร่ครวญ และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เพื่อพัฒนาความงอกงาม ด้านสติปัญญา และอารมณ์ต่อไปซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่สูงสุด

4.1 เปิดใจรับต่อความรู้สึกทางบวกและลบที่รุ่มร่าม และที่ไม่น่าอภิรมย์ได้

4.2 เมื่อคิดใคร่ครวญให้ดีแล้วสามารถยึดถือ ปลดปล่อยตนจากภาวะอารมณ์ ความรู้สึกอันใดอันหนึ่งได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ และความเป็นประโยชน์

4.3 คิดอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และผู้อื่น เล็งเห็นได้ว่า ความรู้สึกเหล่านี้ชัดเจนคงอยู่ มีเหตุผลและส่งผลต่อการปฏิบัติตน

4.4 บริหารจัดการภาวะอารมณ์ของตนและของผู้อื่นได้ ลดความรุนแรง ของอารมณ์ทางบวก โดยไม่บิดเบือนหรือมีกลวิธีในการป้องกันตนเองมากเกินไป

กรมสุขภาพจิต (2544ช: 42 - 43) ได้ให้คำนิยามและความหมายของความฉลาด ทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข โดยแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการอยากได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้ / รู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบ / ให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถต่อไปนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้กับตนเอง

2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื้อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

กรมสุขภาพจิต (2548: 3 - 5) ได้สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย

1. การรู้จักอารมณ์และการควบคุมอารมณ์
 - 1.1 การรู้จักอารมณ์ สามารถทำให้อารมณ์สงบได้
 - 1.2 การควบคุมความอยากเป็น เอาชนะความอยากได้
2. การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
 - 2.1 การรู้จักแบ่งปันสิ่งของ
 - 2.2 การรู้จักเห็นใจผู้อื่น
3. การเรียนรู้ระเบียบวินัย คือ การเรียนรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด และการยอมรับผิด คือ
 - 3.1 เก็บสิ่งของเข้าที่
 - 3.2 ตรงต่อเวลา
 - 3.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
 - 3.4 รู้จักกาลเทศะ
 - 3.5 ประพฤติตนเหมาะสมกับวัย
 - 3.6 ทำกิจวัตรตามเวลา
 - 3.7 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
 - 3.8 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.9 รักษาคำพูด
4. ความมุ่งมั่น มานะ อดทน
 - 4.1 การทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ
 - 4.2 มีความสนใจใฝ่รู้
5. การปรับตัวต่อปัญหา
 - 5.1 ความสามารถในการตัดสินใจ
 - 5.2 ความสามารถในการแก้ปัญหา
6. การกล้าแสดงออก
 - 6.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - 6.2 การแสดงความคิดเห็นของตนเอง
7. ความสุข ความพอใจ

7.1 พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

7.2 มีความภาคภูมิใจในตนเอง

8. ความอบอุ่นใจ

8.1 มีจิตใจที่มั่นคง

8.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

9. ความสนุกสนานร่าเริง

9.1 มีความสุข สนุกจากการเล่น

9.2 ร่าเริงแจ่มใส

นอกจากนี้ ทศพร ประเสริฐสุข (2545 : 29-30) ได้สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของสโลเวย์ เมเยอร์ และ โกลแมน ได้ 5 องค์ประกอบใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง หรือ เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตน เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ มีสติเข้าใจตน

2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน หรืออาจเรียกว่า การกำหนดตนเอง เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นคนที่น่าไว้วางใจได้ มีคุณธรรม มีความสามารถในการปรับตัวและมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

3. การจูงใจตนเอง เป็นความสามารถที่จะจูงใจตนเอง ที่เรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังงานในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และเป็นพลังงานในการให้กำลังใจตนเอง ในการคิด และกระทำอย่างสร้างสรรค์

4. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง ความสามารถที่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น เป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วยการสื่อความหมายที่ดี การบริหารความขัดแย้งความฉลาดทางอารมณ์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ตามแนวคิดของนักการศึกษา องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย การรู้จักอารมณ์และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม การสร้าง

แรงจูงใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในแง่ดี รู้จักสร้างขวัญและกำลังใจให้กับตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ และการบริหารจัดการด้านสัมพันธภาพ สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น จะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ จำเป็นที่ต้องได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญา เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะที่เกิดขึ้นโดยกระบวนการเรียนรู้ จากวิธีการสอนของครู การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ กำหนดองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ของเด็ก ดังนี้

2.4.1 ทฤษฎีทางอารมณ์ของออสูเบล

ออสูเบล (Ausubel, 1970 อ้างถึงใน อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ 2551: 19-20) นักจิตวิทยาในสมัยศตวรรษที่ 20 ออสูเบล อธิบายการแสดงออกและการโต้ตอบของอารมณ์ว่าการแสดงออกของอารมณ์นั้นมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 การตีความหมาย (Interpretative Phase) คือ การรับรู้เหตุการณ์นั้นๆ ว่ามีผลต่อตัวเราและความต้องการ หรือจุดมุ่งหมายของเราอย่างไร เหตุการณ์ที่เรารับรู้โดยตรงกับประสบการณ์เดิมหรือไม่

ขั้นที่ 2 การเตรียมตอบสนอง (Preparatory Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายอยู่ในระยะรับรู้อารมณ์และเตรียมการตอบสนองตามลักษณะต่างๆ ของอารมณ์

ขั้นที่ 3 การตอบสนองภายใน (Consummator Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายและระบบประสาทตระหนักถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผลให้ประสาทและอวัยวะการเคลื่อนไหวเตรียมพร้อมที่ทำงานในการตอบสนองต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 การตอบสนองปฏิกริยาภายนอก (Reflective Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายประมวลสภาพทางอารมณ์ และตอบสนองออกมาเป็นปฏิกริยาภายนอกตามรูปแบบของประสบการณ์เดิมที่ได้รับมาจากอิทธิพลของการเลี้ยงดู และลักษณะของบุคลิกภาพ

อารมณ์ของมนุษย์นั้น มีพัฒนาการตามระดับอายุเช่นกัน อารมณ์แต่ละประเภทของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในวัยต่างๆ จะเกิดตามลำดับขั้นพัฒนาการ ส่วนความกดดันของอารมณ์จะมากน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ออสูเบล ได้แบ่งลักษณะ

ของอารมณ์ออกเป็น 2 พวก คือ

1. อารมณ์ดี (Positive Emotions) ได้แก่ อารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ได้รับรู้ในสิ่งที่เขาปรารถนาจะรับรู้ หรือตรงกับความปรารถนาของเขา ตามความคิดของออสเบล อารมณ์ดี ได้แก่ มิจิตปฏิสัมพันธ์ (Affection) ร่าเริง (Joy) เห็นอกเห็นใจ (Sympathy) และอารมณ์ขัน (Humor)

2. อารมณ์ไม่ดี (Negative Emotions) ได้แก่ อารมณ์พลัดพรากจากความรัก วิตกกังวล โกรธ ก้าวร้าว และอิจฉาริษยา

จากแนวคิดทฤษฎีทางอารมณ์ของออสเบล สรุปได้ว่า อารมณ์ของคนเรานั้น มี 2 ลักษณะ คือ อารมณ์ดี และอารมณ์ไม่ดี เด็กที่อารมณ์ไม่ดี เกิดจากความวิตกกังวล อารมณ์ โกรธ ก้าวร้าว และอิจฉาริษยา ทำให้เด็กเกิดความเครียด ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่มี อารมณ์ดี จะปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และมีความสุข ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งความคิด อารมณ์ เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดี และการประพฤติตนที่เหมาะสมต่อไป

2.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (1985: 405 อ้างถึงใน พัจรี ผลโยธิน 2549: 12)

เป็นนักจิตวิทยามหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ประเทศสหรัฐอเมริกานำเสนอ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) โดยเน้นความสำคัญของบริบทสังคม และพฤติกรรมที่เด็กสังเกตและเลียนแบบ ทั้งนี้แบนดูรา เชื่อว่าการเลียนแบบเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก เด็กจะเรียนรู้ทางสังคมผ่านการสังเกตตัวแบบในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และเมื่อมีการแสดงตัวแบบแต่ละตัวที่ต่างก็นำมาผสมผสานกันใหม่ กลายเป็นรูปลักษณะของตนเอง การเรียนรู้โดยการเลียนแบบ ซึ่งมีความสำคัญต่อโครงสร้างของแบนดูรานั่น ตัวแบบที่เด็กยึดถือชอบเลียนแบบพฤติกรรม คือ

1. ตัวแบบที่มีชื่อเสียง
2. ตัวแบบที่เป็นเพศเดียวกับเด็ก
3. ตัวแบบที่ได้รับรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
4. ตัวแบบที่เด็กมองเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกับตนเอง เช่น อายุ สถานภาพ

ทางสังคม

การเลียนแบบผ่านการสังเกตตัวแบบของเด็ก ทำให้เด็กมีทางเลือกใหม่ๆ เก็บสะสมพฤติกรรมเป็นไปได้เพิ่มขึ้น และตัวแบบจะช่วยให้เด็กตัดสินใจ เลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุด

ที่จะนำทางเลือกใหม่ไปสู่การปฏิบัติต่อไป ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทำให้เข้าใจพัฒนาการของเด็กว่าเป็นเสมือนกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกระบวนการของการสะสมคำตอบอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละน้อยหรือการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปได้ของเด็ก จากการสังเกตบุคคลอื่นและจากการพยายามกระทำด้วยตนเอง
2. เป็นกระบวนการของการให้ข้อมูลต่างๆ ของเด็กจากการสังเกตผลที่ได้ อันเป็นการตัดสินใจในอนาคตว่า อย่งใดให้เหมาะสม เพื่อจะได้รับสิ่งที่เด็กมีความต้องการและรางวัลที่ตามมา

แบนดูรา ไม่แยกพัฒนาการออกเป็นขั้นตอน แต่จะพิจารณาจากกระบวนการของการเจริญเติบโตทางสติปัญญาและสังคม ซึ่งคนเราจะค่อยๆ พัฒนาและตอบสนองต่อสถานการณ์ของสิ่งเร้าต่างๆ แตกต่างกันไปเป็นลำดับมากขึ้น แบนดูราเชื่อว่าลักษณะนิสัยต่างๆ ของเด็กได้จากการเรียนรู้ มิใช่การถ่ายทอดทางพันธุกรรม การสืบค้นของแบนดูราสนับสนุนว่า การพัฒนาในการควบคุมตนเอง (self-control) ของเด็ก ได้รับอิทธิพลจากการสังเกตตัวแบบแผน และการที่เด็กได้รับแรงเสริมโดยตรง เช่น วินัยที่พ่อแม่ หรือครูใช้ ตัวแบบที่ได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษในสถานการณ์นั้นๆ อย่างทันท่วงที ลักษณะต่างๆ ของตัวแบบดังกล่าวมีอิทธิพลมากที่สุด จะต้องเป็นตัวแบบที่มีความสามารถ และมีชื่อเสียงเกียรติยศ สำหรับระยะเวลาของการให้รางวัล และการลงโทษก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน แบนดูราแนะนำว่า การระงับสิทธิพิเศษ จะก่อให้เกิดผลมากกว่า และจะทำให้เด็กพัฒนาการควบคุมตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถ้าผู้ที่ระงับการให้รางวัลแล้วให้คืนในเวลาต่อมา เป็นผู้ที่ให้ความอบอุ่นใจหรือเป็นที่รักของบุคคลมากกว่า เป็นบุคคลที่ไม่มีคนรัก หรือเป็นบุคคลที่มีความโกรธแค้น

จากแนวคิดทฤษฎีทางสังคมของแบนดูรา สรุปได้ว่า การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กเป็นการเรียนรู้จากการเลียนแบบ จากตัวแบบที่มีความสามารถ และมีชื่อเสียงเกียรติยศ ซึ่งตัวแบบสามารถถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงออกที่เหมาะสม การมีน้ำใจ การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พฤติกรรมเหล่านี้ เป็นพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์ อันจะส่งผลดีต่อไปในอนาคต

2.4.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนันตพงษ์ 2545: 42 - 44) ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยใช้ชื่อทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก แต่ละคนขึ้นอยู่กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วงอายุที่ต่างกัน และที่บริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการ

ตอบสนองเต็มที่ จะทำให้เกิดการสะสมปัญหา และแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น ซึ่ง فروยด์ ได้แบ่งขั้นพัฒนาการไว้ ดังนี้

อายุ 0 – 1 ปี ขั้นความพอใจอยู่ที่ปาก (Oral Stage) พัฒนาการสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ดูดอาหารสนองความต้องการของความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ

อายุ 1 -3 ปี ขั้นความพอใจอยู่บริเวณทวารหนัก (Anal Stage) พัฒนาการระยะขับถ่าย เรียนรู้การขับถ่าย เด็กไม่ถูกบังคับเกิดความพึงพอใจ ไม่ขัดแย้ง ไม่เกิดความตึงเครียดในอารมณ์

อายุ 3-5 ปี ขั้นความพึงพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic Stage) พัฒนาการระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจ อยากรู้ อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างกันไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน เลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่

อายุ 6 – 11 ปี ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency Stage) พัฒนาการระยะสนใจสังคมเพื่อนต่าง ๆ เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นๆ

อายุ 13 – 18 ปี ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ فروยด์ ยังกล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง 3 สิ่งนี้ คือ

อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำการต่างๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย อิด (Id) คือ ความพึงพอใจ (Pleasure Principle)

อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพส่วนที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความเป็นจริง (Reality Principle)

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมของบิดา มารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำสิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego deal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีคือ บุคคลที่สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติของ อิด (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego)

จากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ فروยด์ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เกิดจากการเลียนแบบ บทบาทพ่อแม่ ของตน ซึ่งเกิดจากความผูกพันทางอารมณ์ ระหว่างบุคคลที่อาจจะดีหรือไม่ดี ทำให้สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมในการเล่นและทำงานร่วมกับเพื่อน เมื่อเป็นผู้ใหญ่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน และการดำเนินชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ในเรื่องของความรัก ความอบอุ่นใจ และภาคภูมิใจในตนเอง

2.4.4 ทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg อ้างถึงใน อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ 2550: 22-23) เป็นนักจิตวิทยาที่กำหนดทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรม โดยระบุว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้น เช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่นๆ โคลเบอร์กมีความเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นแรกก่อน แต่ระยะเวลาในการอยู่ขั้นหนึ่งขั้นใดนั้น จะแตกต่างกันแล้วแต่บุคคล หรือบางคนอาจจะอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันก็ได้ พัฒนาการด้านจริยธรรมจะเป็นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านการคิดและเหตุผล กล่าวคือ จะค่อยๆ มีการเปลี่ยนแปลงในการแยกแยะถึงผลดี ผลเสีย แล้วนำไปก่อให้เกิดการจัดระบบใหม่ ที่จะนำไปสู่ความสมดุลของโครงสร้างในที่สุด

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ประกอบด้วยขั้นพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ซึ่งมีระดับความคิดทางจริยธรรม 3 ระดับ ดังนี้

1. ระยะเวลาเริ่มมีจริยธรรม (Pre - Conventional Level) เป็นระดับก่อนเกณฑ์อายุ 2-10 ปี เด็กในวัยนี้จะทำตามคำสั่งที่กำหนดว่าดีหรือไม่ดี แต่ส่วนใหญ่จะมองที่ผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวดหรือความพึงพอใจ และจะทำตามกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้ เลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 (อายุ 2-7 ปี) เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ

ขั้นที่ 2 (อายุ 7-10 ปี) ใช้หลักการแสวงหารางวัล เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่น่าความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น สิ่งใดที่สนองความต้องการของตนถือว่าสิ่งนั้นถูกต้อง การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบ เป็นลักษณะของการแลกกัน เช่น “ถ้าเธอดีฉัน ฉันจะดีเธอบ้าง”

2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์และประเพณีนิยม (Conventional level) เป็นระเบียบตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10 -16 ปี) เด็กในระดับนี้ทำตามความคาดหวังของครอบครัวของสังคม หรือ ประเทศชาติโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมา พยายามประพฤติตนเป็นคนดี อยู่ในโอวาทหลีกเลี่ยง

ความประพฤติที่ผู้อื่นหรือสังคมลงความเห็นว่าไม่ดี เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 (อายุ 10 - 13 ปี) เป็นการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยเด็กมองว่าการทำดีคือ สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และการช่วยเหลือผู้อื่น ทำตามสังคมเพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นเด็กดี

ขั้นที่ 4 (อายุ 13 - 16 ปี) เป็นการทำหน้าที่ตามสังคม ซึ่งกฎที่ผู้ปกครองหรือสังคมตั้งไว้ เป็นตัวกำหนดความประพฤติด้านจริยธรรมของเด็ก การทำถูกคือ การทำตามหน้าที่ เคารพผู้ปกครอง และทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตั้งไว้ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกประณามจากสังคม

3. ระดับจริยธรรมของตนเอง (Post Conventional) เป็นระดับเหนือเกณฑ์ (อายุ 16 ปี ขึ้นไป) เด็กในระดับนี้จะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกฎต่างๆ ที่ผู้ปกครองวางเอาไว้ กระทำพฤติกรรมตามความเชื่อส่วนตัว ถึงแม้จะไม่ตรงกับกลุ่มพวกพ้องก็ตาม ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 (อายุ 16 ปี ขึ้นไป) คำนึงถึงกฎที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ยอมรับกฎที่เป็นประชาธิปไตย

ขั้นที่ 6 (วัยผู้ใหญ่) เป็นการยึดอุดมคติ คำนึงถึงหลักจริยธรรม ตัดสินความถูกผิดจากจริยธรรมที่ตนยึดถือ จากสามัญสำนึกตนเองและจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และเคารพสถานภาพของบุคคลไม่คล้อยตามสังคม สามารถบังคับใจตนเองได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีระดับขั้นการพัฒนาการของการแสดงออก และการเรียนรู้ผ่านการสังเกตตัวเอง ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีความแตกต่างกันหลายๆ ตัวแบบ เพราะการเลียนแบบเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของพัฒนาการของเด็ก เมื่อนำมาผสมผสานกลายเป็นบุคลิกภาพของเด็ก โดยเด็กจะเลือกทำพฤติกรรมที่สังคมยอมรับว่าเป็นเด็กดี จะเคารพกฎเกณฑ์ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.5 ลักษณะของเด็กปฐมวัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์

ลักษณะของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์คือ เด็กที่เรียนได้ดี เรียนได้เร็ว มีความสุข มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคนในแง่ดี มองโลกในแง่บวก ปรับตัวได้กับสภาพการณ์ต่างๆ และมีปัญหาพฤติกรรมน้อย นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

ไฮน์ (Hein, 1999 : 143 อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย 2542: 143 - 144) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่บ่งชี้ถึงความเป็นผู้ที่มีฉลาดทางอารมณ์ไว้ คือ

1. แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาชัดเจนตรงไปตรงมา
2. ไม่ครอบงำโดยความรู้สึกในทางลบ
3. สามารถอ่านภาษาท่าทางในการสื่อสารได้
4. ชีวิตผสมผสานจากเหตุผล ความเป็นจริง ตรรกะ ความรู้สึก และสามัญสำนึก
5. พึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอิสระด้านการใช้เหตุผลทางจริยธรรม
6. สร้างแรงจูงใจที่ดีให้เกิดขึ้นภายในตนเองได้
7. สามารถนำภาวะอารมณ์ของตนกลับคืนสู่สภาวะปกติได้
8. มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคและปัญหา
9. สนใจและให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้อื่น
10. ไม่ถูกครอบงำโดยความกลัวหรือความวิตกกังวล
11. สามารถระบุความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ทางลบต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ในขณะนั้นได้

12. รู้สึกเป็นธรรมชาติเมื่อพูดถึงความรู้สึกต่างๆ
13. ชีวิตไม่ถูกชี้นำโดยอำนาจ ความร่ำรวย เกียรติศักดิ์ศรี ตำแหน่ง ชื่อเสียงหรือ

การได้รับการยอมรับ

14. กล้าเปิดเผยความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมา ไม่พยายามสอดแทรกความคิดไว้ใน

ความรู้สึกของตนเอง

15. มองหาแง่มุมที่ดีจากภาวะอารมณ์ในทางลบหรือในสถานการณ์อันเลวร้าย
16. แยกแยะสิ่งที่เป็นความคิดออกจากความรู้สึก

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2545: 152) กล่าวถึงคุณลักษณะอารมณ์ที่ดีของเด็กคือ

1. ตระหนักถึงภาวะอารมณ์ของตนเองในขณะนั้นได้ เช่น ดีใจ เสียใจ
2. ยอมรับภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา
3. สำรวจตรวจสอบสภาวะอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น
4. รายงานภาวะอารมณ์ของตนได้อย่างถูกต้องไม่ล่าช้า
5. คิดใคร่ครวญหาทางแก้ไขและเผชิญกับสถานการณ์นั้นได้

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 68 - 70) ยังกล่าวถึง ลักษณะของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

1. อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้สึกมีความสุข มีอารมณ์ขัน ควบคุมอารมณ์โกรธได้ดี

2. มองโลกในแง่ดี มีความพอใจในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเองกล้าตัดสินใจ
3. รู้จักคิดก่อนทำ ไม่หุนหันพลันแล่น ทำตามกฎระเบียบวินัย มีความอดทน มีพฤติกรรมที่สมวัย ช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย มีความรับผิดชอบ
4. มีเพื่อนมาก คุยสนุก เข้ากับเพื่อนได้ดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีน้ำใจโอบอ้อมอารี รู้จักแบ่งปัน กิริยามารยาทดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ มีความเป็นผู้นำ กล้าบอกความต้องการของตนให้ผู้อื่นรู้
5. มีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจและมีเป้าหมาย มีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปรับตัวเก่ง

พ่อพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 15 -16) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะ ดังนี้

1. รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถควบคุม จัดการ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสติที่สามารถรับรู้และตระหนักได้ว่าขณะนี้กำลังทำอะไร รู้สึกอย่างไร ตลอดจนสามารถรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม
2. มีพลังใจ มีแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต
3. สามารถอดทน อดกลั้นต่อสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถเผชิญต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม
4. มีความยืดหยุ่น ไม่ยึดมั่นถือมั่น จนทำให้ปรับตัวไม่ได้
5. มีความสามารถที่จะควบคุมตนเอง คือ มีการควบคุมแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดัน
6. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
7. มีสัมพันธภาพที่บ่งบอกถึงความไว้วางใจผู้อื่น มีความจริงใจ และซื่อสัตย์
8. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
9. มองโลกในแง่ดี

ดีน (Dean, 1966 อ้างถึงใน ฉวีดา อนุกุล 2549: 36) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ว่า เป็นผู้ที่มีความอดทนต่อแรงกดดันต่างๆ สามารถระงับความโกรธได้ ขอมรับผู้มีอำนาจ มีปรัชญาชีวิตที่สอดคล้องกับอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองได้ สามารถตัดสินใจเองได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ มีความตื่นตัวในการเรียนรู้ต่างๆ มีวุฒิภาวะด้านสติปัญญา มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงบุคคลอื่นและส่วนรวม มีความสามารถในการสื่อสาร มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ขอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2545: 23) ได้กำหนดว่า เด็กที่มีลักษณะความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงสิทธิของตน ชอบช่วยเหลือ รู้จักเห็นอกเห็นใจ

ผู้อื่น มีทักษะในการแก้ปัญหา หรือความขัดแย้งได้ดี ควบคุมตนเองได้ คิดก่อนพูด และคิดก่อนทำ มีความรู้สึกที่ดี มีความผูกพันต่อครอบครัวและโรงเรียน มีความสามารถทางการเรียนสูง สามารถควบคุมอารมณ์หรือความรู้สึกไม่พอใจ กล้าแสดงออก มีความมุ่งมั่นพยายาม สามารถระบุลักษณะอารมณ์ รับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองได้

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะรู้จักตนเองและอารมณ์ของผู้อื่น รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ปรับตัวและปรับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกาลเทศะ ยอมรับความเป็นจริง ทั้งจุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับตนได้ มองโลกในแง่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งส่งผลให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.6 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคนเรา โดยเฉพาะอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการปลูกฝัง เพราะเด็กวัยนี้จะเริ่มเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น จึงควรพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งนักการศึกษาให้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542: 156-164) ได้เสนอข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 17 ข้อ ดังนี้

1. ให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามศีล 5
2. ฝึกให้เด็กแสดงออกซึ่งความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยไม่เลือกโอกาส สามารถทำให้ผู้อื่นเป็นสุข
3. ฝึกการพูดความจริง ตรงไปตรงมา ไม่พูดโกหก
4. ฝึกให้มองโลกในแง่ดี เปิดตัวเองต่อประสบการณ์ใหม่ๆ
5. ฝึกให้รู้จักภาษาที่ใช้ในการแก้ปัญหา สร้างสายสัมพันธ์ เช่น ขอโทษ ขอบคุณ สามารถเลือกตัดสินใจในแนวทางที่เหมาะสม
6. ควรฝึกให้เด็กมีทักษะการพูดคุยในโอกาสต่าง ๆ พูดถึงความรู้สึก ความปรารถนาของตนเองได้อย่างชัดเจน ตนเองรู้สึกอย่างไร ทำไมถึงรู้สึกอย่างนั้น และตนเองต้องการอะไร
7. สามารถอ่านภาษาท่าทางของผู้อื่น ได้ถูกต้อง มีความเข้าใจกับสีหน้า ภาษาท่าทางของผู้อื่น
8. ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ
9. ชมคนด้วยความจริงใจ ชื่นชมในความสามารถของผู้อื่น

10. แสดงความสนใจผู้อื่น เป็นผู้ฟังที่ดี เข้าใจความรู้สึกของเขา แสดงความสนใจ ด้วยการสบตา สอบถาม ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ความเป็นกันเอง แสดงความเห็นอกเห็นใจ และแสดงความเป็นห่วงเป็นใย

11. สร้างทักษะความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน เด็กที่ตลกกว่าเรามากเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน อารมณ์ขันสามารถพัฒนาได้แต่เด็ก ในระยะแรกพ่อแม่ควรเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน และควรใช้อารมณ์ขันเป็นเครื่องมือในการสอนคุณค่าหรือค่านิยมในชีวิต ในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับ และลดความตึงเครียด

12. ฝึกให้เด็กสามารถสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน

13. ฝึกให้เข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน แม้กระทั่งกลุ่มคนแปลกหน้า

14. ฝึกให้รู้จักเรียนรู้มารยาททางสังคม

15. ฝึกให้มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจที่ดี

16. ฝึกให้เด็กมีความเพียรพยายาม

17. ฝึกให้รู้จักอดทน รอคอย และยอมรับความผิดพลาด

โกลแมน (Goleman, 1995 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต 2542 – 24-26) ได้เสนอวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

1. การรู้จักอารมณ์ของตนเอง เป็นองค์ประกอบสำคัญเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การควบคุมอารมณ์ และการแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป ขั้นตอนของการรู้จักอารมณ์ตนเอง เริ่มจากการให้เวลาทบทวนอารมณ์ตนเองว่ามีลักษณะอย่างไร ผลย้อนกลับของการแสดงอารมณ์ว่าพอใจไม่พอใจเหมาะสมหรือไม่ ฝึกให้เกิดการรู้ตัวเสมอ มีสติอยู่กับการรู้ตัว รู้ว่ากำลังรู้สึกอย่างไรกับตัวเอง กับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว ความรู้สึกนั้นมีผลอย่างไรต่อการแสดงออก การรู้จักอารมณ์ตนเองช่วยให้สามารถเรียกชื่ออารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ เข้าใจสาเหตุของความรู้สึกได้ดีขึ้น และรู้จักความแตกต่างระหว่างความรู้สึกและการกระทำ

2. การรู้จักจัดการกับอารมณ์ตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งดี และไม่ดียได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลาและสถานการณ์ การจะจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเพียงใด ขึ้นอยู่กับการสามารถยับยั้งอารมณ์ ไม่แสดงออกทันทีทันใด สามารถอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผลถึงการเกิด และแสดงอารมณ์และการแสดงพฤติกรรมที่มีผลย้อนกลับในทางบวก แนวทางในการจัดการกับอารมณ์ตนเองนี้ มีวิธีการต่างๆ ได้แก่

2.1 ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่ทาลงไป ฝึกการสั่งตนเองว่าจะทำและไม่ทำอะไร

2.2 เตรียมการในการแสดงอารมณ์ ฝึกการสั่งสอนตนเองว่าจะทำและไม่ทำอะไร

2.3 ฝึกการรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่ต้องเกี่ยวข้องกับทางดี สร้างอารมณ์แจ่มใสสบายใจ

2.4 ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งที่อยู่รอบตัว

2.5 ฝึกการมองหาประโยชน์หรือโอกาสจากอุปสรรค โดยการเปลี่ยนมุมมองในแง่ดี คิดว่าเป็นสิ่งที่ทำทนาย และมีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง

2.6 ฝึกการผ่อนคลายความเครียด เมื่อเกิดอารมณ์ไม่ดี เลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง การจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความสบายใจ ซึ่งจะมีผลไปถึงความสำเร็จและความสุขในการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สามารถจัดการกับความโกรธ ผิดหวัง ทนต่อความผิดหวังได้มากขึ้น ลดก่อนนอน ต่อสู้ในห้องเรียน มีอารมณ์ก้าวร้าวน้อยลง มีความรู้สึกทางบวกต่อตนเอง โรงเรียนและครอบครัว จัดการกับความเครียดได้ดีขึ้น รู้สึกว่าหัว วิตกกังวลน้อยลง มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีสมาธิเอาใจใส่ในการเรียนมีผลสำเร็จทางการเรียนสูงขึ้น

3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง เป็นการมองแง่ดีของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสร้างความเชื่อมั่นว่าเราสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ สามารถทำได้เพื่อจะได้เกิดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ในสิ่งที่มุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ได้แก่

3.1 ทบทวนว่าสิ่งสำคัญในชีวิตของเรามีอะไรบ้าง และจัดอันดับของความต้องการ พิจารณาว่าสิ่งใดเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้

3.2 นำความต้องการที่เป็นไปได้และเกิดประโยชน์มาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และวางขั้นตอนในการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ

3.3 ระวังไม่ให้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ไขว้เขว และเบนออกนอกทางที่จะบรรลุเป้าหมาย

3.4 ลดความสมบูรณ์แบบลงบ้าง ไม่ใช่ทำทุกอย่างดีที่สุดและต้องไม่ผิดพลาด

3.5 ฝึกความยืดหยุ่นทางอารมณ์ อย่าให้เครียดและผิดหวัง

3.6 ฝึกการมองหาประโยชน์จากอุปสรรค เพื่อสร้างพลังให้เกิดสิ่งดีๆ ต่อไป

3.7 ฝึกการสร้างความหมายให้แก่ชีวิตตนเองและบุคคลอื่น

3.8 ให้กำลังใจตนเอง คิดว่าเราทำได้ เราจะทำ และลงมือทำ

การสร้างแรงจูงใจให้ตนเองนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่นพยายาม ซึ่งจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน รู้จักการตั้งเป้าหมายและดำเนินการจนสำเร็จโดยไม่ล้มเลิกกลางคัน เมื่อพบอุปสรรคเพียงเล็กน้อย

4. การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นใจและเข้าอกเข้าใจ สามารถปรับความสมดุลของอารมณ์ตนเองตอบสนองต่อผู้อื่นได้

อย่างสอดคล้องกัน การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่นและสามารถเข้าใจได้ ทำให้รู้ช่องทางที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นในสิ่งที่เราต้องการได้ การฝึกอารมณ์ด้านนี้จะต้องนึกถึงผู้อื่นพอๆ กับที่นึกถึงตนเอง แนวทางการฝึกทำ ได้ดังนี้

4.1 ให้ความสนใจในการแสดงออกของผู้อื่น เช่น การสังเกตสีหน้า ท่าทางการพูด น้ำเสียง เป็นต้น

4.2 อ่านอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นจากสิ่งที่สังเกตเห็น อาจตรวจสอบว่าเขารู้สึกอย่างไรโดยการถาม แต่ต้องทำในสภาพที่เหมาะสม มิฉะนั้นจะกลายเป็นการทำลายความรู้สึกได้

4.3 ทำความเข้าใจสภาพอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เขาเผชิญอยู่หรือที่เรียกว่าเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4.4 แสดงการตอบสนองอารมณ์ของบุคคลอื่นที่เป็นการแสดงว่าเข้าใจเห็นใจ ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5. การรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกับผู้อื่นและสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ แนวทางการปฏิบัติ ได้แก่

5.1 ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ซึ่งจะทำให้การเริ่มต้นมีสัมพันธภาพที่ดีเกิดขึ้น

5.2 ฝึกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี และคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง

5.3 ฝึกการแสดงน้ำใจ เอื้อเฟื้อ รู้จักการให้ การรับ การแลกเปลี่ยนให้เกิดคุณค่าและประโยชน์แก่ตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.4 ฝึกการให้เกียรติผู้อื่นอย่างจริงจัง ใ้การยอมรับ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกภาคภูมิใจและมีความรู้สึกที่ดีตอบแทน

5.5 ฝึกการแสดงการชื่นชมให้กำลังใจซึ่งกันและกันตามวาระที่เหมาะสม การจะเกิดผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยความมุ่งมั่นและเวลา

วลัยลักษณ์ พิริยะสุวรรณศ์ (2545: 2) กล่าวว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กสามารถเริ่มกระทำได้ตั้งแต่วัยอนุบาลโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกความอดทน การรอคอย การแบ่งปัน ฯลฯ โดยผ่านกระบวนการพัฒนาให้เหมาะกับระดับชั้น ดังนี้

1. สอนให้เด็กรู้จักตนเอง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
2. ฝึกพูดและเขียนที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึก
3. ให้เด็กแบ่งกลุ่มทำงานร่วมกับเพื่อน เรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และการแบ่งปัน
4. เลือกตัวอย่างที่ดี หรือตัวละครมาให้เด็กวิเคราะห์ผลจากพฤติกรรมเหล่านั้น

เกียรติววรรณ อมาตยกุล (2542: 1-16) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไว้ดังนี้

1. ฝึกคิดด้านบวก ฝึกมองด้านบวกในทุกสิ่งทุกอย่าง
2. ฝึกเด็กให้เป็นคนมีความอดทน
3. อย่าเปรียบเทียบเด็กโดยใช้คำพูดในด้านลบกับเด็ก เช่น โง่ เชื้อ ไม่เอาไหน ชน
4. เป็นแบบอย่างที่ดี

อัจฉรา สุขารมณ (2543: 59-60) ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ให้ความเห็นอกเห็นใจ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการฝึกทักษะทางอารมณ์ คือการทำความเข้าใจ ตระหนักถึงอารมณ์ของเด็กว่ามีอะไรเกิดขึ้นในใจ หลีกเลี่ยงการดูถูกหรือตำหนิติเตียน

2. ใช้เงื่อนไขที่เกิดอารมณ์นั้น เป็นโอกาสที่ได้ใกล้ชิด และสอนทักษะทางอารมณ์ให้กับเด็ก โดยตระหนักถึงความสำคัญว่าอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ว่าจะด้านบวกหรือด้านลบก็ตาม โดยเฉพาะถ้าเป็นอารมณ์ด้านลบนั้น ก็เป็นโอกาสที่จะได้ใกล้ชิด และสามารถเป็นบทเรียนที่จะฝึกฝนให้เด็กได้มีทักษะทางอารมณ์นั้นๆ ได้ พ่อแม่ส่วนใหญ่พยายามจะเพิกเฉยอารมณ์ด้านลบของเด็ก ซึ่งที่จริงแล้วการเกิดอารมณ์ด้านลบ ทำให้เด็กได้รู้จักตนเอง เข้าใจตัวเองมากขึ้น เช่น รู้สึกอิจฉาเพื่อนที่เป็นที่ชื่นชอบของครู เป็นต้น

3. รับฟังอย่างเห็นอกเห็นใจ ยอมรับความรู้สึกที่เกิดขึ้นของเด็กว่าเป็นสิ่งที่ไม่ผิดที่จะรู้สึกเช่นนั้น ฟังด้วยการรวบรวมข้อมูลในจินตนาการ และมุมมองของเด็ก สะท้อนคำพูดและความรู้สึกของเด็ก

4. ช่วยเด็กหาคำพูดที่ตรงกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น ช่วยหาคำอธิบายเกี่ยวกับอารมณ์และรู้จักอารมณ์ของตนให้ชัดเจน เด็กอาจยังมีความสับสนในตนเองด้านอารมณ์ความรู้สึก ควรช่วยเด็กหาคำพรรณนาความรู้สึกอย่างที่เด็กเป็น แต่ไม่ใช่อย่างที่เด็กควรเป็น

5. กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สำรวจขั้นตอนแก้ไขปัญหานั้นให้เด็กได้เข้าใจว่าความรู้สึกทุกความรู้สึกเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ แต่ไม่ใช่พฤติกรรมทุกพฤติกรรมจะเป็นที่ยอมรับ หน้าที่ของผู้ใหญ่คือ การชี้แนะขอบเขตของพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กหรือวิธีการแสดงออกที่ดีกว่า

สุชา จันท์ธอม (2541: 157) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กจะมีพัฒนาการทางอารมณ์เพียงใดขึ้นอยู่กับครู และโรงเรียนด้วย เด็กบางคนจะเกิดความคับข้องใจไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ก็จะเกิดอารมณ์ต่างๆ ขึ้น อันเป็นผลเสียต่อการเรียน ทำให้เด็กเบื่อก่อนที่จะเรียนเกิดความ

ที่อดอยหมดกำลังใจ ครูจะต้องจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมคำนึงถึง
สิ่งต่างๆ ที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2543: 83 -85) ได้เสนอแนวทางสำหรับครูผู้สอนเพื่อใช้
ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. รู้เท่าทัน หยั่งรู้ในความรู้สึกของเด็ก ครูควรแสดงความเข้าใจ ยอมรับ เห็นอกเห็นใจ
เอื้ออาทรให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กสนใจ แทนการตำหนิ บังคับ วิจารณ์ หรือลงโทษ ขณะเดียวกัน
ครูจะต้องเฝ้าระวังความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง ไม่แสดงออกในลักษณะที่ขาดการควบคุม
อารมณ์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีกับเด็ก

2. ใช้โอกาสหรือสถานการณ์แต่ละเรื่องสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม โดยให้ข้อมูล
และมุมมองต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เช่น เด็กเกิดความ ตื่นตระหนก
เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น ชวนให้หวาดกลัว ครูอาจเข้าไปนั่งใกล้ตัวเด็ก ปลอบใจและอธิบาย
เหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กล้าเผชิญสถานการณ์ที่มีลักษณะคล้ายกัน

3. รับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความตั้งใจ เอื้ออาทรและพยายามตรวจสอบ
ความรู้สึกของเด็กโดยพิจารณาจากสถานการณ์ พฤติกรรม ภาษาท่าทางและอากัปกริยาที่แสดงออก
ในขณะที่รับฟังครูอาจสะท้อนหรือสรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟังมา พร้อมกับเหตุผลให้เด็กเข้าใจในแง่มุม
อื่นบ้าง แต่ไม่ควรสรุปหรือชี้นำ

4. ฝึกให้เด็กระบายความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้อง แทนการเก็บกดไว้หรือ
ระบายออกโดยขาดการควบคุม การแสดงอารมณ์ที่เปิดเผยตรงไปตรงมา เป็นลักษณะพื้นฐานของ
ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี รู้ตัวว่ากำลังโกรธ เสียใจ อิจฉา เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการ
อารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. กำหนดขอบเขตของการช่วยเหลือพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก เมื่อครู
เห็นว่าเด็กเข้าใจอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน และเล็งเห็นพฤติกรรมที่พึง
ปฏิบัติ ครูควรแสดงให้เด็กทราบว่าการมีอารมณ์ต่างๆ เป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ควรปรับปรุง
วิธีการแสดงออกที่ขาดการควบคุม และควรแสดงออกให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่และ
สถานการณ์ พร้อมทั้งให้ข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ดังนี้

5.1 ฝึกให้เด็กซึมซับมาตรฐานทางศีลธรรมของศาสนา เช่น แสดงความเมตตา
กรุณา ช่วยเหลือผู้อื่น และปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการให้บริการต่อชุมชน โดยไม่เลือกเวลาและ
โอกาส

5.2 ฝึกให้เด็กพูดความจริง และประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับคำพูดด้วย
การสร้างควมไว้วางใจด้วยคุณความดี ความตรงไปตรงมา ไม่พูดปด

5.3 ฝึกให้เด็กนำอารมณ์ทางลบมาเป็นอุทาหรณ์ เช่น ความละอายหรือความรู้สึกผิด ต่อพฤติกรรมบางอย่างในอดีต เช่น การลักขโมยของเด็กที่ถูกจับได้ ครูให้นำของมาคืน และกล่าว คำขอโทษ

5.4 ฝึกให้เด็กมองโลกในแง่ดีจากการเป็นแบบอย่างของครู

5.5 ฝึกให้เด็กใช้ความคิดในการแก้ปัญหามากกว่าการใช้ความรู้สึก เช่น การฟัง คนตรีเบาๆ มีจังหวะช้า หรือให้ดูภาพเขียน สอบถามว่าภาพนั้นทำให้เขารู้สึกอย่างไร และการมอง ภาพที่มีรายละเอียดต่างๆ แล้วให้ปิดตานึกถึงภาพไว้ในสมองแล้วรายงานว่ามีรายละเอียด อย่างไร

5.6 ฝึกให้เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดีต่อผู้อื่น โดยฝึกให้เด็ก รับรู้ เรียนรู้ ติความ ตอบสนอง และวางตนในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง ด้วยการ ประนีประนอม และเสริมทักษะในการพูดคุยของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ

5.7 ฝึกทักษะให้เด็กเกิดทักษะความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ร่าเริง เพราะจะทำให้เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ครูควรเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน และใช้อารมณ์ขันเป็น เครื่องมือในการสอนคุณค่าหรือค่านิยมในชีวิต ในการสร้างมิตรและละลายความตึงเครียด

5.8 ฝึกให้เด็กสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน รู้จักการคบเพื่อน และมี เพื่อนสนิท

5.9 ฝึกให้เด็กรู้จักมารยาทส่วนตัว และมารยาททางสังคม เพื่อให้เข้ากับผู้อื่นได้ และประสบผลสำเร็จในการเรียน การทำงาน

5.10 ฝึกให้เด็กมีความเพียรพยายาม รู้จักบริหารเวลาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสวงหางานอดิเรกที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนได้เรียนรู้ และสนุกสนานไปด้วย

5.11 ฝึกให้เด็กยอมรับข้อผิดพลาดและความล้มเหลวของตน ให้เด็กได้รู้ว่า ไม่มีใครสมบูรณ์แบบไปหมดทุกอย่าง และการกระทำผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกคน และให้รู้สึก ว่าผิดเป็นครู

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีหลายแนวทาง ครูสามารถสร้างและปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การจัดกิจกรรมการเล่า นิทานเป็นอีกแนวทางหนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการเล่านิทานช่วยสร้างความ สัมพันธ์ ความรักความอบอุ่นของครูและเด็ก ๆ ระหว่างการเล่านิทาน นอกจากนี้ยังช่วยสอนให้เด็ก รู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีแก่เด็ก

2.7 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก สามารถประเมินได้โดยวิธีการสังเกต อารมณ์ของเด็กแต่ละคนที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย จากสีหน้า แววตา น้ำเสียง และการแสดงทางกายภาพ โดยใช้เครื่องมือประกอบการประเมิน ดังนี้

2.7.1 การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ครูสามารถสังเกตได้ในขณะที่เด็ก ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สังเกตจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กเพื่อจะได้เข้าใจถึงการแสดงออกทางอารมณ์ เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ คือ แบบบันทึกต่างๆ และแบบ สังเกตรายการ (พัชรี ผลโยธิน 2549: 36)

1. แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกสั้น (Anecdotal Records) แบบบันทึกยาว (Running Records) และแบบบันทึกเป็นช่วงเวลา (Time Records) แบบบันทึกทั้ง 3 แบบนี้ มีความสำคัญ และเรียนรู้ได้ง่าย ทั้งยังสามารถช่วยครูในการแปลผลพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1.1 การบันทึกสั้น เป็นการบันทึกแบบธรรมดา ระหว่างการสังเกต ถ้าครูพบ พฤติกรรมที่เด่น หรือเหตุการณ์ที่อธิบายพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก เหตุการณ์ จะถูกบันทึกอย่างสั้นๆ และครูควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระทำ และอธิบายความสำคัญของ เหตุการณ์ โดยอาจรวมกับข้อเสนอแนะ การช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

1.2 การบันทึกยาว ถ้ามีเหตุการณ์มากกว่า 1 เหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมีความสำคัญ ที่จะเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก บันทึกแบบยาวสามารถนำมาใช้ได้ การบันทึกแบบนี้เหมือนกับการบันทึกสั้น ต่างกันตรงที่มี เหตุการณ์ต่อเนื่อง ที่จะต้องถูกบันทึก และแปลผลที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน

1.3 การบันทึกเป็นช่วงเวลา เมื่อครูต้องการทราบว่า พฤติกรรมที่ต้องสังเกต เกิดบ่อยครั้งเพียงใด ครูใช้การบันทึกเป็นช่วงเวลา ส่วนใหญ่การสังเกตชนิดนี้ถูกนำมาใช้เมื่อเด็ก แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว และครูต้องการสังเกตเด็ก เพื่อให้ได้ข้อมูล ใช้ในการพิจารณา โดยครูจะสังเกตเด็กในช่วงเวลาปกติเป็นช่วงเวลาและบันทึกไว้ ถึงแม้พฤติกรรม ที่ครูต้องการสังเกตไม่ปรากฏก็ตาม ครูอาจสังเกตพฤติกรรม โดยบันทึกเวลาที่พฤติกรรมปรากฏ แล้วพิจารณาจำนวนครั้งที่ปรากฏทั้งหมดโดยเฉลี่ยหลังการสังเกต

2. แบบสังเกตรายการ แบบสังเกตรายการมีประโยชน์เมื่อครูต้องการประเมิน ความก้าวหน้าของพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ เป็นระยะๆ ในระหว่างปี ทั้งนี้ครูต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก ขณะเด็กทำ กิจวัตรประจำวัน และบันทึกพฤติกรรมตามข้อรายการที่สังเกตเป็นรายบุคคล โดยครูสามารถทำ

เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อรายการเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ บ่อยครั้งที่เด็กปฐมวัยไม่สามารถแสดงออกทางการพูด ครูจึงต้องสังเกตและบันทึกการตอบโต้หรือพฤติกรรมเฉพาะ ขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในขณะทำกิจกรรมต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึก ควรเก็บไว้ในบันทึกของเด็กแต่ละคน และใช้เมื่อต้องวางแผนพัฒนาเด็ก เพื่อช่วยให้ความรู้สึกลดลงของตนเองของเด็กดีขึ้น ซึ่งเราสามารถสังเกตได้จากกรยิ้มอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และวางแผนการประเมินพฤติกรรมเด็กอย่างเป็นระบบ และประเมินอย่างต่อเนื่อง โดยสังเกตการแสดงออกของเด็ก ขณะทำกิจวัตรประจำวันตามปกติทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้แบบบันทึก บันทึกข้อมูลพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออก แล้วนำมาแปลผลเพื่อพัฒนาเด็กในด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่อไป

2.7.2 ข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

พัชรี ผลโยธิน (2549: 34-39) ได้กล่าวให้ข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมเป็นสิ่งที่ประเมินได้ เพราะพฤติกรรมแสดงออกของเด็ก ถือเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูรวมทั้งคำนิยามของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูที่ใกล้ชิดเด็ก นอกจากนี้การเจริญเติบโต และการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงปฐมวัยจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแสดงออก และช่วงความสนใจของเด็กยังมีข้อจำกัด ทำให้การประเมินค่อนข้างยาก เกิดข้อผิดพลาดได้

2) ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ แหล่งที่มาของข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้

ดังนี้

- (1) เวลา ต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลหลายๆ ครั้ง อย่าวางใจในการวัดและประเมินเพียงครั้งเดียว

- (2) สถานที่ ต้องเก็บข้อมูลจากหลายสถานที่ ที่เด็กทำกิจกรรม

- (3) แหล่งที่มาของข้อมูล ควรมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหลายคน

- (4) เครื่องมือที่ใช้ ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. ครูปฐมวัย ควรจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมที่จะสังเกตเป็นไปตามที่คาดหวังในแต่ละวัย และตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ต่อไปนี้

3.1 กำกับการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก

3.2 ช่วยแนะนำการวางแผนและการตัดสินใจของครู

3.3 ช่วยชี้ว่าเด็กคนใดที่ต้องการสนับสนุนหรือบริการพิเศษ

3.4 รายงานและสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

4. วิธีการประเมินเด็กปฐมวัย ต้องมีความเหมาะสมในเรื่องต่อไปนี้

4.1 วัย ได้แก่ การคาดหมายคุณลักษณะของเด็กในช่วงวัยที่ประเมิน ซึ่งมีผลต่อความถูกต้องของการประเมิน

4.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ การเลือกและประยุกต์ใช้เครื่องมือการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุดของเด็ก

4.3 วัฒนธรรม ได้แก่ การพิจารณาพื้นฐานภาษาและวัฒนธรรมของเด็กที่ประเมิน หลีกเลี่ยงการใช้สื่อ วัสดุการประเมินที่ไม่ได้อยู่ในบริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่นเดียวกับการแปลความหมายของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

5. เครื่องมือการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยนั้นมีจำนวนไม่มาก วิธีที่ไม่เหมาะกับเด็กปฐมวัย คือ การรายงานตนเอง (self study) เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถอ่านเขียนและไม่เข้าใจวิธีตอบ หากจะใช้วิธีสัมภาษณ์จะต้องมีเทคนิคพิเศษ และการคาดหวังผลที่ได้จะแตกต่างจากการสัมภาษณ์เด็กโต เพราะเด็กปฐมวัยยังแสดงออกได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งยังไม่สามารถแยกแยะเหตุการณ์ต่างๆ ได้ หรือจะใช้การวาดภาพก็เป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากความสามารถในการวาดภาพของเด็กยังทำได้ไม่ดี กล่าวเนื้อยังไม่พอ การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่นิยมใช้มาก คือ การประเมินโดยพ่อ แม่ และผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ดูแล ซึ่งรู้จักเด็กเป็นอย่างดี

6. วิธีการสังเกตเด็กปฐมวัย ควรใช้วิธีการสังเกตอย่างเป็นระบบ (Systematic Observation) ซึ่งทำได้ 3 วิธี คือ

6.1 การสังเกตที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก

6.2 การสังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

6.3 การสังเกตโดยการสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยทั่วไปครูปฐมวัยจะใช้การสังเกตตามสภาพจริง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวัน เพราะการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด จะทำให้ครูรู้จักอารมณ์ จิตใจ และความสามารถทางสังคมของเด็กแต่ละคน ทั้งนี้ การประเมินเด็กปฐมวัย ต้องการครูที่มีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง

7. การรวบรวมหลักฐานการประเมินจากการสังเกต คือ คุณุณเจสำคัญของการ

ประเมิน การสังเกตจะสะท้อนให้เห็นว่า ในแต่ละวันเด็กทำอะไรได้ และเข้าใจอย่างไร ดังนั้น ครู จึงต้องสังเกตเด็กในสถานที่ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน ในสนามเด็กเล่น ระหว่างที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อน กับผู้ใหญ่ กับคนแปลกหน้า การประเมินควรกระทำตลอดหลักสูตร ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ต่างๆ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหว รวมทั้งมุมเล่นต่างๆ เพราะเด็กจะมีโอกาสแสดง ให้เห็นว่ารู้อะไร และทำอะไรได้

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีนักการศึกษาได้วิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จากการศึกษา ค้นคว้ามีการศึกษาและทำการวิจัยกับเด็กระดับปฐมวัย ดังนี้

อารยา ผลธัญญา (2549: 58) ได้ศึกษาอิทธิพลของเสียงดนตรีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ทางด้านอารมณ์ในวัยเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียน อนุบาลสวนเด็กเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความฉลาด ทางอารมณ์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จินกัก रामสูต (2550: 60) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ โดยการสร้างสื่อการ์ตูน ภาพเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาล กำแพงเพชร โดยให้เด็กชมสื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหวเรื่อง ลูกม้าจอมเกร และทำกิจกรรมร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า สื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ มี ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยทำคะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 4.8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 96 และพบว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น

ทิพวรรณ คันธา (2546: 72) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความพึงพอใจ ต่อการละเล่นพื้นบ้านอีสานของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 27 คน โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอีสาน เด็กปฐมวัย มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจในการละเล่นพื้นบ้านอีสานที่เล่นเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่น ชอบเล่นนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการประเมินของ ครู และผู้ปกครองสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .32

สุพัตรา นตรักษ์ (2551: 49) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยขั้นตอนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคอนสแตคตีวิสท์ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยก่อนเรียนที่มี อายุ 3-4 ปี จำนวน 15 คน ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิคอนสแตคตีวิสท์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2550: 55) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดเกษราราม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบอร์ชและบิลล์แมน (Birch and Billman, 1986 : 387-395) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการแบ่งปันอาหารให้เพื่อนและความคุ้นเคยกับเพื่อนของเด็กปฐมวัยในช่วงเวลาพักรับประทานอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 57 คน ของศูนย์พัฒนาเด็ก มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ผลการวิจัยพบว่า การแบ่งปันอาหารของเด็กผู้หญิงที่ให้เพื่อนกับคนที่คุ้นเคยกันไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการแบ่งปันอาหารอยู่ที่ว่าใครจะเป็นผู้รับการแบ่งปัน ถ้าผู้รับเป็นเพื่อนจะมีการแบ่งปันอาหารมากที่สุด และประสบการณ์จากที่เคยเป็นผู้รับการแบ่งปันมาก่อนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแบ่งปันมากกว่าเด็กที่ยังไม่เคยรับการแบ่งปัน การแบ่งปันเป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น คือ การเห็นอกเห็นใจ มีเมตตา

ดิกสัน และซอลซ์ (Dixon and Salts, 1977 : 379 อ้างถึงใน นภาพรณ อันทะผลา 2547 : 90-91) ได้วิจัยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาลอายุ 3-4 ปี ที่โรงเรียนเมืองดีทรอยต์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้แสดงบทบาทสมมติประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมทั้งพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุดในที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้วเกิดความต้องการที่จะเลียนแบบ

ตัวละครที่เด็กชอบ หรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานเป็นเรื่องใกล้ความเป็นจริง เช่น เทพนิยาย จะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชีวิตเด็ก

อซูมา (Uzomah, 2000 อ้างถึงใน อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ 2550: 33) ได้ทำการศึกษาวิธีบำบัดการรับรู้ความรู้สึกของตนเองเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสลัม โดยจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 96 คน ทำการทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่าเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการวิจัยทำให้ทราบว่า เพศ อายุ และภูมิหลังของเด็กมีผลต่อการบำบัดความรู้สึกของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสลัม

คาเพลน (Kaplan, 2003 : 3521 – A อ้างถึงใน บุญบาร์ตัน ศรีนวลไสว 2553: 69) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกด้านจิตวิทยาที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักการศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้าโรงเรียนหรือเด็กปฐมวัย และประเมินผลจากสถานศึกษาที่ทำงาน สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ศูนย์กลางของเด็กปฐมวัยและโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำที่อยู่ใกล้เคียงกับเมือง Hispanic ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 60 ชั่วโมง เป็นหญิงที่ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแรก การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับรู้เข้าใจ และจัดการกับอารมณ์ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการนำเอาโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสังคมและอารมณ์ไปใช้กับเด็ก เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านความฉลาดทางอารมณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบประเมินผลรายบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ร่วมวิจัยก่อนใช้โปรแกรมนั้นอยู่ในระดับต่ำ หลังจากการใช้โปรแกรมการฝึกแล้ว ผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ สรุปได้ว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กในช่วงวัยนี้ได้ เนื่องจากเด็กวัย 3 – 5 ปี เป็นช่วงวัยทองของชีวิต เด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้และซึมซับสิ่งต่างๆ ได้ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 25 คน ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คั้งนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 แผน แผนละ 20 นาที โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ คั้งนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.1.2 ศึกษาหลักการและรูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมจากคู่มือหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ

2.1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ ตามองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์และคำนิยามศัพท์ ที่ผู้วิจัยได้ให้นิยามไว้

2.1.4 วิเคราะห์พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเขียนจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมพฤติกรรม ที่เป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข และมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

2.1.5 คัดเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข ซึ่งเป็นหนังสือที่ขายตามท้องตลาด

2.1.6 ร่วมกับคณะกรรมการระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านเขาส้อย ตรวจสอบนิทานเกี่ยวกับชื่อเรื่อง เนื้อหา ตัวละคร สีเส้นของภาพ ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

2.1.7 นำนิทานที่คัดเลือก เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัย

2.1.8 จัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาของนิทาน ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้าน เพื่อนำไปเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตารางวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์

เรื่องที่	รายชื่อนิทาน	ดี			เก่ง			มีความสุข		
		รู้จักอารมณ์และความคุมอารมณ์	มีน้ำใจ	รู้อะไรถูก อะไรผิด	การมีความมุ่งมั่น มานะ อดทนและมีเมตตา	รู้จักตัดสินใจ/แก้ปัญหา	กล้าพูดกล้าแสดงออก	มีความพอใจ	มีจิตใจที่มั่นคงและมีความรู้สึกที่ต่อตนเอง	สนุกสนานร่าเริง
1	ป๊อปปี้ เด็กจิวแสนซื่อ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
2	ดาวหินน้อย	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓
3	หมาเจ้าเล่ห์		✓	✓	✓	✓			✓	

เรื่องที่	รายชื่อนิทาน	ดี			เก่ง			มีสุข		
		รู้จักอารมณ์ และควบคุมอารมณ์	มีน้ำใจ	รู้อะไรถูก อะไรผิด	การมีความมุ่งมั่น มานะ อดทนและเป็นมิตร	รู้จักตัดสินใจ/แก้ปัญหา	กล้าพูดกล้าแสดงออก	มีความสุขพอใจ	มีจิตใจที่มั่นคงและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง	สนุกสนานร่าเริง
4	นกกระยางกับปู			✓		✓	✓			
5	ลูกปลาหายไปในไหน	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
6	แมวไม่กินหนู		✓	✓				✓	✓	✓
7	เด็กชายชวานาฯ	✓	✓	✓			✓	✓		✓
8	แม่เต่าขี้ลืม		✓		✓	✓	✓		✓	✓
9	ดอกไม้วิเศษ	✓	✓			✓		✓	✓	✓
10	แพะสามตัวกับยักษ์	✓			✓	✓				✓
11	ปี่ดื่บมีน้ำใจ	✓	✓	✓	✓				✓	
12	กูดจื้อยากมีเพื่อน	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
13	ผัก	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
14	พระอาทิตย์ตื่นสาย	✓		✓			✓			✓
15	แพะเจ็ดตัว	✓			✓	✓	✓		✓	✓
	รวม	11	9	9	10	8	10	7	10	10

2.1.8 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 แผน แผนละ 20 นาที องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรม คือ

- 1) แนวคิด จากนิทานที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- 2) จุดประสงค์ เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
- 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม มี 3 ขั้นตอน คือ

(1) ชื่นนำ เพื่อสร้างความสนใจของเด็ก และเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กด้วยการ

สนทนา ร้องเพลง

(2) ขึ้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วยการเล่านิทานประกอบหนังสือภาพ เล่าประกอบสื่อ/อุปกรณ์ เช่น หุ่นถุงมือ หุ่นสวมหัว โรงหุ่นทราย และการเล่าปากเปล่าเล่าประกอบท่าทาง จากนั้นครูและเด็กร่วมกันสนทนา และตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน

(3) ขึ้นสรุป ร่วมกันสรุปถึงพฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครที่สอดคล้องกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และชี้ให้เห็นข้อดีและข้อเสีย ของพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์

2.1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.10 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความสอดคล้อง ระหว่างจุดประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม สื่อการจัดกิจกรรม และการประเมินผล นำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ได้ค่าระหว่าง 0.97 – 1.00

2.1.11 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน จากโรงเรียนบ้านวังแรง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา เวลา และเทคนิคในการจัดกิจกรรม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้ง จากนั้นนำไปใช้ในการทดลองกลุ่มตัวอย่าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ จากตำรา เอกสารทางวิชาการ และแนวการประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) ฉบับครู/ผู้ดูแลเด็กของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545

2.2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แบบมาตรฐานประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ด้านดี คือ ความสามารถในการรู้จักและควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน แสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้อะไรควรทำ ไม่ควรทำ จำนวน 9 ข้อ

2) ด้านเก่ง คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะอดทน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา แสดงออกได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จำนวน 9 ข้อ

3) ด้านสุข คือ ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความสุขสนุกสนานร่าเริง จำนวน 9 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้เหมาะสมด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้เหมาะสมเมื่อมีผู้แนะนำ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ไม่ค่อยเหมาะสม

2.2.3 จัดทำคู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย คำชี้แจงที่กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ วิธีการบันทึกผลพฤติกรรม เกณฑ์การให้คะแนน เวลาที่ใช้ในการสังเกต

2.2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรายการพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยปรับแก้ตามอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ระหว่างวัตถุประสงค์ และรายการพฤติกรรมที่สังเกต แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 ถือว่ามีคุณภาพ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมฉบับสมบูรณ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน จากโรงเรียนบ้านวังแรง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และหาความสอดคล้องของผลการสังเกตระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.69 แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้ง จากนั้นนำไปใช้ในการทดลองกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สังเกตก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ทำการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลวันละกลุ่ม ระหว่างเวลา 9.40 - 10.30 ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์และเสรี ใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

3.2 คำเนิการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานตามแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที

3.3 สังเกตหลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยฉบับเดียวกับก่อนการทดลอง ด้วยวิธีเดียวกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

4.1 การหาคุณภาพเครื่องมือโดยการคำนวณหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543: 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์กับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.2 สถิติพื้นฐาน

4.2.1 ร้อยละ (Percentage) เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2545: 269)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้
(ล้วน สายยศ 2545 : 273)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\Sigma(x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \bar{x} = ค่าเฉลี่ย
 x = คะแนนกลุ่มตัวอย่าง
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การทดสอบค่าที (t-test for dependent sample) ใช้สูตรการคำนวณดังนี้
(ล้วน สายยศ 2545: 302)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n-1}}}$$

df = $n - 1$

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ΣD แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
 $(\Sigma D)^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
df แทน ระดับชั้นของความอิสระ

4.4 เกณฑ์เปรียบเทียบคะแนนร้อยละกับทฤษฎีเพื่อความรอบรู้ของบลูม
(Bloom,1968: 60) มีดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ดีมาก
 คะแนนร้อยละ 70 – 79 หมายถึง ดี
 คะแนนร้อยละ 60 – 69 หมายถึง ผ่าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองกับเกณฑ์เป็นรายบุคคล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล

คนที่	คะแนนความฉลาดทางอารมณ์		ผลต่างของคะแนน
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
1	65	77	12
2	66	79	13
3	62	77	15
4	66	70	4
5	65	75	10
6	57	67	10
7	54	69	15
8	60	65	5
9	62	68	6

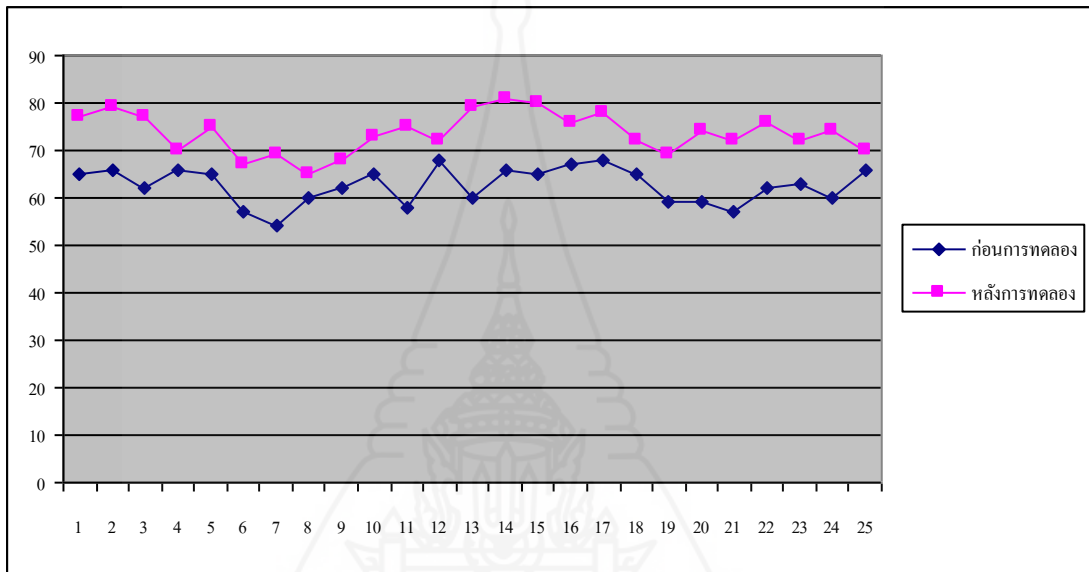
ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คนที่	คะแนนความฉลาดทางอารมณ์		ผลต่างของคะแนน
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
10	65	73	8
11	58	75	17
12	68	72	4
13	60	79	19
14	66	81	15
15	65	80	15
16	67	76	9
17	68	78	10
18	65	72	7
19	59	69	10
20	59	74	15
21	57	72	15
22	62	76	14
23	63	72	9
24	60	74	14
25	66	70	4
$\sum x$	1565	1840	275
\bar{x}	62.60	73.60	11.00
S.D.	3.86	4.28	4.40

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ในภาพรวมเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 1,840 คะแนน คะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 1,565 คะแนน และมีผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 275 คะแนน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ย 62.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.86 หลังการทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 73.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.28 ความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 เมื่อพิจารณาคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เป็นรายบุคคล พบว่า เด็กปฐมวัยทุกคนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น โดยมีเด็กที่มีคะแนนเพิ่มสูงสุด 1 คน คือเด็กเลขที่ 13 มีคะแนนเพิ่มขึ้น 19 คะแนน และเด็กที่ได้คะแนนเพิ่มน้อยที่สุด 3 คน คือเด็กเลขที่ 4,12,25 มีคะแนนเพิ่มขึ้น 4 คะแนน

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถแสดงเป็นกราฟเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นรายบุคคล ได้ดังภาพที่ 4.1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นรายบุคคล

จากกราฟแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่น โดยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นได้คะแนนต่ำสุด 54 คะแนน สูงสุด 68 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมการเล่นได้คะแนนต่ำสุด 65 คะแนน สูงสุด 81 คะแนน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง เมื่อนำคะแนนค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบ เป็นรายองค์ประกอบ และในภาพรวมได้ผลลัพธ์ ดังตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลัง การทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนการทดลอง (n = 25)		หลังการทดลอง (n = 25)		t
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
ดี	20.12	1.96	24.20	2.29	10.00*
เก่ง	20.92	1.58	24.36	1.78	9.92*
สุข	21.56	1.45	25.04	1.21	9.29*
ความฉลาดทางอารมณ์	62.60	3.86	73.60	4.28	12.51*

*P < .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการทดลอง เป็นรายองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข เท่ากับ 20.12 20.92 และ 21.56 ตามลำดับ หลังการทดลองเป็น รายองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข เท่ากับ 24.20 24.36 และ 25.04 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบเป็นราย องค์ประกอบพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทุกรายองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง มีค่าเท่ากับ 62.60 หลัง การทดลองมีค่าเท่ากับ 73.60 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังของการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

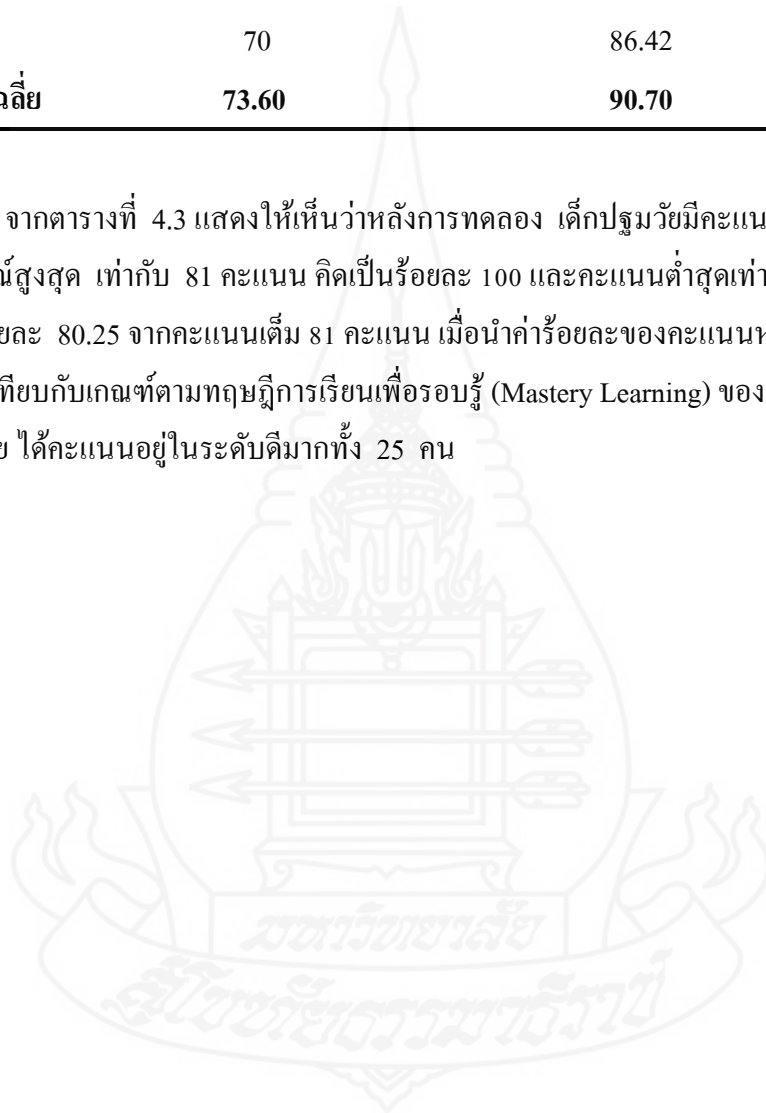
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง กับเกณฑ์
เป็นรายบุคคล เมื่อนำคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทานมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ได้ผล ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง
กับเกณฑ์เป็นรายบุคคล

คนที่	คะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน (จากคะแนนเต็ม 81 คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	ระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์
1	77	95.06	ดีมาก
2	79	97.53	ดีมาก
3	77	95.06	ดีมาก
4	70	81.42	ดีมาก
5	75	92.59	ดีมาก
6	67	82.72	ดีมาก
7	69	85.19	ดีมาก
8	65	80.25	ดีมาก
9	68	83.95	ดีมาก
10	73	91.12	ดีมาก
11	75	92.59	ดีมาก
12	72	88.89	ดีมาก
13	79	97.53	ดีมาก
14	81	100.00	ดีมาก
15	80	98.76	ดีมาก
16	76	93.82	ดีมาก
17	78	96.29	ดีมาก
18	72	88.89	ดีมาก
19	69	85.19	ดีมาก
20	74	91.36	ดีมาก
21	72	88.89	ดีมาก
22	76	93.82	ดีมาก

คนที่	คะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน (จากคะแนนเต็ม 81 คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	ระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์
23	72	88.89	ดีมาก
23	72	88.89	ดีมาก
24	74	91.36	ดีมาก
25	70	86.42	ดีมาก
ร้อยละเฉลี่ย	73.60	90.70	ดีมาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด เท่ากับ 81 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 65 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.25 จากคะแนนเต็ม 81 คะแนน เมื่อนำค่าร้อยละของคะแนนหลังการจัดกิจกรรม มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (Mastery Learning) ของบลูม พบว่า เด็กปฐมวัย ได้คะแนนอยู่ในระดับดีมากทั้ง 25 คน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยที่มี อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 25 คน ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อ

พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรม แผนละ 20 นาที

2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

(1) ด้านดี คือ ความสามารถในการรู้จักและควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน แสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้อะไรควรทำ ไม่ควรทำ จำนวน 9 ข้อ

(2) ด้านเก่ง คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะอดทน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา แสดงออกได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จำนวน 9 ข้อ

(3) ด้านสุข คือ ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความสุขสนุกสนานร่าเริง จำนวน 9 ข้อ

3) กำหนดเกณฑ์ตัดสินการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้เหมาะสมด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้เหมาะสมเมื่อมีผู้แนะนำ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้ไม่ค่อยเหมาะสม

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) สังเกตก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ทำการสังเกตวันละกลุ่ม ระหว่างเวลา 9.40 – 10.30 ช่วงกิจกรรมเสรี ใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่านิทานตามแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที

3) สังเกตหลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยฉบับเดียวกับก่อนการทดลอง ด้วยวิธีเดียวกัน

1.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาส้อย จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ผลการศึกษาให้ข้อค้นพบ ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลพบว่า เด็กปฐมวัยทุกคนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนรวมก่อนการทดลอง เท่ากับ 1,565 คะแนน รวมคะแนนหลังการทดลอง เท่ากับ 1,840 คะแนน ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง เท่ากับ 275 คะแนน

2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง เป็นรายองค์ประกอบ คือ ดี เก่ง สุข พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในภาพรวมพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง กับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า เด็กอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากทั้ง 25 คน

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านเขาลือ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ทั้งรายองค์ประกอบ และในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ได้ทั้งด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลต่อไปนี้

2.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ เพราะนิทานเป็นเรื่องที่กระตุ้นความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ชวนให้ติดตามอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ นิทานช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเล่านิทานที่เหมาะสมกับเด็ก จะช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ได้เรียนรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี และผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ดังที่ จิวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 116 - 117) กล่าวไว้ว่า นิทานเป็นสายใยเชื่อมโยงในการสร้างความสัมพันธ์ ความรักความอบอุ่นของเด็กระหว่างครูและเพื่อนๆ นิทานสอนสิ่งที่เป็นอาหารสมอง อาหารใจให้เด็ก ช่วยขัดเกลากริยามารยาท ความประพฤติ

อุปนิสัย ระเบียบวินัย และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน ในกิจกรรม การเล่านิทาน ผู้วิจัยได้คัดเลือกนิทานคติสอนใจ ที่มีเนื้อหาส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เช่น นิทาน เรื่องปีโป้น้อยแสนซื่อ มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาให้เด็กสามารถบอกสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้ จากการเล่านิทานเรื่องนี้พบว่า เด็กตอบคำถามที่ว่า “การที่ปีโป้น้อย ไม่ยอมให้แม่ลีดพันธุ์ดอกไม้กับ เจ้าหนอนอ้วน เด็กๆ คิดว่าปีโป้ทำถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด” เด็กๆ ส่วนใหญ่จะตอบว่า ปีโป้ ทำถูกต้องแล้ว เพราะเป็นของปีโป้ ที่เก็บมาเป็นของขวัญให้ยาย ไม่ควรให้เจ้าหนอน เมื่อให้ไปแล้ว จะไม่มีของขวัญให้ยาย แต่น้องปีโป้บอกว่า “นางสาวเจ้าหนอนที่ขอพันธุ์ดอกไม้แล้วไม่ได้ หนูจะ บอกเจ้าหนอนว่า ไปหาเอาเองเลย ในถุงนี้จะไปให้ยาย” ครูถามต่อว่า เจ้าหนอนทำถูกต้องหรือไม่ “เด็กตอบว่าไม่ถูกต้อง ไปขอของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง และเกรงแก้งปีโป้” หรือนิทาน เรื่อง แมว ไม่กินหนู มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจ และเห็นใจผู้อื่น นิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดที่ดีกับเด็ก เห็นได้จากการตอบคำถาม “ทำไมแมวน้อยจึงมีเพื่อนมาก” เด็กๆ จะตอบว่า “เขาไม่แก้งใคร ยิ้มเก่ง อารมณ์ดี สนุกสนาน” น้องคาเวียร์เสริมว่า “อยู่ที่ถึงขยะก็อยู่ได้ ใครว่าก็ไม่โกรธ” น้องตะบอกว่า “ไม่ขโมยของผู้อื่น” ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานดังกล่าว สามารถส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยได้ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 5 - 6) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นิทานสอน ให้เด็กเรียนรู้ว่าจะอะไรดี อะไรไม่ดี ช่วยให้เด็กกล้าที่จะแสดงออกอย่างมั่นใจ และยังแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่ดีให้แก่เด็ก อีกทั้งยังช่วยให้เด็กๆ มีความสุข สนุกหยรษา ถักทอสายใยความรักสมาชิก ของครอบครัว เช่น นิทานเรื่องเด็กชวานากับปลาพอมๆ ที่รู้จักช่วยเหลือพ่อ แม่ทำงานด้วยความ ขยันขันแข็งและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการเล่าที่หลากหลาย เช่น การเล่า ประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ การเล่าประกอบอุปกรณ์ การเล่าโดยใช้หุ่นขี้ผึ้ง การเล่านิทาน ประกอบภาพ และการเล่าปากเปล่า การเล่าทุกครั้งได้เตรียมตัวในการเล่า โดยอ่านเนื้อหาของนิทาน จำให้ขึ้นใจ วิเคราะห์เนื้อหาของนิทานให้ถูกต้อง ตลอดจนน้ำเสียงในการเล่า และบุคลิกของครู ดังที่ ปรีดา ปัญญาจันทร์และชีวัน วิสาสะ (2540: 21-40 อ้างถึงใน น้ำฝน ปิยะ 2543: 14 - 15) ได้ เสนอแนะเทคนิคการเล่านิทาน 5 วิธี คือการเล่าปากเปล่ววิธีนี้ผู้เล่าต้องเตรียมตัวให้พร้อม จับประเด็น สำคัญของเรื่องที่เล่า บุคลิกของผู้เล่าต้องน่าสนใจและต้องจำเนื้อหาของนิทานให้ได้ การเล่าโดยใช้ หนังสือประกอบ ผู้เล่าต้องอ่านนิทานให้ขึ้นใจจำเนื้อหาให้ได้ การเล่าโดยใช้ภาพประกอบ ต้องใช้ ภาพขนาดที่มองเห็นได้ชัดเจน มีจำนวนภาพที่เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทาน ทั้งเวลาที่ใช้ในการเล่า นอกจากนี้ บุษพา เรืองรอง (2539: 33 อ้างถึงใน นิลุบล สินธุปิ่น 2548: 18) กล่าวว่า ผู้เล่าจะต้องรู้จัก นำวิธีการเล่านิทานให้เหมาะสมกับเด็ก ความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ โดยผู้เล่า

สามารถนำสูตร 10 ร(ล)มาใช้เป็นเทคนิคประกอบการเล่าได้ดังนี้ **รัก** ความรักที่ผู้เล่าให้ผู้ฟังมีความสุข **เรียน** ผู้เล่าควรได้เรียนวิธีเล่านิทานในรูปแบบต่าง ๆ **รู้** รู้ในที่นี้ หมายถึง การต้องรู้จักตนเองว่าตัวเองมีความถนัดในการเล่านิทานอย่างไร และเด็กมีความสนใจนิทานของเด็กแต่ละวัยเป็นอย่างไร และควรเล่านิทานแบบไหน เหมาะสมกับเวลาหรือไม่ **เลือก** ควรเลือกนิทานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก **ลอง** การทดลองเล่าจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับครู **เริ่ม** การเริ่มที่ดี จะทำให้การเล่าซึ่งสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง **เล่า** การเล่าครูต้องเล่าด้วยความสนุกด้วยความเต็มใจ **ร่วม** เด็กต้องมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม ตั้งแต่เริ่มเล่า ขณะเล่า และขึ้นจบการเล่า **รอบคอบ** ผู้เล่าจะต้องจัดเตรียมตัว เตรียมสถานที่เล่า เตรียมอุปกรณ์การเล่า รูป ในที่นี้มุ่งหมายเฉพาะสิ่งประกอบการเล่านิทานที่ช่วยให้นิทานนั้นมีชีวิตชีวา เช่น ภาพวาด แผ่นภาพ หุ่น ทำท่าทางประกอบการเล่า เป็นต้น

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ทั้งการเลือกนิทานที่นำมาเล่าและเทคนิคการเล่า สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีจากนิทาน และช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีแก่เด็ก ซึ่งส่งผลให้ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ทั้งให้ภาพรวมและแต่ละด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **ด้านดี** หมายถึง การรู้จักอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ การมีน้ำใจ รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงขึ้น ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี คะแนนเฉลี่ย 20.12 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 24.20 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานช่วยให้เด็ก รู้จักอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ สังกัดได้จากการที่เด็กบางคนจะไม่พอใจเพื่อนหรือ โกรธเพื่อนๆ ที่ไม่ให้เล่นด้วย แกล้งเพื่อน เช่น การหยิก กัด ตี เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกว่าไม่ชอบเพื่อน เมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่อง ปิ๊ปี้ เด็กจิ๋วแสนซื่อ แมวไม่กินหนู เด็กชายชวานากับปลาหมึกๆ ดอกไม้วีเศษ ปิ๊ปี้มีน้ำใจ หลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ครูและเด็กร่วมสนทนากับเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานโดยใช้คำถาม เช่น ปิ๊ปี้เป็นเด็กอย่างไร /ทำไมแมวน้อยจึงมีเพื่อนมากเพราะเหตุใด /ทำไมเด็กชายชวานาจึงไม่โกรธเพื่อนๆ ที่ดูถูกความยากจนของเขา/นิคหน้อยมีนิสัยอย่างไร จากตัวอย่างคำถามเหล่านี้ เป็นการกระตุ้นความคิดให้เด็กตอบคำถาม นำสู่การเชื่อมโยงประสบการณ์ของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เพื่อจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก ดังที่ จิวีวรรณ กุหาภินันท์ (2545: 116 -117) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นการสอนทางอ้อม สอนสิ่งที่เป็นอาหารสมอง อาหารใจให้เด็ก ช่วยขัดเกลากรรมารยาท ความประพฤติ อุปนิสัย ระเบียบวินัย และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ได้อย่างดี ทั้งในเรื่องของการแสดงความมีน้ำใจ และการรู้ว่าอะไรถูกและอะไรผิด

จากการสังเกตพฤติกรรมด้านดี หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน พบว่า เด็กจะมาเล่าว่า เขาช่วยพ่อ แม่ ล้างจาน กวาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ เด็กบางคนมีพฤติกรรมแกล้งเพื่อนๆ เช่น น้องตั๊ว น้องไอซ์ มักจะแกล้งเพื่อนด้วยการหยิกเวลาเพื่อนเล่น เมื่อได้ฟังนิทานแล้ว พฤติกรรมการหยิกเพื่อนจะลดลงและเลิกหยิกไปในที่สุด เด็กจะคอยเตือนเพื่อนๆ เมื่อทำผิด โดยจะพูดว่า “ดูอย่างแมวเหมียวสิ เขายังไม่แกล้งเพื่อนเลย” เช่น การเก็บของ การช่วยเหลือกัน รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ คือ ไม่ร้องไห้อยากได้ของเพื่อน ซึ่งสรุปได้ว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2550: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง หรือมีทักษะทางอารมณ์ที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จะเป็นเด็กที่สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกรักของตนเองได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น จึงมักประสบความสำเร็จ มีความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ออกมาได้เสมอ และนอกเหนือจากการที่เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้นจะพบว่า เด็กบรเวออยากให้คุณเล่านิทานให้ฟังหรือบางครั้งเด็กจะทำท่าอ่านหนังสือนิทานที่คุณเล่าให้ฟัง

2) ด้านเก่ง หมายถึง ความมุ่งมั่น มานะ อดทน เป็นมิตร รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหา และกล้าพูดกล้าแสดงออก หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพบว่า เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง คะแนนเฉลี่ย 20.92 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 24.36 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากการสังเกตพบว่า เด็กมีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมให้เสร็จ มีความอดทนทำกิจกรรมได้นานขึ้น รู้จักแก้ปัญหา เช่น เมื่อเพื่อนเกิดอุบัติเหตุ จะรีบพาเพื่อนมาหาครู กล้าแสดงความคิดเห็น เด็กจะตอบคำถามได้มากขึ้น จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เช่น นิทานที่เป็นแบบอย่างของความพยายาม คือ เรื่องดาวหินน้อย ซึ่งในเรื่องนี้ดาวหินน้อยมีความพยายามตามหาแสงของตนเองให้ได้ เด็กบางคนทำงานไม่เสร็จและไม่มีความพยายามจะทำ บางครั้งทำแบบไม่ตั้งใจ เมื่อได้ฟังนิทานเรื่องนี้แล้ว มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำงาน และนิทานเรื่องหมาเจ้าเล่ห์เป็นเรื่องที่แสดงถึงความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และการให้อภัยต่อเพื่อนนิทานเรื่องนกกระยาง ที่สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น หรือเรื่องแพะสามตัวกับยักษ์ ซึ่งมีความมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ต้องการได้สำเร็จ จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่งดีขึ้น ทั้งด้านมุ่งมั่นในการทำงาน การร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน และการกล้าแสดงออก ดังที่ ชันนักรณ ลักษมีพิเชษฐ (2545: 10) กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความสามารถในการปรับตัว แก้ปัญหาและเผชิญปัญหาอย่างมีสติ พร้อมทั้งจะยอมรับความจริง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ตลอดจนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพ

ที่ดีกับบุคคลอื่นและรู้จักจัดการกับความขัดแย้งของตนเองได้

3) ด้านสุข หมายถึง มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคงและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

สนุกสนานร่าเริง หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพบว่า พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ด้านมีความสุข ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข คะแนนเฉลี่ย 21.56 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 25.04 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเด็กมีความตั้งใจ สนใจ และมีความสุขมาก เด็กต้องการฟังนิทานซ้ำๆ ต้องการให้เล่าทุกวัน แม้แต่เวลาก่อนนอนเด็กก็ต้องการฟังนิทาน ผู้วิจัยได้แทรกเทคนิคการเล่านิทานที่หลากหลาย เช่น เด็กจะชอบนิทานเรื่อง ปิ๊ปป์น้อย แสนชื่อมาก เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมุติ และนิทานเรื่อง แปะเจ็ดตัว เด็กได้ฟังนิทานและดูภาพจากวีดิทัศน์ นิทานประกอบภาพเรื่องแมวไม่กินหนู เด็กชายชานา แม่เต่าจี้ลิม ปี้ปี้มีน้ำใจ ลูกปลาหายไปไหน แปะสามตัวกับยักษ์ พระอาทิตย์ขึ้นสาย กุดจ้ออยากมีเพื่อน เล่าโดยใช้หุ่นถุงมือ เช่น นกกระยางกับปู หม่าป้าเจ้าเล่ห์ และการเล่าประกอบอุปกรณ์เรื่อง ดาวหินน้อย ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 5 - 6) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานช่วยส่งเสริมความคิดคำนึง จินตนาการ และการฟัง ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน เพราะเด็กมักต้องการให้ครูเล่านิทานให้ฟังบ่อย แม้แต่นิทานปากเปล่าเด็กก็อยากฟังครูเล่า ขณะฟังครูเล่านิทาน เด็กจะตั้งใจฟังมาก นั่งนิ่ง ตาจ้องมองครูตลอดเวลา

สรุปได้ว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และมีความสุข การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้ ดังที่ ประยูร ทรงศิลป์ (2542: 6) กล่าวว่า นิทานมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดการเรียนรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าว ความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ วิเชียร เกษประทุม (2545: 5 - 6) ที่ได้กล่าวว่า นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการ การเรียนรู้ ลักษณะการต่อสู้ เอาชนะอุปสรรคของตัวละคร นอกจากนี้ ลำไย บัวพิทักษ์ (2542: 29) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานมีประโยชน์และมีคุณค่ามากมาย นิทานสร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยใช้นิทานนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆ ทำให้เด็กสนใจ ต้องการอยากจะเรียนรู้ เด็กจะรับรู้ได้ดีเพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการ และสนใจอยากรู้ เด็กมักบอกรับให้ครูเล่านิทานให้ฟังเสมอ นิทานจึงมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมาก

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไปใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเล่านิทาน ทั้งด้านสื่อ อุปกรณ์ และเนื้อหาของนิทานที่จะเล่า

3.1.2 ครูต้องมีเทคนิคการเล่านิทานที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น การเล่านิทานประกอบสื่อ และการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ การเล่านิทานโดยใช้วัตถุสิ่งของ การเล่านิทานปากเปล่า เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก และมีเทคนิคการทำให้เด็กสงบ บางครั้งอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วย

3.1.3 นิทานต้องมีความเหมาะสมกับเด็กวัย 3 – 5 ปี เนื้อหาของนิทานมีความสนุกสนานและมีคติสอนใจ ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

3.1.4 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ต้องมีการสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน หรือมีกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเน้นย้ำให้เด็กตระหนักถึงคุณค่า และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการทำวิจัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ในระดับชั้นอื่นๆ

3.2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ด้านอื่นๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความมีน้ำใจ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

3.2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่ใช้เทคนิคการเล่านิทานที่แตกต่างกันที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เช่น การเล่านิทานประกอบภาพ การเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ การเล่านิทานประกอบหุ่น เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2546ข) *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546* กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2546ก) *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546* กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543ก) *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2543ข) *คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- _____. (2544ก) *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2544ข) “*อีคิวความฉลาดทางอารมณ์*” (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2545ก) *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2545ข) “*รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็ก
อายุ 3 – 5 ปี และ 6 – 11 ปี*” กรุงเทพมหานคร กระทรวงสาธารณสุข
- _____. (2546 ก) *คู่มือการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3 -11 ปี* สำหรับนักวิชาการ
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- _____. (2546ข) “*แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์*” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- _____. (2547ก) *คู่มือความรู้เพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3 – 11 ปี* สำหรับ
พ่อ แม่/ผู้ปกครอง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด
- _____. (2547ข) *คู่มือฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก
- _____. (2548) *คู่มือการเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็กสำหรับครู* โรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

- _____. (2549) “ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- _____. (2550) *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย* 15 (1) มกราคม
- เกริก ชื่นพันธ์ (2542) “การเล่านิทาน” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- _____. (2543) *การเล่านิทาน (พิมพ์ครั้งที่ 3)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- กุดยา ตันติผลาชีวะ (2541) การเล่านิทาน *วารสารการศึกษาปฐมวัย* 2 (1) เมษายน หน้า 10
- _____. (2545) “รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา” กรุงเทพมหานคร เอดิชั่นเพรสโปรดักส์
- _____. (2547) “การเลือกนิทานสอนเด็ก” *วารสารการศึกษาปฐมวัย* 8 (4) ตุลาคม หน้า 33
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2544) เทคนิคการเล่านิทาน “เทคนิคนำรู้ควรคู่เด็กปฐมวัย” กรุงเทพมหานคร มูลนิธิซิเมนต์ไทย
- เกตุทิพย์ โยธา (2547) “การใช้นิทานประกอบคำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล ของเด็กอนุบาล 1 โรงเรียนพิงครัตน์ จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2542) “แต่คุณพ่อคุณแม่และคุณครูที่หนูรัก” กรุงเทพมหานคร ที.พี.พรีน
- _____. (2544) “อยู่กับเด็กๆ” กรุงเทพมหานคร ที.พี.พรีน
- กรเศศ พรหมดี (2544) “ความฉลาดทางอารมณ์” โรงพยาบาลจิตเวช นครราชสีมา *วารสารสำนักสิ่งแวดล้อม* 2 (1) ต.ค. 2543 - มี.ค. 2544 หน้า 8-17
- จิระประภา บุญชนิดย์ (2544) *นิทานและเทคนิคการเล่านิทาน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ วันที่ 11 – 13 ตุลาคม 2544 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร สมาคมการศึกษาสำหรับเด็กนานาชาติสาขประเทศไทย ร่วมกับ สปช. กระทรวงศึกษาธิการ* หน้า 19 – 20
- ฉันทัก งามสุด (2550) “การสร้างสื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอนุบาล” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545) *วรรณกรรมสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

- ชวนชม เครือเขียว (2547) “ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานและการแสดงบทบาทสมมุติที่มีต่อ
สุขนิสัยของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลลำพูน” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ชนันภรณ์ ลักขมีพิเชษฐ (2545) “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย” วิทยานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ภาณุ โคตรรพิลา (2545) “ผลการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาความ
ฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ณัฐชา ยี่มิวิไล (2544) “การพัฒนาและทดลองใช้ นิทานการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรมสิ่งแวดล้อม
เรื่องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับเด็กปฐมวัย
โรงเรียนเลิศหล้า กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐดา อนุกุล (2549) “การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กที่เลี้ยงด้วยนมแม่และนมผสม”
เขตชุมชนเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงเดือน แจ่มสว่าง (2543) *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 3 คุรุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สงขลา จังหวัดสงขลา ชุดโครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ
- ทิพวรรณ คันธา (2546) “การใช้การละเล่นพื้นบ้านของเด็กอีสานเพื่อพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม” จังหวัดมหาสารคาม
วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ทศพร ประเสริฐสุข (2545) “ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา” *วารสารสมาคม
ร้านขายยา* 21 (3) กรกฎาคม - สิงหาคม 2545 หน้า 82-86
- เทิดศักดิ์ เดชคง (2542ก) “จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติปัญญา” กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มติชน
- _____ (2544ข) “ความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา” พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร มติชน

- _____. (2544ก) “ความฉลาดทางอารมณ์ในประเด็นของสติ” *วารสารสานปฏิรูป* 4 (8) เมษายน หน้า 77 - 78
- นิตรา คำมณี (2544) “ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการงูใจของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปกร จังหวัดนครปฐม”
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิลบล ลินธิ์ป็น (2549) “การใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- น้ำฝน ปิยะ (2543) “การใช้นิทานปลายเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลระยอง จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เนื่อน้อง สันบุญ (2542) “ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่านิทาน” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543) “นิทานพื้นบ้านศึกษา” ศูนย์คดิชนวิทยาและโครงการตำราคณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประยูร ทรงศิลป์ (2542) “การศึกษาวิเคราะห์ตำนานและนิทานพื้นบ้านเขมรภาคที่ 1- 9”
กรุงเทพมหานคร ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
ธนบุรี
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ (2540) *การเล่านิทานอย่างไรให้สนุก* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์เพื่อนเด็ก
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2542) “คุณลักษณะที่เกี่ยวข้อง EQ” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*
9(12) พฤศจิกายน หน้า 16
- _____. (2545) “คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ รวมบทความทางวิชาการเรื่องอีคิว”
กรุงเทพมหานคร เดสทอป หน้า 14 - 19
- พัชรี ผลโยธิน (2549) “การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้าน อารมณ์ จิตใจและสังคม”
ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11
หน้า 12 - 1 ถึง 11 – 53 นนทบุรี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- พิชญาดา ธาตุอินจันทร์ (2550) “การใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ไพพรรณ อินทนิล (2534) “เทคนิคการเล่านิทาน” กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- _____. (2544) “เทคนิคการเล่านิทาน” กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ไพเราะ พุ่มมั่น (2544) “การพัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาสู่ผลงานทางวิชาการ” กรุงเทพมหานคร รำไทยเพรส
- ภาณุ โคตรรพิดา (2545) “ผลการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มนัส บุญประกอบ (2542) “EQ ดีมีสุขภาพกับงาน” *วารสารสมาคมร้านขายยา* 2 (5) มีนาคม – เมษายน 2542 หน้า 41 - 44
- ลำไย บัวพิทักษ์ (2542) “การใช้นิทานพื้นบ้านอีสานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โรงเรียนบ้านกุดहुลิ่งและโรงเรียนบ้านโนนโพธิ์ จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2545) *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- วิเชียร เกษประทุม (2545) “นิทานพื้นบ้าน” กรุงเทพมหานคร พัฒนาการศึกษา
- วิระวัฒน์ ปันติตามัย (2542ก) *เชาว์อารมณ์ (EQ)* กรุงเทพมหานคร เอ็กชเปอร์เน็ท
- _____. (2542ข) “เชาว์อารมณ์ดัชนีวัดความสำเร็จของชีวิต” *วารสารการแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา* 1 มกราคม - มิถุนายน หน้า 13 – 28
- _____. (2542ค) “เชาว์อารมณ์ดัชนีวัดความสำเร็จในชีวิต” กรุงเทพมหานคร บริษัทเอ็กชเปอร์เน็ท จำกัด
- วรรณิ ศิริสุนทร (ม.ป.ป.) *เอกสารคำสอนวิชาการเล่านิทาน* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- วัลย์ลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์ (2545) “เด็กไทยสายพันธุ์ใหม่ไร้ภูมิด้านทานทางอารมณ์” *สารปฏิรูป* 5 กันยายน หน้า 18 - 23

- ศรีสุดา ธิติโสภี (2545) “การเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีตอบคำถามและวิธีการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย”
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สัณห์พัฒน์ อรุณธารี (2543) *แนวทางการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล*
สถาบันราชภัฏภูเก็ต
_____ (2542) *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์เด็กปฐมวัย คณะครุศาสตร์*
สถาบันราชภัฏภูเก็ต
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) *การจัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุชา จันท์เอม (2541) *จิตวิทยาเด็ก* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แพรววิทยา
- สุภัก ไหวหากิจ (2543) “การเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุรพงษ์ อัมพันวงษ์ (2541) “ชาวปัญญาและวุฒิภาวะ ชีวิตและสุขภาพ” *เคล็ดลับ*
(22 พฤศจิกายน 2541) หน้า 8
- แสงอรุณ คุมกลาง (2550) “การเปรียบเทียบความพร้อมด้านการเขียนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบงานศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมการจัดประสบการณ์ปกติ” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542) *นิทานสำหรับเด็ก* ราชบุรี สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 (2552) *คู่มือการอบรมผู้ปกครอง “เลี้ยงลูกอย่างไรให้ดี เก่ง สุข”* กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล (24 มิถุนายน 2552) หน้า 20 - 30
- อัจฉรา สุขารมณ์ และคณะ (2543) “รวมบทความทางวิชาการ เรื่องอีคิว” พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร พิมพ์ที่ Desktop
- อมรวิษณุ นาคทรรพ (2543) *การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home school)* ประสบการณ์ของนานาชาติ ประเทศ กรุงเทพมหานคร กลุ่มงานปฏิรูปการจัดการศึกษา

- อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ (2551) “ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อารยา ผลัญญา (2550) “การใช้เสียงเพลงเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อินทรา รุมาส (2545) “การใช้กิจกรรมเล่นนิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลที่ 2” การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544) *สร้าง E.Q. ให้ลูกคุณ ครั้งที่ 1* กรุงเทพมหานคร ชั้นดีการพิมพ์
- อุสา สุทธิสาคร (2543) *พัฒนา EQ เด็กอย่างไร* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- Amoriggi, Helen. (1981) “The Effect of Story Telling on Young Children’S Sequencing Ability.” *Dissertation Abstracts International*.49(6) December: 1366A-1367A
- Albert Bandura, (1985) *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice Hall.
- Bar-on. (1997) *The Emotional Quotient Inventory (EQ - I) Technical Manual*. Toronto, Canada : Muti-Health Systems.
- Leann Lipps Birch and Jane Billman, (1986) “Preschool Children Food Sharing with Errands and Acquaintances,” *Child Development* 57 (2): April, pp. 387-389
- Cooper, R.K., and Sawaf, A. (1997) *Executive EQ : Emotional Intelligence in Leadership and Organizations*. New York : Grosset/Putnam.
- Dixon, David, Johnson, James Saltz (1977) “Training Disadvantaged Preschoolers on Various Fantasy Activities: Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control.” *Child Development*. 2 nd ed. Wayne State University (June): 367 – 379
- Goleman, D. (1998) “Working with Emotonal Intelligence.” New York : Bantam Book. 1998
- Goleman, D. (1995) “Emotional intelligence : Why it can matter more than IQ.” New York _____ . (1997) “What's your Emotional intelligence Quotient?” *Utine Reader*, _____ . (1997) “What Makes a Leader?” *Harvard BusinessReview*. 76 (8): 92 – 102 _____ . (1998) *Working with Emotional intelligence*. New York: Bantam Books _____ . (1998) *What's your emotional intelligence quotient ?* Utine reader (Online) Available: <http://www.utne.com/>, eqibin / eg,

- Hein, Steve. (1999) *Emotional intelligence* (online) Available:<http://egi.org> August 25,2010
from <http://www.infocomm.mju.ac.th>
- Mayer and Salovey, P. (1997) “What's your emotional intelligence quotient?” In Salovey and D.Sluyter.(Eds) *Emotional Development and Emotional intelligence*. New York: Basic Books
- Mayer J.D. and Salovey, P. (1997) “What is emotional intelligence?” In P Salovey and D. Sluyter (Eds.) *Emotional development and emotional intelligence: Educational Implications*’. New York: Basic Book
- Mayer J.D. and Salovey, P. (1997) “What is emotional intelligence?” In P Salovey and D. Sluyter (Eds.) *Emotional Development and emotional intelligence: Educational Implications*. New York: Basic Book,
- Mayer J.D.(2000) “Models of Emotional intelligence Psychology.” Literature University of New Hampshire.
- Patton Patricia. (1997) *EQ: Leadership skills for empowerment and change*. Singapore: ChongMoh offset Printing.
- Salovey, P. and Mayer, J.D. (1990) “Emotional Intelligence”. *Imagination, Cognition and Personality*. 9, 185-211.
- Salovey, P. and Mayer, J.D. (1999) “Emotional Intelligence Imagination Cognition and Personality.” University of New Hampshire. pp.396-420
- Shovpiro, L.E. *How to Raise a Child with a High EQ: A Parents' Guide to Emotional Intelligence*. New York: Harper Collins Publisher, 1997.
- Weisinger H.(1998) “Emotional intelligence at Work: The Untapped Edge for Success.” SanFrancisco: Jasley - Bass Publishes,

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/290

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

30 กันยายน 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร. นันทิยา น้อยจันทร์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด
2. แบบประเมินเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ชุด

ด้วย นางบังอร เนตรทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน วิชาเอก ปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเล่นที่มึต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 087-0618878

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 290

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

30 กันยายน 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อารีย์ เป็นจำ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด
2. แบบประเมินเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ชุด

ด้วย นางบังอร เนตรทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน วิชาเอก ปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นที่มึนต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 087-0618878

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

30 กันยายน 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางบุษบา สงวนวนชาติ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด
2. แบบประเมินเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ชุด

ด้วย นางบังอร เนตรทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน วิชาเอก ปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นที่มึนต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุณยศรี พรหมมาพันธุ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 087-0618878

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ รศ.ดร. นันทิยา น้อยจันทร์

สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี คบ.ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปริญญาเอก ป.ร.ค. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง คณะบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

ทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

ประสบการณ์ เขียนตำราและบทความเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

- วิทยากรให้การอบรมครูและผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

2. นางอารีย์ แป้นขำ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดหนองกระโดน

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

ประสบการณ์ เป็นวิทยากรให้การอบรมครูและผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

3. นางบุษบา สงวนนวลชาติ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก

วุฒิการศึกษาปริญญาโท กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

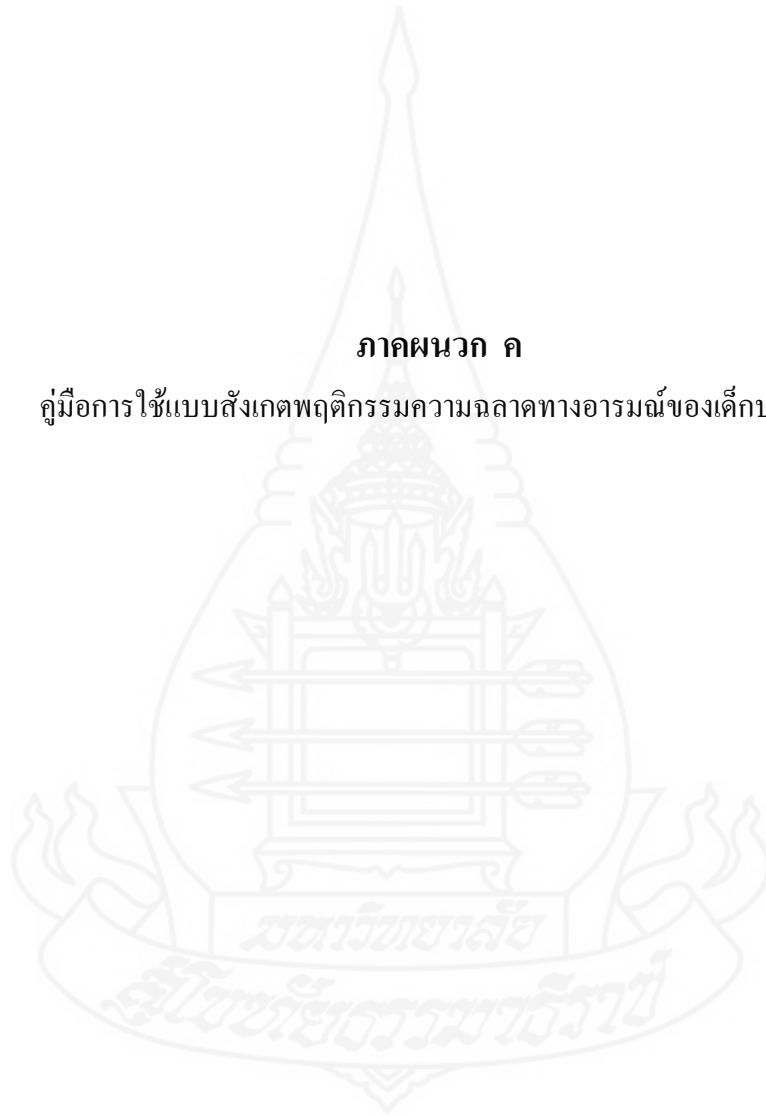
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษสาขาปฐมวัย

ประสบการณ์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนทศมิตรก้าวหน้า

วิทยากรประจำเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ภาคผนวก ค

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

คำชี้แจง

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข

การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จะช่วยให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงจุดเด่นของความฉลาดทางอารมณ์ที่ควรส่งเสริม และจุดอ่อนที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถใช้ติดตามเพื่อดูพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กว่ามีความก้าวหน้าทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ใช้สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข คือ

1.1 ด้านดี เป็นการประเมินความสามารถในการรู้จักและควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน แสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้อะไรควรทำ ไม่ควรทำ จำนวน 9 ข้อ

1.2 ด้านเก่ง เป็นการประเมินความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะอดทน สามารถตัดสินใจ/แก้ปัญหา และกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับวัย รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จำนวน 9 ข้อ

1.3 ด้านสุข เป็นการประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความสุขสนุกสนานร่าเริงจำนวน 9 ข้อ

2. เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ รายการพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 27 ข้อ มีคำตอบที่เป็นไปได้อยู่ 3 คำตอบ คือ ไม่ทำเลย ทำเป็นบางครั้ง และทำเป็นประจำ ในการประเมินพฤติกรรมของผู้สังเกต ใช้เกณฑ์การประเมินพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

ระดับ 3 ทำเป็นประจำ หมายถึง เด็กปฏิบัติทุกครั้งหรือเกือบทุกครั้ง

ระดับ 2 ทำเป็นบางครั้ง หมายถึง เด็กปฏิบัติเป็นบางครั้ง หรือปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง

ระดับ 1 ไม่ทำเลย หมายถึง ไม่ปฏิบัติเลย

3. การสังเกต ใช้เวลาในการสังเกตครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ระยะ คือ

การสังเกตก่อนการทดลอง ใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์

การสังเกตหลังการทดลอง ใช้เวลาในการสังเกตหลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้วเป็นเวลา 1 สัปดาห์

ดำเนินการสังเกต โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ทำการสังเกตที่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 วัน วันละ 50 นาที กิจกรรมสร้างสรรค์และเสรี ใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

4. เมื่อสังเกตเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย นำผลการสังเกตมาตรวจสอบความสอดคล้องกันทุกครั้ง

แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....

ชื่อ - สกุลเด็ก.....ชั้นอนุบาลปีที่ 2 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ช่วงเวลาที่สังเกต รอบที่ 1 รอบที่ 2

คุณลักษณะ	พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์	ระดับพฤติกรรม		
		ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่ทำเลย
		3	2	1
ด้านดี	1. แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม			
	2. แสดงความเห็นใจเพื่อน/ปลอบใจเพื่อน			
	3. รับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย			
	4. แบ่งปันสิ่งของเครื่องเล่น ของใช้ให้เพื่อน			
	5. ชวนคนอื่นให้เล่นด้วย			
	6. อาสาช่วยครูและเพื่อน เช่น เก็บของเข้าที่ ช่วยทำกิจกรรม			
	7. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน			
	8. บอกขอโทษเมื่อทำผิด			
	9. ทำกิจกรรม/กิจกรรมประจำวันที่กำหนด			
ด้านเก่ง	10. สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จด้วยตนเอง			
	11. ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ			
	12. สนใจ สนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้			
	13. สามารถแก้ปัญหาในการเล่นได้			
	14. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น			
	15. เมื่อเกิดการขัดแย้งกับเพื่อนสามารถแก้ปัญหาหรือแก้สถานการณ์โดยไม่เกิดความรุนแรง			
	16. อดทนและรอคอยได้			
	17. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ได้			
18. แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ				

คุณลักษณะ	พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์	ระดับพฤติกรรม		
		ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่ทำเลย
		3	2	1
ด้านสุข	19. พอใจที่ครูและเพื่อนชมว่าเก่งและดี			
	20. ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ครูและเพื่อนดู			
	21. เมื่อได้รับคำชม มักบอกเล่าให้เพื่อนรู้			
	22. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย			
	23. มีอารมณ์ขัน			
	24. แสดงความชื่นชมผลงานของเพื่อน			
	25. รู้จักค้นหาของมาเล่นเพื่อสร้างความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน			
	26. มีความสุข สนุกจากการเล่น/ทำกิจกรรม			
	27. อารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส			

แบบประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่า ข้อความในแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ มีความเหมาะสมและความสอดคล้องหรือไม่

เมื่อท่านพิจารณาแล้วให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านดังนี้

- +1 คือ แน่ใจว่าข้อความสามารถวัดได้
0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้หรือไม่
-1 คือ แน่ใจว่าวัดไม่ได้

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
		+1	0	-1
ด้านดี				
1	แสดงออกอย่างเหมาะสม			
2	หยุดการกระทำที่ไม่เหมาะสม เมื่อเห็นสีหน้าที่ไม่พอใจของครู			
3	ยอมรับได้เมื่อไม่ได้เล่นสิ่งที่ต้องการ			
4	แบ่งปันสิ่งของของเครื่องเล่น ของใช้ให้เพื่อน			
5	ชวนคนอื่นให้เล่นด้วย			
6	อาสาช่วยครูและเพื่อน เช่น เก็บของเข้าที่ที่ช่วยทำกิจกรรม			
7	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน			
8	บอกขอโทษเมื่อทำผิด			
9	อดทนและรอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น			
ด้านเก่ง				
10	สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จด้วยตนเอง			
11	ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ			
12	สนใจ สนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้			
13	สามารถแก้ปัญหาในการเล่นได้			
14	สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น			

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
		+1	0	-1
15	เมื่อเกิดการขัดแย้งกับเพื่อนสามารถแก้ปัญหาหรือแก้สถานการณ์โดยไม่เกิดความรุนแรง			
16	กล้าพูด กล้าคุย ทักทายครูและเพื่อน			
17	บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้			
18	แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ			
ด้านสุข				
19	พอใจที่ครูและเพื่อนชมว่าเก่งและดี			
20	ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ครูและเพื่อนดู			
21	เมื่อได้รับคำชม มักบอกเล่าให้เพื่อนรู้			
22	ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัยเมื่อมีผู้ให้กำลังใจ			
23	รู้จักแผ่ความรักให้คนอื่น เช่น ปรารถนาเพื่อนๆ เมื่อร้องไห้			
24	แสดงความชื่นชมผลงานของเพื่อน			
25	รู้จักค้นหาของมาเล่นเพื่อสร้างความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน			
26	แสดงอารมณ์สนุกสนานเมื่อเล่นกับเพื่อน			
27	อารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส			

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

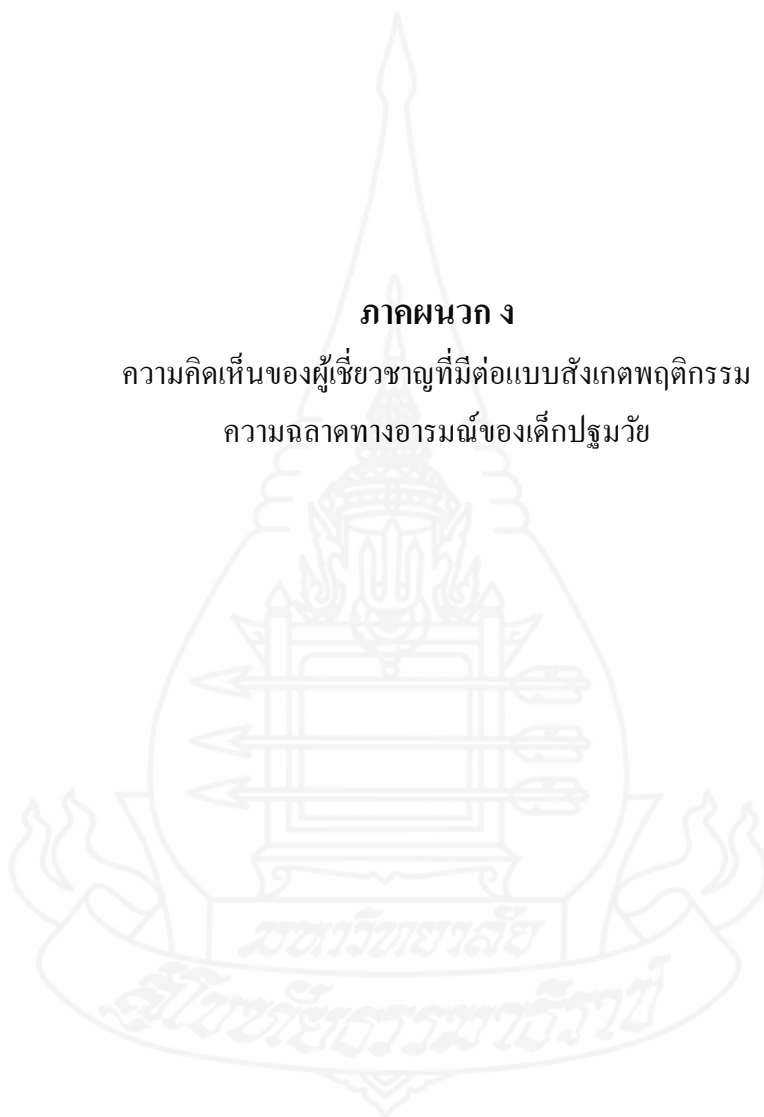
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ง

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสังเกตพฤติกรรม

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสังเกตพฤติกรรม
ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ที่	รายการประเมิน	N = 3		
		ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
ด้านดี				
1	แสดงออกอย่างเหมาะสม	1		
2	หยุดการกระทำที่ไม่เหมาะสม เมื่อเห็นสีหน้าที่ไม่พอใจของครู	.67	.33	
3	ยอมรับได้เมื่อไม่ได้เล่นสิ่งที่ต้องการ	1		
4	แบ่งปันสิ่งของเครื่องเล่น ของใช้ให้เพื่อน	1		
5	ชวนคนอื่นให้เล่นด้วย	1		
6	อาสาช่วยครูและเพื่อน เช่น เก็บของเข้าที่ที่ช่วยทำกิจกรรม	1		
7	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	1		
8	บอกขอโทษเมื่อทำผิด	1		
9	อดทนและรอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น	.67	.33	
ด้านเก่ง				
10	สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จด้วยตนเอง	1		
11	ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ	1		
12	สนใจ สนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้	1		
13	สามารถแก้ปัญหาในการเล่นได้	1		
14	สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	1		
15	เมื่อเกิดการขัดแย้งกับเพื่อนสามารถแก้ปัญหาหรือแก้สถานการณ์โดยไม่เกิดความรุนแรง	1		
16	กล้าพูด กล้าคุย ทักทายครูและเพื่อน	1		
17	บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้	1		
18	แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ	1		

ที่	รายการประเมิน	N = 3		
		ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
ด้านสุข				
19	พอใจที่ครูและเพื่อนชมว่าเก่งและดี	0.67	.33	
20	ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ครูและเพื่อนดู	0.67	.33	
21	เมื่อได้รับคำชม มักบอกเล่าให้เพื่อนรู้	0.67	.33	
22	ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัยเมื่อมีผู้ให้กำลังใจ	0.67	.33	
23	รู้จักแผ่ความรักให้คนอื่น เช่น ปลอบเพื่อนๆ เมื่อร้องไห้	1		
24	แสดงความชื่นชมผลงานของเพื่อน	1		
25	รู้จักค้นหาของมาเล่นเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน	1		
26	แสดงอารมณ์สนุกสนานเมื่อเล่นกับเพื่อน	1		
27	อารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส	1		
	รวม	25.00		
	เฉลี่ย	0.93		

ภาคผนวก จ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555 เวลา 30 นาที
เรื่อง ปิ๊ป๊อ้อยแสนซื่อ

แนวคิด

คนที่มีจิตใจที่ดีงาม มีความมั่นคง ส่งผลให้เป็นที่รักของคนรอบข้าง ซึ่งเป็นพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
2. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่างๆ
3. บอกสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้
4. มีจิตใจที่มั่นคงต่อการทำสิ่งต่างๆ
5. แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนได้
6. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน**ขั้นนำ**

1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง “บ้านของฉัน” พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง
- ครูถามเด็กว่า ที่บ้านของเด็กๆ มีใครอยู่บ้าง และเด็กเคยช่วยคนในบ้านทำอะไรบ้าง
2. ครูบอกเด็กว่า วันนี้จะเล่านิทานเกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งชื่อ ปิ๊ป๊อ

ขั้นสอน

1. ครูบอกเด็กว่าครูจะเล่านิทานเรื่อง “ปิ๊ป๊อ้อยแสนซื่อ” โดยให้เด็กมีส่วนร่วมด้วย
- ในนิทานจะมี ชายเด็กปิ๊ป๊อ เจ้าหนอนอ้วน และดอกไม้ สีแดง สีเหลือง สีชมพู สีเขียว สีส้ม สีฟ้า สีม่วง ครูให้เด็กใส่ที่สวมหัว เป็นตัวละครในนิทาน (เด็กอาจเข้าร่วมแสดงได้ทุกคน)
2. ครูอธิบายให้เด็กฟังว่า เมื่อเล่าถึงตัวละครตัวใดให้เด็กคนนั้นแสดงตามบทบาทที่เล่า
- เมื่อเล่าจบครูใช้คำถามในนิทาน ดังนี้
- 1) ในเรื่องนี้ ปิ๊ป๊อเป็นเด็กอย่างไร (1)

- 2) การที่ปีโป้ ไม่ยอมให้แมสตีพันธุ์ดอกไม้กับเจ้าหนอนอ้วน เด็กๆ คิดว่าปีโป้ทำถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด (3)
 - 3) ถ้าเด็กๆ เป็นปีโป้ จะแลกแมสตีพันธุ์ดอกไม้กับถุงเงินของเจ้าหนอนอ้วน หรือไม่ เพราะเหตุใด (2)
 - 4) มีอะไรเกิดขึ้น เมื่อปีโป้กลับถึงบ้าน (4)
 - 5) เด็กๆ คิดว่าปีโป้รู้สึกละอย่างไร ที่พบว่าในถุงผ้าว่างเปล่า ไม่มีแมสตีดอกไม้ (1)
3. เด็กๆ ช่วยกันบอกสีของดอกไม้

ขั้นสรุป

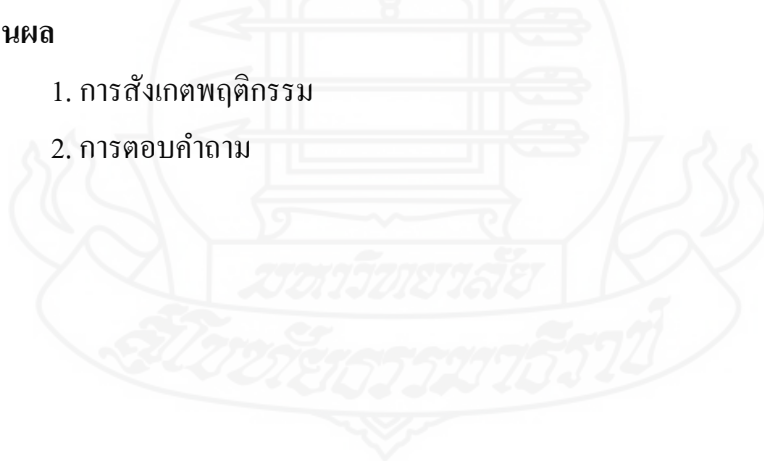
เด็กเล่าประสบการณ์ในการมุ่งมั่นทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จจากนั้นร่วมสรุปแนวคิดที่ได้จากนิทาน

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง “ปีโป้เด็กจิวแสนซื่อ”
2. หุ่นสวมหัว ปีโป้ / เจ้าหนอนอ้วน/ดอกไม้เจ็ดสี

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

นิทานเรื่อง ปิโป้ เด็กจิ๋วแสนซื่อ

พิชะพะงา นิรัตติมานนท์

ปิโป้ เด็กผู้ชายตัวเล็กกระจิดริด ใคร ใคร ชอบเรียกเขาว่า “เด็กจิ๋ว” เขาอาศัยอยู่กับยาย ผู้ชอบเคี้ยวหมากดั่ง จับ จับ วันนี้เป็นวันเกิดของยาย ปิโป้จึงคิดสร้างสวนดอกไม้ เขาจึงขอยาย เพื่อไปเก็บเมล็ดดอกไม้ ที่ทุ่งดอกไม้ใหญ่ มีดอกไม้หลายชนิด สีต้นสวยงาม เขาเก็บเมล็ดดอกไม้

เมล็ดดอกไม้สีแดง ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีเหลือง ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีชมพู ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีเขียว ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีส้ม ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีฟ้า ช่างเล็กกระจิดริด
 เมล็ดดอกไม้สีม่วง ช่างเล็กกระจิดริด

ปิโป้เก็บเมล็ดดอกไม้ใส่ถุงผ้าได้จำนวนมาก เขาเก็บเมล็ดดอกไม้ได้ครบทั้งเจ็ดสี ปิโป้เดินกลับบ้านอย่างเบิกบานใจ ระหว่างทางเจ้าหนอนตัวอ้วนดำ ได้กลานกระดืบ กระดืบ มาขวางทางไว้ เจ้าหนอนไม่ชอบดอกไม้ทุกชนิด มันกัดแทะดอกไม้ ใบไม้ จนเป็นรูเว้าแหว่ง มันอยากทำลายเมล็ดดอกไม้ทั้งหมด ที่ปิโป้เก็บมา “หยุดก่อน เจ้าเด็กจิ๋ว จงยื่นถุงมาให้ข้าเดี๋ยวนี้” เจ้าหนอนขู่เสียงดัง ปิโป้จับถุงไว้แน่น “ไม่ได้หรอก นี่เป็นของขวัญวันเกิดของยาย” หนอนยิ้ม อย่างเจ้าเล่ห์ “ข้าขอแลกถุงของเจ้า กับถุงเงินใบนี้ รับรองว่ายายของเจ้าต้องชอบถุงเงินใบนี้ อย่างแน่นอน” ปิโป้ปฏิเสธ “ไม่ได้หรอก ยายของปิโป้ชอบดอกไม้” เจ้าหนอนโมโหมาก จึงพองตัว จนอ้วนกลมเหมือนลูกบอล แล้วลี้ลับเข้าหาปิโป้ ปิโป้ตกใจ กระโดดหนี แล้วรีบวิ่งกลับบ้าน อย่างรวดเร็ว ขณะที่เด็กชายตัวจิ๋ว วิ่งกลับบ้าน ถุงดอกไม้ได้เกี่ยวกับพุ่มหนาม ทำให้ถุงผ้าขาดเป็นรู เล็กกระจิดริด เมล็ดดอกไม้เล็กกระจิดริด ก็ร่วงหล่นตามข้างถนน สีแดงร่วง ตามด้วยสีเหลือง สีชมพู สีเขียว สีส้ม สีฟ้า และสีม่วง เมล็ดดอกไม้เหล่านั้นนอนนิ่งบนพื้นดิน ปิโป้กลับมาถึงบ้าน เขาดีใจมากที่วิ้งหนิเจ้าหนอนอ้วนได้สำเร็จ ปิโป้ยื่นถุงผ้าให้ยาย ยายเปิดถุงผ้าดู ปรากฏว่าถุงผ้า ว่างเปล่าไม่มีเมล็ดดอกไม้ แม้เพียงเมล็ดเดียว ยายโกรธมากคิดว่าปิโป้เที่ยวเล่นจนเพลิน แล้วโกหก ยาย ว่าไปเก็บเมล็ดดอกไม้ ยายโมโหมาก เคี้ยวหมากดั่ง จับ จับ จับ จับ ปิโป้ เด็กจิ๋วแสนเศร้า เดินร้องไห้ไปตามทาง เขาก็มองพื้นดินเพื่อหาเมล็ดดอกไม้ ที่อาจจะหล่นอยู่ ช่างโชคร้าย! เมล็ด

ดอกไม้ช่างเล็กกระจิดริด ปิโป้จึงมองไม่เห็น น้ำตาของเด็กชายปิโป้หยดเล็กกระจิดริด หล่น เปะ เปะ บนดิน ดั่งหยดน้ำฝน

จากนั้นอีกห้าวันต่อมา เมื่อดอกไม้ได้รับความชุ่มชื้นก็พร้อมใจกันเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดอกไม้สีแดงดอกเล็กกระจิดริดบานสะพรั่งเต็มต้น ตามด้วยสีเหลือง สีชมพู สีเขียว สีส้ม สีฟ้า และสีม่วง ชาวบ้านแถวนั้นต่างพากันประหลาดใจ ที่เห็นดอกไม้สวยๆ ริมถนน ขยาย และ ปิโป้แทบไม่เชื่อสายตาตัวเอง ดงดอกไม้บานสะพรั่งอย่างสวยงาม นายร้อยอุทานว่า “โอ้โฮ! ดอกไม้สวยจัง ดอกเล็กกระจิดริด น่ารักเหมือนสีประจำวันเลย จับ จับ ” ปิโป้กอดยายแล้วพูดว่า “ปิโป้ ตีใจจั่งที่ยายชอบของขวัญวันเกิดนี้” ยายลูบหัวปิโป้ แล้วบอกว่า “ยายเชื่อแล้วละว่าปิโป้ไม่ได้ หลอกยาย ของขวัญอื่นใดไม่สำคัญเท่าหลานรักของยายเป็นคนดี มีจิตใจที่ดีงาม มีความมั่นคงต่อการทำสิ่งต่างๆ จับ จับ ” ปิโป้ยิ้มเป็น “ปิโป้รักยายที่สุดในโลกครับ”

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 25 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555 เวลา 30 นาที
เรื่อง ดาวหिनน้อย

แนวคิด

ผู้ที่มีความกระตือรือร้น และมีจิตใจที่มั่นคงต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานและเป็นที่รักของคนรอบข้าง และทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
3. มีความมุ่งมั่นและอดทนในการทำสิ่งต่างๆ
4. กล่าวพูดและกล่าวบอกสิ่งที่ถูกต้อง
5. บอกได้ว่าอะไรควรทำ และไม่ควรทำ
6. ควบคุมอารมณ์ความ ยากรู้ ยากเห็น
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำโรงหุ่นหรรษามาให้เด็กดู ซึ่งประกอบไปด้วยภาพของดวงดาว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ และก้อนเมฆ สนทนากับเด็กเกี่ยวกับโรงหุ่นหรรษา
2. วันนี้ครูจะเล่านิทานเกี่ยวกับดาวดวงหนึ่งที่มีชื่อว่า ดาวหिनน้อย

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานเรื่อง “ดาวหिनน้อย” พร้อมกับสนทนากับเพื่อนเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) เด็กๆ จะเห็นดวงดาวได้ชัดเจนในเวลาใด (1)
 - 2) ให้เด็กๆ ช่วยกันบอกว่าดวงดาวมีแสงสีอะไร(1)
 - 3) เด็กๆ เคยทำสิ่งใดแล้วประสบผลสำเร็จบ้าง (2,4)
 - 4) ดาวหिनน้อยอะไร (3)

- 5) ดาวหिनน้อยมีวิธีการตามหาแสงของตนเองอย่างไรบ้าง (4)
- 6) ถ้าเด็กๆ เป็นดาวหिनน้อยเด็กๆ จะทำอย่างไรที่ดาวหिनน้อยทำหรือไม่ เพราะอะไร (3)
- 7) ทำไมดาวหिनน้อยจึงไม่ยอมเปิดกล่องที่ดวงอาทิตย์ฝากไว้ เพราะเหตุใด (5)
- 8) ถ้าเป็นเด็กๆ จะเปิดกล่องดูไหม เพราะอะไร (6)

ขั้นสรุป

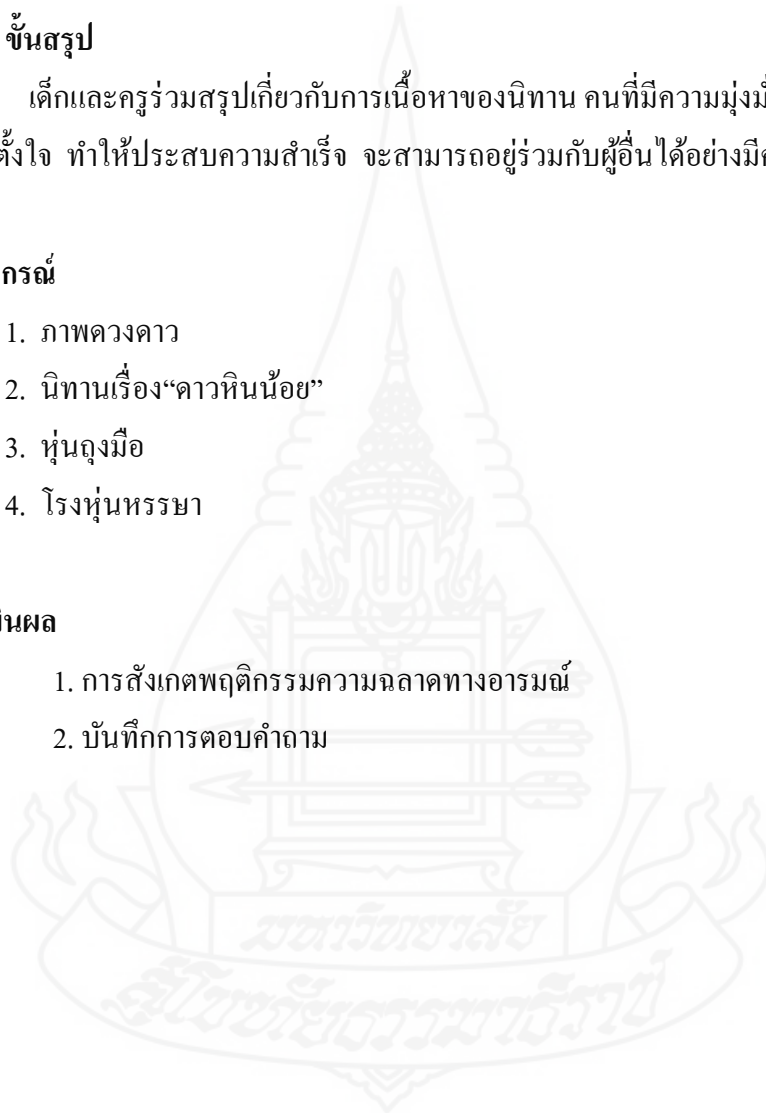
เด็กและครูร่วมสรุปเกี่ยวกับการเนื้อหาของนิทาน คนที่มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใดด้วยความตั้งใจ ทำให้ประสบความสำเร็จ จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพดวงดาว
2. นิทานเรื่อง“ดาวหिनน้อย”
3. หุ่นถุงมือ
4. โรงหุ่นหยรษา

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์
2. บันทึกการตอบคำถาม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง ดาวหินน้อย

นัทสุโก วาดานาเบะ

กาลครั้งหนึ่ง มีดาวหนึ่งดวง ที่ไม่สามารถเปล่งประกายออกมาได้ ดาวดวงนี้ไม่เคยทอแสงออกมา ทุกดวงต่างเรียกเขาว่า “ดาวหินน้อย” เขาอยากเปล่งประกายเหมือนดาวดวงอื่นๆ ดาวหินน้อยจึงตัดสินใจออกเดินทาง เพื่อตามหาสิ่งที่จะช่วยให้เขาสามารถมีแสงเป็นของตัวเอง เขาข้ามน้ำ ข้ามทะเล และข้ามภูเขาสูงใหญ่อีกสิบสอง ลูกเหมือนดาวหินน้อย ไม่มีที่ท่าจะเหนื่อย แม้แต่คนเดียว เขายังคงมุ่งหน้าต่อไป ระหว่างทางนั้นดาวหินน้อยก็เจอ กับเหล่าก้อนเมฆ เหล่าก้อนเมฆทั้งหลาย กำลังล่องลอยไปตามกระแสลมอยู่บนท้องฟ้า

“สวัสดีครับ” ดาวหินน้อยทัก “สวัสดี เจ้ามาทำอะไรแถวนี้” ก้อนเมฆสีขาวก้อนหนึ่งถามดาวหินน้อย “เจ้าชื่อดาวหินน้อยใช่ไหม” ก้อนเมฆอีกก้อนถาม ดาวหินน้อยแอบสงสัยว่า ทำไมเหล่าก้อนเมฆถึงรู้จักเขา ทั้งที่เขาไม่รู้จักก้อนเมฆเหล่านี้เลย “ครับ” เขาตอบ หลังจากนั้นก็มีเสียงฮือฮาของเหล่าก้อนเมฆ “เจ้าอยากเป็นดวงดาวที่สามารถทอแสงออกมาได้ใช่ไหม” ก้อนเมฆก้อนใหญ่ที่สุดเอ่ยถามเจ้าดาวหินน้อย “ใช่แล้วครับ ท่านรู้วิธีหรือ” “รู้สิ ข้าเกิดก่อนเจ้าหลายพันปี เชียวนะเอาล่ะๆ เจ้าจงไปตามหาพระอาทิตย์ที่สุดขอบฟ้าอันไกลโพ้น ข้าหวังว่าเจ้าจะช่วยเจ้าได้” “ขอบคุณครับ” “ขอให้เจ้าโชคดี” เหล่าก้อนเมฆต่างอวยพรให้ดาวหินน้อย

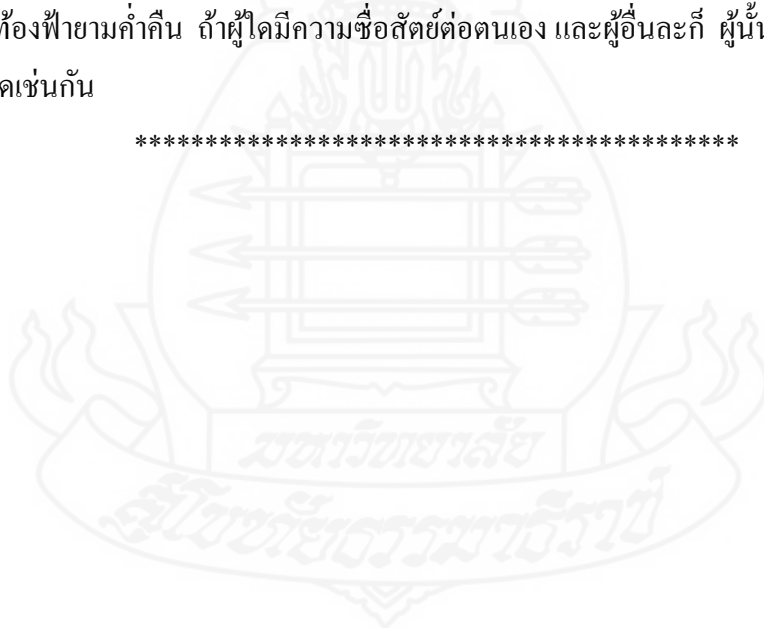
ดาวหินน้อยเดินทางไปสู่ขอบฟ้า เพื่อตามหาดวงอาทิตย์ คราวนี้เขาได้ใช้เวลาหลายคืน เพื่อที่จะไปถึงสุดขอบฟ้า ดาวหินน้อยไม่เคยเห็นดวงอาทิตย์สักครั้ง และเพื่อนๆ ของเขาก็เช่นกัน เพราะเวลาพระอาทิตย์ปรากฏขึ้นบนท้องฟ้า เหล่าดวงดาวต่างพากันหลับไหล ไม่มีใครที่ได้เจอพระอาทิตย์แม้แต่ดวงเดียว ดาวหินน้อยแอบตื่นตื่นและดีใจ เพราะเขาจะเป็นคนแรก ในหมู่ดวงดาวที่จะได้เจอพระอาทิตย์ ในที่สุดดาวหินน้อยก็มาถึงสุดขอบฟ้า แต่เขาไม่เห็นพระอาทิตย์เลย “คุณพระอาทิตย์ครับ” ดาวหินน้อยตะโกนหาพระอาทิตย์สุดเสียง แต่ก็ไม่มีเสียงตอบรับกลับมา เขาลองตะโกนอีกหลายครั้ง แต่ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทุกอย่างยังคงเงียบเหมือนเดิม ดาวหินน้อยเริ่มหมดหวัง ช่างไม่ได้เจอกับพระอาทิตย์จริงๆ ลินะ เขาคิดในใจ “อะแฮ่ม!” เสียงแหบห้าวไอ้ดาวหินน้อยสะดุ้งเฮือก “คุณพระจันทร์” เขาตกใจและดีใจมากที่เห็นคุณพระจันทร์ ดาวหินน้อยมองคุณพระจันทร์เมื่อไร เขามักจะมีความสุขทุกครั้ง เพราะแสงที่คุณพระจันทร์เปล่งออกมา ช่างงดงามเหลือเกิน “มาถึงนี่เชียวนะ เจ้าอยากมีแสงมากเลยหรือ” พระจันทร์ ถาม “ใช่ครับ ข้าอยากมีมากๆ เลยครับ” ดาวหินน้อยตอบอย่างมีความสุข “เจ้านี้ช่างมีความพยายามเสียจริงๆ”

พระจันทร์รู้สึกถึงความมูมานะของดาวหินน้อยที่ได้มาตามหาพระอาทิตย์ เขายิ้มบางๆ ให้แก่ดาวหินน้อย พร้อมกับพูดว่า “พระอาทิตย์ สหายของข้ากำลังหลับเจ้ารอที่นี้อีกสักประเดี๋ยว เมื่อถึงรุ่งเช้าเขาจะมาเอง” “ครับ” ความดีใจของดาวหินน้อยเพิ่มขึ้นอีกเป็นพันเท่า เมื่อพระจันทร์พูดเสร็จก็จากไป

เวลาได้ผ่านไป จนมาถึงรุ่งเช้า เสียงเหล่านกต่างร้องเพลงประสานเสียง พวกมันโฉบบินไปทั่วท้องฟ้า เพื่อต้อนรับวันใหม่ กลิ่นของเกสรดอกไม้หอม ได้โชยมาตามกระแสลม กลีบของมันปลิวบนผุยโคมสีอันงดงาม เมื่อพระอาทิตย์ฉายแสง หยดน้ำค้างที่เกาะอยู่บนกลีบของดอกไม้ ก็เปล่งประกายราวกับดวงดาวบนท้องฟ้า ดาวหินน้อยตั้งตารอ จนในที่สุด พระอาทิตย์ก็ปรากฏขึ้นมา “คุณพระอาทิตย์ครับ !” ดาวหินน้อยตะโกนเรียกพระอาทิตย์ เมื่อดาวหินน้อยเห็นพระอาทิตย์ถึงกับตกใจ พระอาทิตย์ช่างใหญ่เหลือเกิน แสงของพระอาทิตย์ได้ปกคลุมไปถึงครึ่งก่อนโลก เมื่อเทียบกับดวงดาวทั้งหมดแล้ว พระอาทิตย์นั้นดูยิ่งใหญ่มากกว่า ดาวหินน้อยเริ่มรู้สึกหวาดกลัวพระอาทิตย์ “เจ้าเรียกข้าหรือ” เสียงของพระอาทิตย์ก้องไปทั่วท้องฟ้า “ครับ” ดาวหินน้อยตอบ “อืม ข้ารู้แล้ว เจ้าชื่อดาวหินน้อยใช่ไหม” ฮ่าๆ พระอาทิตย์หัวเราะออกมา ดาวหินน้อยรู้สึกงุนงงมากเหลือเกิน เมื่อหัวเราะเสร็จ พระอาทิตย์ก็พูดต่อ “พระจันทร์ ได้บอกข้าเรื่องของเจ้าแล้ว” “ท่านทำให้ข้ามีแสงได้จริงๆ หรือครับ” “ได้สิ มีอะไรที่ข้าทำไม่ได้บ้าง” “ทำเลยสิครับ” “ฮ่าๆ เจ้านี้มันใจร้อนจริงๆ ตอนนี้อย่าต้องไปแล้ว ขอให้เจ้ารอข้าที่นี้ เมื่อถึงตอนเย็นข้าจะกลับมาจริงสิ ! ข้าฝากเจ้าดูแลกล่องสมบัติของข้าด้วย เจ้าห้ามเปิดมันเด็ดขาด ข้าต้องไปละ แล้วเจอกัน” พระอาทิตย์ก็จากไป ดาวหินน้อยมองกล่องสมบัติ ข้างในนี้มีอะไรนะ ทำไม่ถึงห้ามเปิดมัน ดาวหินน้อยคิด เขาอยากรู้เหลือเกินว่าข้างในนั้นมีอะไร แต่อีกใจหนึ่งเขาต้องเชื่อสัตย์ต่อพระอาทิตย์ เขาจะไม่เปิดมันเด็ดขาด เวลาผ่านไปอีกหลายชั่วโมง ก็มีอีกาสีดำตัวหนึ่งบินมา มันกล่อมให้ดาวหินน้อยเปิดกล่องสมบัติออก “เปิดเถอะ เปิดเลย เจ้ารู้ไหมว่าข้างในมีอะไร ข้าเชื่อว่าเจ้าต้องไม่รู้ว่าจะข้างในมีอะไร แต่ข้ารู้นะ” “รู้แล้วก็บอกมาสิครับ ข้าไม่ยอมเปิดมัน” “ข้าจะบอกเจ้าก็ได้ แต่เจ้าห้ามไปบอกใครนะ” “ครับ” ดาวหินน้อยอยากรู้อะไรๆ จึงตอบตกลงไป “ข้างในนี้มีแสง แสงที่สวยงามที่สุดในโลก ถ้าเจ้าเปิดมันออก เจ้าก็จะเป็นดวงดาวที่แสงสวยงามที่สุด ไม่มีดาวดวงไหนจะสวยกว่าเจ้าอีกแล้ว แม้กระทั่งพระอาทิตย์ก็ยังสวยไม่เท่าเจ้า” “แต่ท่านพระอาทิตย์ไม่ให้ข้าเปิด” “เปิดเลย สิ่งที่อยู่ในกล่องนี้มันคือความฝันของเจ้ามิใช่หรือ” ดาวหินน้อยลังเล ถ้าเปิดตอนนี้เขาก็จะกลายเป็นดวงดาวเต็มตัว แต่ถ้ายังไม่เปิด พระอาทิตย์อาจจะเอากล่องคืน และเขาอาจจะไม่มีโอกาสอย่างนี้อีกต่อไปแล้ว จะเปิดดีไหมนะ “ข้าคงเปิดไม่ได้หรอก” ดาวหินน้อยพูดคำขาด “เพราะท่านพระอาทิตย์ล้งข้าไว้” “แล้วเจ้าจะเสียใจ” จากนั้นอีกาสีดำก็บินจากไป “ข้าไม่เคยเสียใจกับการตัดสินใจของข้า” ดาวหินน้อยพิมพ์ “เจ้าทำถูกแล้วดาวหินน้อย” เสียงที่คุ้นหูของดาวหินน้อยดังขึ้น

"ท่านพระอาทิตย์กลับมาแล้วหรือครับ" เมื่อดาวหिनน้อยเห็นดวงอาทิตย์ก็ยิ้มออกมา

"ข้ากลับมาแล้ว เพราะเจ้าปฐิเสธอีกตัวนั้น ทำให้ข้ารู้ว่าเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์มาก เอล่ะ เจ้าลองเปิดกล่องดูสิ" ดาวหिनน้อยค่อยๆ เปิดกล่องสมบัติของพระอาทิตย์ ปรากฏว่าข้างในนั้น ไม่มีอะไรเลย มันเป็นเพียงกล่องเปล่าๆ ใบหนึ่ง "ไม่เห็นมีอะไรเลยนี่ครับ" "มีสิ ดูดีๆ" "ดาวหिनน้อยมองข้างในกล่องสมบัติอีกครั้ง แต่คราวนี้มีแสงสีทองส่องออกมาจากข้างในกล่อง จากนั้นแสงสีทองก็ส่องประกายมาหาดาวหिनน้อย สักพักแสงข้างในกล่องสมบัติค่อยๆ จางหายไป ตอนนีตัว ของดาวหिनน้อยเปล่งประกายเป็นสีทอง "เจ้ารู้ไหม แสงที่เจ้ามีคืออะไร" "ไม่รู้ครับ" เสียงของดาว หินน้อยสั่นด้วยความดีใจ "แสงสีทอง เป็นแสงที่ไม่มีดวงดาวไหนเคยมี มันคือแสงแห่งความซื่อสัตย์ ถ้าในใจของเจ้ายังมีความซื่อสัตย์อยู่ แสงสีทองก็จะอยู่กับตัวเจ้าตลอดไป" "ความซื่อสัตย์หรือครับ" "ใช่แล้วล่ะ ข้าเริ่มม่วงชะแล้ว ข้าขอตัวไปนอนก่อนก็แล้วกัน หวังว่าเราจะได้เจอกันอีกนะดาว สีทอง" "ขอบคุณมากๆ ครับ" ตั้งแต่นั้นมา ดาวหिनน้อยก็มีชื่อใหม่ว่า "ดาวสีทอง" ซึ่งเป็นดาว ที่สวยที่สุดในโลก แต่ถึงกระนั้น ดาวหिनน้อยก็ไม่อวดว่าตัวสวยแม้แต่ครั้งเดียวเลย และเขายังยึดมั่น ในความซื่อสัตย์ ซึ่งมันทำให้เขาได้มีวันนี้ วันที่เขาได้เป็นดวงดาวที่สามารถทอแสงเปล่งประกาย ท่ามกลางท้องฟ้ายามค่ำคืน ถ้าผู้ใดมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่นละก็ ผู้นั้นก็จะได้รับของขวัญ ที่วิเศษที่สุดเช่นกัน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 26 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555 เวลา 30 นาที
เรื่อง “หมาเจ้าเล่ห์”

แนวคิด

การแสดงน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน แสดงให้เห็นว่า เป็นผู้มีจิตใจที่ดีงาม มีความปรารถนาดีต่อเพื่อน เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็ก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. สงสารเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
3. บอกสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ
4. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง เพื่อนฉัน สนทนาเกี่ยวกับเพื่อนของเด็กๆ โดยใช้คำถามดังนี้
 - 1) เพื่อนของเด็กๆ มีใครบ้าง เด็กๆ รักเพื่อนคนไหนมากที่สุด เพราะอะไร (1,5)
 - 2) ถ้าเพื่อนขอร้องให้ช่วยเหลือหาสิ่งของบางอย่าง จะทำอย่างไร เพราะอะไร (4)
2. ครูบอกเด็กๆ ว่าวันนี้จะเล่านิทานเกี่ยวกับหมา 2 ตัว ชื่อหุตั้งและหุตูป ที่เป็นเพื่อนกันให้เด็กๆ ตั้งใจฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบหุ่นตุ้มมือ เรื่อง “หมาเจ้าเล่ห์”
2. เด็กและครูร่วมสนทนากับเนื้อหาของนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 1) หุตั้งและหุตูปมีหน้าที่ทำอะไร (1)
 - 2) ทำไมหุตั้งจึงไปเฝ้าแกะแทนหุตูป เพราะเหตุใด (2,4)
 - 3) เด็กๆ คิดว่าหุตูปทำถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร (3)
 - 4) ระหว่างหุตั้งและหุตูป เด็กๆ ชอบใคร เพราะเหตุใด (4)

5) เด็กๆ เคยช่วยเหลือเพื่อนทำอะไรบ้าง ทำไมจึงช่วย (5)

6) เพื่อนๆ เคยช่วยเด็กๆ ทำอะไรบ้าง เด็กๆ รู้สึกอย่างไร (5)

ขั้นสรุป

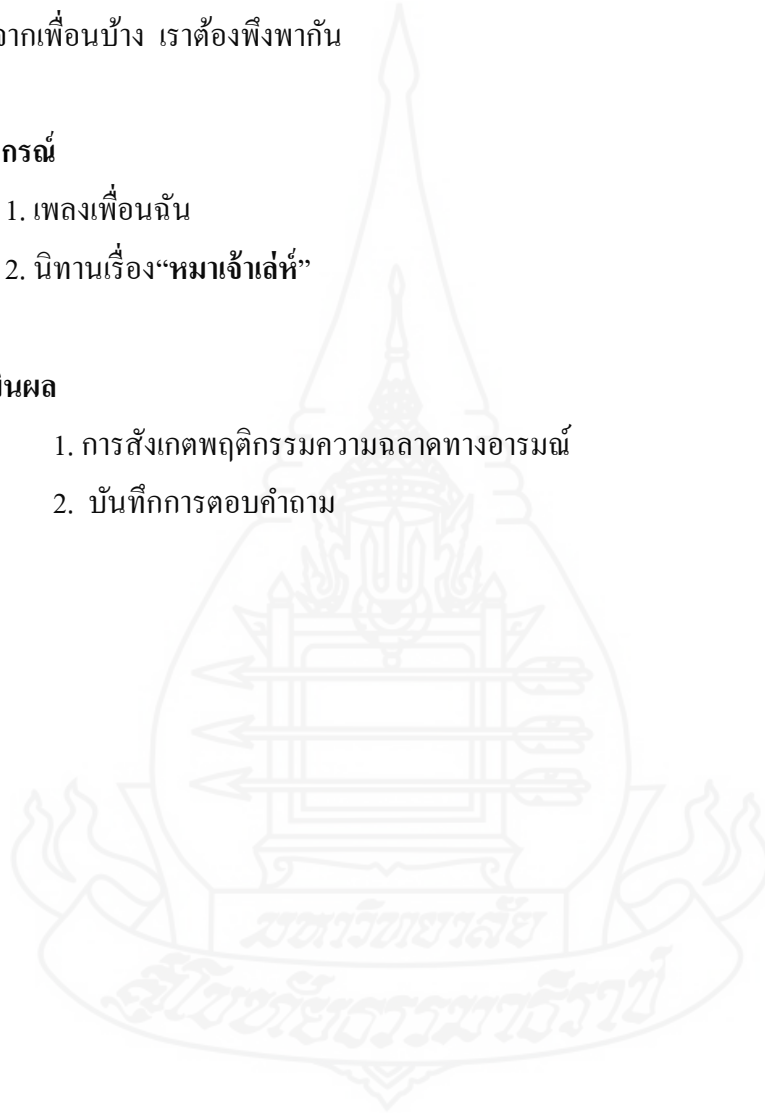
เด็กและครুর่วมสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน และครูเสริมว่า เด็กๆ ควรรักและช่วยเหลือเพื่อนๆ เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือไม่เอาเปรียบเพื่อนๆ บางครั้งเราอาจต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าง เราต้องฟังพากัน

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลงเพื่อนฉัน
2. นิทานเรื่อง“หมาเจ้าเล่ห์”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์
2. บันทึกการตอบคำถาม

นิทานเรื่อง หมาเจ้าเล่ห์

ผู้แต่ง ประดิษฐ์ ดิคา

ณ ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์อันกว้างใหญ่แห่งหนึ่ง อุดมสมบูรณ์ไปด้วยหญ้าเขียวขจี มีหมีเฒ่าเป็นเจ้าของครอบครองอยู่ หมีเฒ่ามีหมาสองตัวช่วยเลี้ยงสัตว์ คือ หูตั้งกับหูตบ เจ้าหูตบนั้นเป็นหมาเกียจคร้าน ชอบประจบเอาอกเอาใจเจ้านายอยู่เสมอ

ในเช้าวันหนึ่งเจ้าหูตบพูดกับเจ้าหูตั้งว่า “ฉันรู้สึกไม่สบาย ช่วยดูแลฝูงแกะให้ฉันด้วย” “ไม่เป็นไรฉันจะดูแลให้” หูตั้งกล่าวอย่างมีน้ำใจ เจ้าหูตั้งจึงออกไปเฝ้าแกะที่กลางทุ่งหญ้าด้วยความอดทนเพียงลำพัง ส่วนเจ้าหูตบก็หลบไปนอนเล่นในห้องพักอย่างสบาย เพราะมันไม่ได้ป่วยจริงดังคำที่บอก หลังกลับมาจากเฝ้าแกะ เจ้าหูตั้งก็แวะเยี่ยมเจ้าหูตบ ด้วยความเป็นห่วงเพื่อนซึ่งเจ้าหูตบก็ยังคงแกล้งนอนป่วยอยู่ ทุกๆ เช้าเจ้าหูตบจะรีบมากอวยประจบเอาใจเจ้านาย จนหมีเฒ่าหลงเชื่อ และไว้วางใจ แต่พอถึงเวลาทำงาน เจ้าหูตบก็จะให้เจ้าหูตั้งไปทำ แต่เพียงลำพังผู้เดียว “เจ้านายครับ ผมรู้สึกว่าแกะที่เจ้าหูตั้งเลี้ยง หายไปหลายตัว และที่เหลือก็ผอมมาก มันคงไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแล” เจ้าหูตบกล่าว ยุแหย่ หมีเฒ่าโกรธมาก และคิดจะไล่เจ้าหูตั้งไปให้พ้น แต่เจ้าหูตบแกล้งขอร้องไว้ ไม่กี่วันต่อมาหมีเฒ่าก็เดินไปพบเจ้าหูตบแอบนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ หมีเฒ่ารู้สึกโกรธแต่ก็ยังไม่ได้ว่ากล่าวอะไร เย็นวันนั้น เจ้าหูตบก็มาฟ้องหมีเฒ่าอีกว่า “เจ้าหูตั้งไม่ยอมทำงานปล่อยให้ตนทำเพียงผู้เดียว” “เจ้านั้นแหละที่ไม่ทำงานขี้เกียจ และไม่มีความอดทน เจ้าจงออกไปจากบ้านของข้าเดี๋ยวนี้” หมีเฒ่ากล่าวด้วยเสียงดังลั่น และไล่เจ้าหูตบออกจากบ้านด้วยความโมโห เจ้าหูตั้งเห็นก็สงสารจึงเข้าไปขอร้องให้หมีเฒ่ายกโทษให้เจ้าหูตบ

จากนั้นเจ้าหูตั้งก็พาเจ้าหูตบมาขอโทษหมีเฒ่า หมีเฒ่าจึงขอมยกโทษให้และตักเตือนว่า “เจ้าต้องทำตัวเสียใหม่ ขยันขันแข็ง เอาแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนของเจ้า” ตั้งแต่นั้นมา ทั้งสองจึงช่วยกันทำงานอย่างขยันขันแข็งและอดทน ทั้งคู่จึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 2 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555 เวลา 30 นาที
เรื่อง นกกระยางกับปู

สาระสำคัญ

การใช้สติปัญญาและความสามารถแก้ปัญหา จากอันตรายที่กำลังจะเกิดขึ้น ทำให้ตนเองปลอดภัย ในสถานการณ์ที่คับขัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. บอกได้ว่าอะไรควรทำ และไม่ควรทำ
3. ตัดสินใจและแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นได้
4. กล่าวคิดกล่าวแสดงออก
5. ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้
6. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ ดูภาพแหล่งน้ำ เช่น หนองน้ำ คลอง บึง พร้อมกับถามเด็กๆ ว่า
 - 1) เด็กๆ เคยเห็นแหล่งน้ำเหล่านี้ที่ไหน (1)
 - 2) เด็กๆ คิดว่าแหล่งน้ำนี้น่าจะมีสัตว์อะไร อาศัยอยู่บ้าง (1,4)

ขั้นสอน

1. เด็กฟังนิทานประกอบภาพเรื่อง “นกกระยางกับปู” พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน ครูใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) ในนิทานมีสัตว์อะไรบ้าง (1)
 - 2) ทำไม นกกระยางจึงอาสาพาปลาไปยังแหล่งน้ำใหม่ (1)
 - 3) ปูเจ้าปัญญาแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อนกกระยางจะพาไปหนองน้ำ เพราะเหตุใด (3)
 - 4) ถ้าเป็นเด็กๆ เด็กๆ จะทำอย่างไร (2,3)
 - 5) ถ้ามีคนแปลกหน้ามาชวนไปเที่ยว เด็กจะทำอย่างไร (3,4,5)

ขั้นสรุป

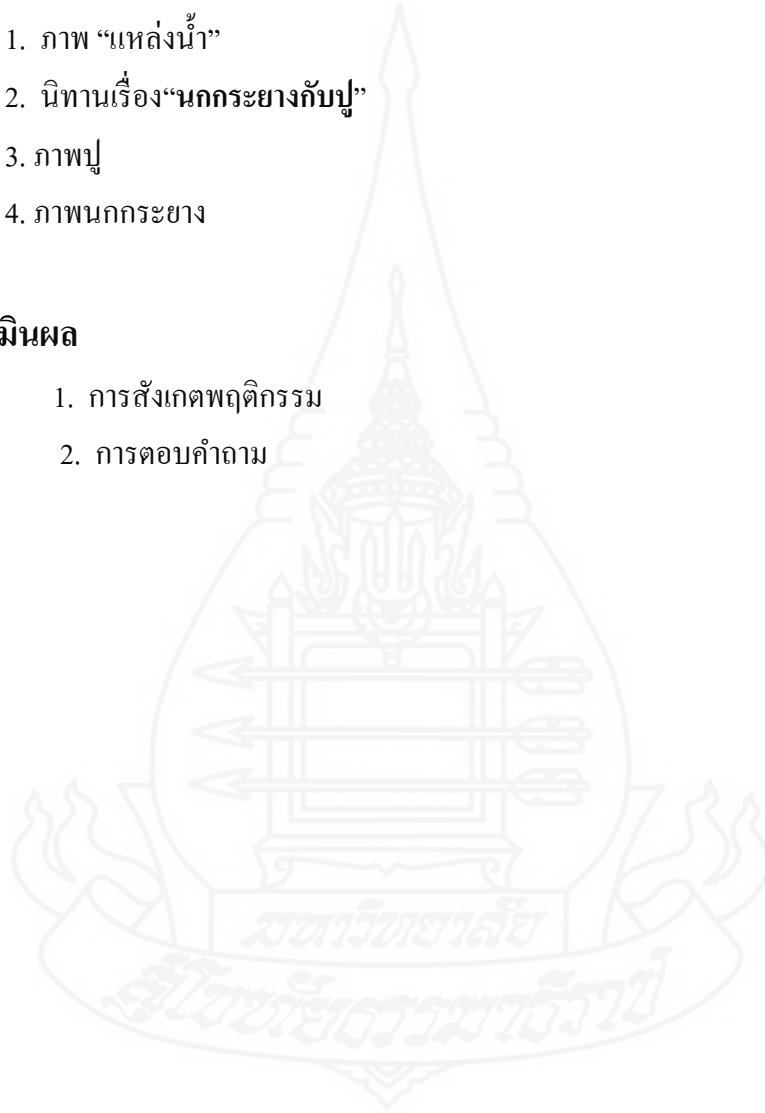
เด็กและครูร่วมสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน และครูเสริมว่า คนที่มีความสังเกต จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพ “แหล่งน้ำ”
2. นิทานเรื่อง “นกกะยางกับปู”
3. ภาพปู
4. ภาพนกกะยาง

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

นิทานเรื่อง นกกระยางกับปู

ผู้แต่ง เสริมสกุล โทณะวณิก

ณ หนองน้ำแห่งหนึ่ง ในหน้าฝนมีน้ำบริบูรณ์ แต่พอเข้าหน้าแล้ง น้ำในหนองก็จะค่อย ๆ แห้งหายไป ในช่วงหน้าฝน มีปูและปลาจำนวนมากอาศัยอยู่ในหนองน้ำ อย่างมีความสุข

อยู่มาวันหนึ่ง อากาศรอบ ๆ หนองน้ำ เริ่มร้อนขึ้น ฝนที่เคยตกก็ไม่ตก น้ำในบ่อเริ่มค่อย ๆ แห้งหายไป ปลาที่พูดกับปูว่า “เห็นทีจะแย่แล้วพวกเรา เพราะเวลานี้เริ่มเข้าหน้าแล้งแล้ว น้ำในหนอง จะค่อย ๆ แห้งไป แล้วพวกเราก็จะต้องตายไปในที่สุด” ฝ่ายปูได้ฟังปลา ก็พูดเสริมขึ้นว่า “นั่นนะซิ อากาศร้อนขึ้นทุกวัน เห็นที น้ำจะแห้งหมดหนอง ภายในไม่กี่วันนี้ พวกเรามาช่วยกันคิดหาทาง ออกกันดีกว่า” ขณะที่ปูและปลาช่วยกันคิดหาทางออกอยู่นั้นเอง ก็มีนกกระยางตัวหนึ่งบินมา ที่หนองน้ำ นกกระยางเห็นท่าทางเหล่าปูและปลา กำลังมีปัญหาที่บินร่อนลงแล้วร้องถาม จึงได้รู้ คำตอบว่า น้ำในหนองกำลังจะแห้ง นกกระยางได้ยินดังนั้นเห็นเป็นโอกาสดี ก็รีบรับอาสาจะพา พวกปูและปลา ย้ายไปหนองน้ำอีกแห่งหนึ่งทันที โดยจะพาไปดูหนองน้ำแห่งใหม่ก่อน แล้วนกกระยางก็พาปลา ซึ่งเป็นตัวแทนไปดูหนองน้ำแห่งใหม่ ซึ่งอยู่ห่างออกไปไม่กี่ไกลนัก เมื่อปลา ตัวนั้นกลับมาก็เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า “หนองน้ำแห่งใหม่นี้มีน้ำใสสะอาด มีปลา มีปู มีเต่า มีสัตว์ต่างๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก น้ำจะไม่มีวันแห้งขอดเป็นอันขาด นอกจากนี้ยังมี อาหารอุดมสมบูรณ์” ปลาและปูทั้งหลายได้ฟังแล้วต่างก็แย่งกันจะให้ นกกระยางพาตนเองไป ที่หนองน้ำแห่งใหม่ก่อน นกกระยางก็คาบปลาและปูไปที่ละตัว แต่เมื่อนกกระยางพาปลาและปูไป ระหว่างทางก็บินร่อนลงในที่ลับตา แล้วกินปลาและปูเหล่านั้นเป็นอาหารเสียเลย

นกกระยางคาบปลาและปูไปเที่ยวแล้วเที่ยวเล่า จนกระทั่งในหนองน้ำแห่งนั้นเหลือปู เจ้าปัญญาเป็นตัวสุดท้าย ปูเจ้าปัญญาแทนที่จะให้ นกกระยางคาบไป เหมือนปลาและปูตัวอื่นๆ ปูเจ้าปัญญาขอเกาะหลังโดยใช้ก้ามหนีบคอของนกกระยางไว้ แล้วให้ นกกระยางบินไป เมื่อบินไปถึงบริเวณที่นกกระยางแอบกินปลาและปู ปูเจ้าปัญญาเห็นก้างปลาอยู่เกลื่อนกลาด ก็รู้ทันทีว่า นกกระยางหลอกปลาและปูไปกินเสียหมดแล้ว ปูเจ้าปัญญาจึงใช้ก้ามหนีบคอ นกกระยาง จนหายใจไม่ออก ร้องอ้อ ๆ แล้วปูเจ้าปัญญา ก็บังคับให้ นกกระยางพาตนกลับไปส่งยังหนองน้ำ ที่อุดมสมบูรณ์ ปูจึงรอดตายมาด้วยปัญญาของตน นับตั้งแต่นั้นมานกกระยางก็ร้อง อ้อ ๆ มา จนถึงทุกวันนี้

ภาพประกอบการสอน
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เล่าที่ 4

ภาพปู

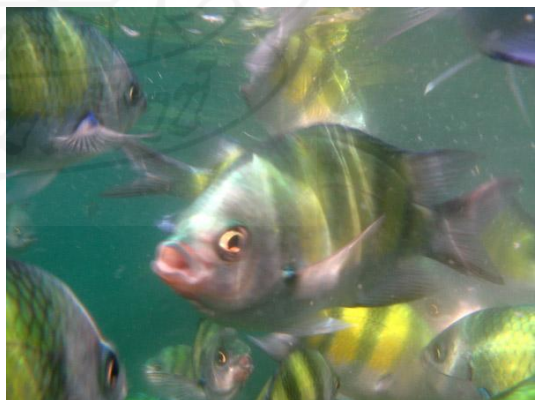
ภาพหนองน้ำ

ภาพนกกระยาง

ภาพนกกระยางกินปลา

ภาพปลา

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 3 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง ลูกปลาหายไปไหน

แนวคิด

การให้ความรัก ความอบอุ่นใจ ทำให้ผู้ที่ใกล้ชิดมีความสุข มีจิตใจที่มั่นคง ซึ่งเป็นการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็ก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นได้
2. อธิบายอารมณ์ของผู้อื่นได้
3. ตัดสินใจและแก้ปัญหา
4. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่ต้องการได้
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ ดูภาพสัตว์น้ำต่างๆ เช่น ปลาหมอ ปลาดุก ปลาไหล ปลากัด ปลาเสือปลาช่อน ปลาสวาย

2. ครูถามเด็กว่าใครรู้จักปลาอะไรบ้างให้บอก คนละ 1 อย่าง
3. ครูบอกว่าวันนี้จะเล่านิทาน เกี่ยวกับครอบครัวของแม่ปลาให้ฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบภาพเรื่อง “ลูกปลาหายไปไหน” พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน ครูใช้คำถาม ดังนี้

- 1) ในเรื่องนี้ แม่ปลาหมอเทศมีลูกทั้งหมดกี่ตัว (1)
- 2) แม่ปลาหมอเทศรู้สึกอย่างไร เมื่อหาลูกไม่พบ (2)
- 3) แม่ปลาหมอเทศทำอย่างไร เมื่อลูกปลาหายไป (1,3,4)
- 4) เด็กๆ เห็นด้วยกับวิธีที่แม่ปลาหมอเทศใช้ตามหาลูกปลาหรือไม่เพราะอะไร (1,5)

5) ถ้าเป็นเด็กๆ จะตามหาลูกปลาอย่างไร (1, 3, 4)

6) เด็กๆ เคยพยายามทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งให้สำเร็จหรือไม่ เล่าให้เพื่อนๆ ฟัง (4,5)

ขั้นสรุป

เด็กและครูช่วยกันสรุปเนื้อหาในนิทาน และข้อคิดเห็นจากนิทาน

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพ “ปลาชนิดต่างๆ”
2. นิทานเรื่อง “ลูกปลาหายไปไหน”

การวัดและประเมินผล

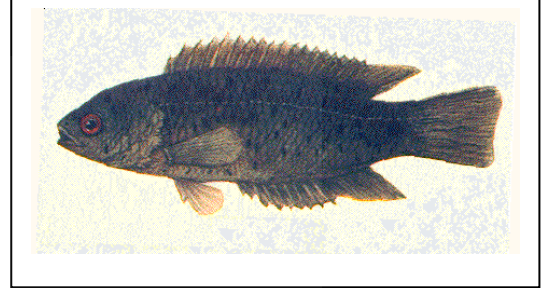
1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

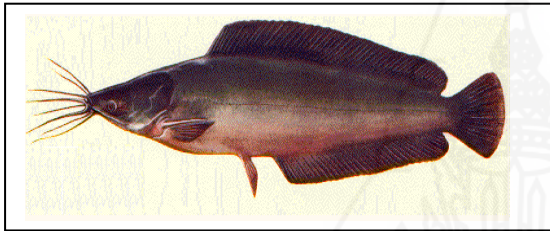
ภาคผนวก
ภาพปลาชนิดต่างๆ

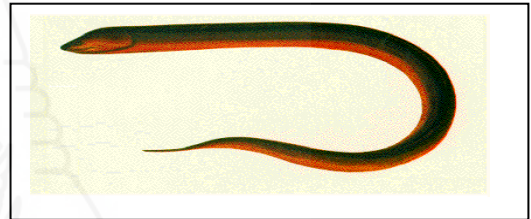
ปลานิล

ปลานิลไทย

ปลาอุก

ปลาไหล

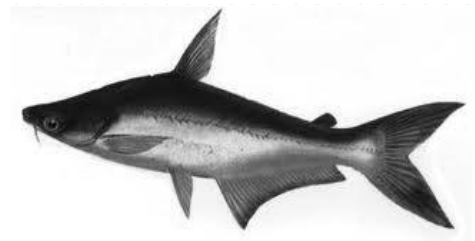
ปลากัด

ปลาเสือ

ปลาช่อน

ปลาซวาย

นิทานเรื่อง ลูกปลาหายไปในไหน

ผู้แต่ง ส. พุ่มสุวรรณ

แม่ปลาหมอเทศมีลูกสิบตัว เวลาแม่ปลาใหญ่เข้ามา แม่ปลาจะพาลูกๆ หลบอยู่ในปาก เมื่อพ้นภัยแล้ว แม่ปลาก็อ้าปากให้ลูกๆ ออกมา และนับจำนวนลูกปลา “หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า สิบ” แม่ปลาดีใจที่ลูกยังอยู่ครบ

วันหนึ่งบังเกิดน้ำปั่นป่วนขุ่นข้นกะทันหัน แม่ปลารีบเรียกลูกๆ “ลูกจ๋า เข้ามาในปากแม่เร็วๆ เข้า” แล้วแม่ปลาก็อ้าปากให้ลูกทั้งสิบตัวเข้าไปหลบภัย พอน้ำใสดังเดิม ลูกปลาก็ออกมาให้แม่ปลานับอีก “หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า ” “คุณพระช่วย! ลูกเล็กของฉันหายไปตัวหนึ่งใช่ ลูกแม่” แม่ปลาตกใจมาก เป็นห่วงว่าลูกเล็กจะถูกปลาใหญ่จับกิน แม่ปลารีบพาลูกทั้งเก้าตัวออกตามหา น้องเล็กพบปลาหมอไทย แม่ปลาถามว่า “ปลาหมอไทยจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาหมอไทยตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันเป็นหมอ จะรีบไปฉีดยาปลาที่ป่วย” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลาช่อน จึงถามว่า “ปลาช่อนจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาช่อนส่ายหน้า ตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันเป็นนักกระโดดสูง ฉันจะไปซ้อมกีฬา” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลาตุ๊ก จึงถามว่า “แม่ปลาตุ๊กจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาตุ๊กใช้หนวดคลำทาง พลาดตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันตาเล็กมองไม่ค่อยเห็น ฉันจะไปซื้อแว่นตา” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลากัด แม่ปลาถามว่า “ปลากัดจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลากัดพองครีบสวยงาม ตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันเป็นนักสู้ ฉันจะไปจับแมวที่มวย” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลาเสื้อพ่นน้ำ จึงถามว่า “ปลาเสื้อจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาเสื้อพ่นน้ำตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันเป็นนักแม่นธนู ฉันจะไปแข่งโอลิมปิก” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลาสวย จึงถามว่า “ปลาสวยจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาสวยท่าทางอู้อัยยตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ฉันอ้วนมาก ฉันจะไปอบไอน้ำลดน้ำหนัก” แม่ปลาพาลูกเก้าตัวมาพบปลาไหล จึงถามว่า “ปลาไหลจ๋า เห็นลูกเล็กของฉันไหม เขาหายไปตัวหนึ่ง” ปลาไหลตอบว่า “ไม่เห็นจ๊ะ ฉันไม่ได้กินเขาด้วย ตัวฉันลื่นมาก ฉันจะไปหาแป้งมาทาให้หายลื่นสักหน่อย”

แม่ปลารู้สึกเสียใจที่ไม่พบลูก จึงขับแผ่นปิดกระพุ้งแก้ม ด้วยความเหน็ดเหนื่อยแล้วแม่ปลา ก็เริ่มนับลูกปลาอีกครั้ง “หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า สิบ” อ้าวครบแล้วนี่ลูกปลาตัวเล็กที่หายไปก็ยังมีอยู่ แม่ปลาดีใจมาก แม่ปลาถามลูกเล็กว่า “ลูกไปอยู่ที่ไหนมา

แม่กับพี่ๆ อีกเก้าตัว ตามหาไม่เจอ แม่กับพี่ๆ เป็นห่วง” ลูกปลาตอบแม่ปลาว่า “หนูตกใจ หลบเข้าไปในปากแม่ไม่ทัน จึงเข้าไปอยู่ในกระพุ้งแก้มแม่ แล้วผลอกลับไปจะ แม่จ๋า” แม่ปลาดีใจ ลูกปลาเก้าตัวก็ดีใจที่น้องเล็กกลับคืนมา แม่ปลาพาลูกสิบตัวว่ายน้ำหากินอย่างมีความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 4 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง แมวไม่กินหนู

แนวคิด

มีน้ำใจ และรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้
 อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
3. มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
4. บอกได้ว่าอะไรควรทำและไม่ควรทำ
5. มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
6. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ ดูภาพแมว นก หนู พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับภาพสัตว์ต่างๆ ครูถามว่าบ้านใคร
 เลี้ยงแมวไว้บ้าง แมวกินอะไรเป็นอาหาร (1)
2. ครูบอกเด็กๆ ว่าวันนี้จะเล่านิทานเกี่ยวกับแมวตัวหนึ่งซึ่งไม่เหมือนกับแมวทั่วไป
 เด็กๆ ฟังให้ดี แล้วจะรู้ว่าแมวในนิทานเรื่องนี้แตกต่างจากแมวทั่วไปอย่างไร

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานเรื่อง “แมวไม่กินหนู” ครูใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) แมวน้อยเมื่อถูกนำมาทิ้งใกล้ๆ กับถังขยะ มีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (5)
 - 2) ถ้าเด็กๆ เป็นแมวน้อย แล้วถูกนำมาทิ้งไว้ เด็กๆ จะรู้สึกอย่างไร (2)
 - 3) ทำไมแมวน้อยจึงมีเพื่อนมาก เพราะเหตุใด (3)
 - 4) สิ่งที่แมวน้อยทำถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด (4)

5) ทำไมแมวน้อยจึงมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข (5,6)

6) เด็กๆ อยู่ที่บ้านมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (5)

ขั้นสรุป

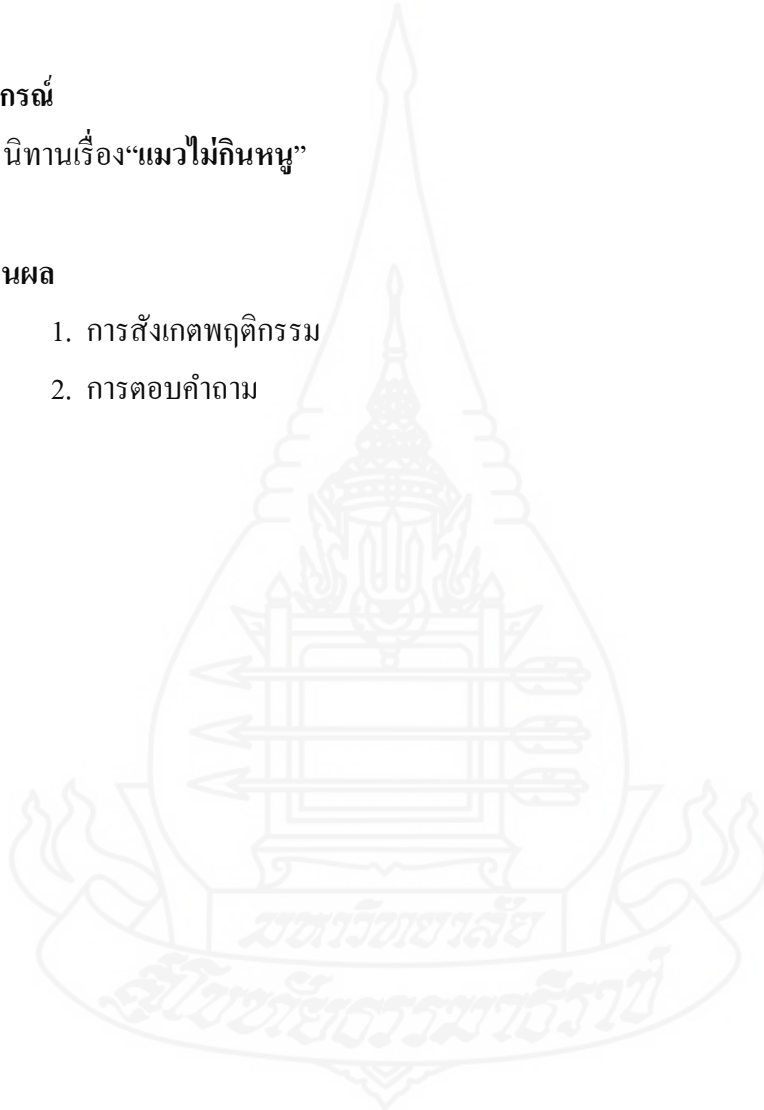
ให้เด็กๆ บอกข้อดีของตนเอง 1 อย่าง และของเพื่อน 1 อย่าง จากนั้นเด็กและครูร่วมสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน และข้อคิดจากนิทาน

สื่อและอุปกรณ์

นิทานเรื่อง“แมวไม่กินหนู”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง แมวไม่กินหนู

ผู้แต่ง อนุวัตร เพ็ญจรัส

ลูกแมวน้อยตัวหนึ่ง ถูกนำมาทิ้งอยู่ข้างถังขยะ มันเป็นแมวสีดำ ตาโต หางสั้น และขนฟู หน้าตามันดูไม่น่ารักเลย เมื่อเวลาผ่านไป ลูกแมวน้อยยังคงมีชีวิตอยู่ใกล้ๆ ถังขยะ ถังขยะ เปรียบเสมือนห้องนอน ห้องครัว ห้องรับแขก เจ้าแมวน้อยกินทุกอย่างที่มันพอหาได้จากถังขยะ เมื่อแมวน้อยเจอหนูก็ทักว่า “สวัสดิ์เจ้าหนู ไม่ต้องกลัวฉันหรอก ฉันไม่กินเจ้าหรอก เรามาเป็นเพื่อนกันนะ” นับตั้งแต่นั้นมา แมวน้อยกับหนูเป็นเพื่อนรักกัน หากินด้วยกัน และอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ทุกๆ วัน เจ้าแมวน้อย จะมาวิ่งเล่นในวัดใกล้กับชอกดีกร้านกาแฟ มันได้กล่าวทักทาย “สวัสดิ์จะเจ้านกน้อย สวัสดิ์จะผีเสื้อแสนสวย สวัสดิ์จะแมลงเต่าทอง” เจ้าแมวน้อยจึงมีเพื่อนเพิ่มขึ้นอีกหลายตัว แต่กับพวกแมวด้วยกัน ไม่อยากเป็นเพื่อนกับแมวที่ไม่กินหนูจึงไม่มีแมวตัวใดเล่นกับเจ้าแมวน้อยเลย

นอกจากนี้เจ้าแมวน้อยยังถูกคนกลัวเกลียด ไซ้ก้อนหินขว้างปาเพียง “ออกไป! เจ้าแมวน้อยสกปรกน่าเกลียดจริงๆ” เพราะมันมีหน้าตาไม่น่ารัก และเนื้อตัวสกปรกมอมแมม และเจ้าแมวน้อยเคยได้ยินคนพูดว่า “หน้าตาแบบนี้ต้องเป็นแมวโหมยแน่นอน” แต่แมวน้อยก็ให้สัญญากับตัวเองตลอดว่า “ฉันจะไม่โหมยของใคร” เหมือนกับแมวบางตัว

ตลอดเวลาที่เติบโตมา เจ้าแมวน้อยไม่เคยขโมยสิ่งของของผู้อื่นเลย ไม่เคยรังแกใคร มีน้ำใจต่อเพื่อนๆ อยู่เสมอ เพราะแมวน้อยมีนิสัยดีอย่างนี้ มันจึงเป็นแมวน้อยที่มีความสุข บางครั้งแมวน้อยก็คิดอยากมีครอบครัว เหมือนแมวบางตัวที่มีเจ้าของคอยรักและเอาใจใส่ แต่เมื่อทุกอย่างไม่เป็นอย่างที่คิด แมวน้อยก็ไม่นึกน้อยใจในโชคชะตาของตนเอง วันนี้เป็นวันพระผู้คนจึงมาทำบุญมากกว่าทุกวัน แมวน้อยวิ่งเล่นที่วัดตามปกติ ระหว่างที่มันกำลังหยอกล้อกับพวกนกอย่างสนุกสนาน คุณชายท่าทางใจดีคนหนึ่งมาพบเข้า คุณชายแปลกใจมากที่ได้เห็นภาพนี้ หลวงพ่อบอกคุณชายว่า “แมวตัวนี้ เป็นแมวที่มีจิตใจดีไม่ทำร้ายผู้อื่น” คุณชายรู้สึกเอ็นดูเจ้าแมวน้อย คุณชายอุ้มเจ้าแมวน้อยพร้อมกับพูดว่า “เจ้าแมวน้อยไปอยู่บ้านกับฉันนะ ฉันจะเลี้ยงเจ้าอย่างดีเลย”

คุณชายกับหลานชายช่วยกันดูแล และหยอกล้อสมาชิกใหม่อย่างมีความสุข เวลาที่เจ้าแมวน้อยมีความสุขมากที่สุด เพราะมันมีเจ้าของคอยดูแล มีบ้านแสนอบอุ่นให้อยู่ เหมือนที่มันเคยฝันมาตลอดชีวิต และสิ่งที่แมวน้อยได้รับวันนี้ ก็เป็นผลมาจากการเป็นแมวที่ดีนั่นเอง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 7 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง เด็กชายชานากับปลาหมอ ผอม

แนวคิด

ผู้ที่มีจิตใจดี จะไม่คิดทำร้ายผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือและแบ่งปัน เด็กควรได้รับการปลูกฝัง และนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานได้
2. มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
3. ควบคุมอารมณ์ความโกรธ
4. สงสาร/เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. บอกได้ว่าอะไรควรทำและไม่ควรทำ
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กๆ ดูภาพ ชานากำลังทำนา ภาพต้นข้าวเขียว และภาพข้าวออกรวง ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับภาพ และบอกกับเด็กๆ ว่า วันนี้ครูจะเล่านิทานเกี่ยวกับเด็กชายชานาที่มีจิตใจดีให้ฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานเรื่อง “เด็กชายชานา กับปลาหมอ” พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้

- 1) เมื่อเด็กๆ ฟังนิทานจบแล้ว เด็กๆ รู้สึกอย่างไรกับเด็กชายชานา (4,5)
- 2) ทำไม เด็กชายชานาจึงไม่โกรธเพื่อนๆ ที่ดูถูกความยากจนของเขา (2,3)
- 3) ถ้าเด็กๆ เป็นเด็กชายชานาจะโกรธเพื่อนๆ ไหม (2,3,4)
- 4) เหตุใด เด็กชานาจึงนำปลาช่อนไปปล่อยในบ่อน้ำ (4,5)
- 5) ให้เด็กช่วยกันบอกว่าเด็กชายชานา มีนิสัยอย่างไร (1,5)

5) เด็กๆ เคยช่วยพ่อ แม่ ทำงานอย่างเด็กชายชานาหรือไม่ ช่วยทำอะไร (5,6)

ขั้นสรุป

เด็กและครูสรุปเนื้อหาของนิทาน ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับ การอดทน เกี่ยวกับความลำบาก และการรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น (1)

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพการทำนาจำนวน 3 ภาพ
2. นิทานเรื่อง “เด็กชายชานา กับปลาผอม”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

นิทานเรื่อง เด็กชายชวานากับปลาพอมๆ

ผู้แต่ง สุชาดา วัฒนะ

กระท่อมเล็กๆ ชายป่าแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว ห่างไกลออกมาจากหมู่บ้าน กระท่อมหลังนี้ดูเก่ามากแล้ว มีเด็กชายตัวเล็กๆ อาศัยอยู่กับพ่อ แม่ ซึ่งมีฐานะยากจน เขาจะห่อข้าว ไปกินกลางวันที่โรงเรียนทุกวัน แต่ก็มีเพื่อนๆ ที่รังเกียจว่า เด็กชายยากจน สกปรก กับข้าวไม่ดี จะไม่กินด้วย เด็กชายรู้ว่าเพื่อนรังเกียจ แต่เขาก็ไม่เคยโกรธตอบและเขายังทำดีกับเพื่อนทุกคน

วันหนึ่งเด็กชายเดินกลับจากโรงเรียน ระหว่างทางเขาได้ยินเสียงสะบัดตัวแรงๆ ของอะไรสักอย่าง พอมองไปก็เห็นปลาช่อนตัวใหญ่ นอนนิ่งอยู่ในโคลนริมคันนา เด็กชายดีใจ ที่วันนี้จะได้ปลาช่อนเป็นอาหารเย็นไปฝากพ่อกับแม่ เมื่อเด็กชายจับขึ้นมา ก็พบว่า เป็นปลาพอมๆ ตัวหนึ่ง “แกก็คงหิว อดใกล้ตายสินะ ฉันเองก็หิว อดอยากเหมือนกัน ความจริงฉันก็นึกจะจับแกไป ทำกับข้าว แต่เห็นดังนี้แล้วทำไมไม่ลงหрок แกก็รักชีวิตเหมือนกันสินะ” เด็กชายลำพียงกับปลาช่อนเบาๆ “ขอบใจมาก เด็กน้อย” ปลาตัวนั้นพูดขึ้นทำให้เด็กชายผงะด้วยความตกใจ “โอ๊ะ ปลาช่อนพูดได้” เขาตกใจกลัว จะโยนปลาตัวนั้นทิ้ง “เดี๋ยวก่อน อย่าตกใจ ไม่ต้องกลัว ฉันแค่พูดได้เหมือนเธอได้โปรด” เสียงปลาตัวนั้นพูดอีก ทำให้เด็กชายหันมามองอีกครั้ง “จริงหรือนี่ ปลาพูดได้ก็มีด้วย” เด็กชาย มองอย่างพิจารณา “เรื่องนั้นเธอก็มองเห็นอยู่ เอาเถอะฉันเพียงอยากจะขอร้องให้เธอช่วยฉันหน่อย จะได้ไหม” ปลาวิงวอน “ช่วยหรือได้สิ แต่ผมจะช่วยได้อย่างไร” เด็กชายก้มลงพูดใกล้ๆ “ช่วยพา ฉันออกไปจากที่นี่ที น้ำเริ่มแห้งขอดแล้ว ฉันอดอาหารมาหลายวัน ถ้ายังอยู่ที่นี้ฉันคงต้องตายแน่” ปลาช่อนบอก “จริงด้วยสิอยากจะไปอยู่ที่ไหนละ” เด็กชายถาม “ก็คงที่ไหนสักแห่งที่เป็นบ่อน้ำใหญ่ จะได้ไม่ต้องย้ายไปที่ไหนอีก” ปลาช่อนบอกด้วยความเศร้าสร้อยทำให้เด็กชายนึกสงสารขึ้นมาจับใจ “เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ไปอยู่บ่อน้ำบ้านฉันก็แล้วกัน เพื่อวันไหนมีอาหารเหลือจะได้เอาไปให้กินได้ไง และที่บ่อน้ำนี้ก็ค่อนข้างใหญ่พอสมควรแต่ก็ไม่มากนักหрокนะ มีทั้ง ผักบุ้ง จอก แหน ก็มี เยอะแยะ ดีไหม” เด็กชายเสนอ “จริงหรือ ถ้าอย่างนั้นก็ขอบใจเธอล่วงหน้า นะเด็กน้อย” ปลาช่อน พูดจบ เด็กชายประคองปลาช่อนเดินมาตามคันนาจนกระทั่งถึงริมบ่อน้ำ “ถึงแล้วนะ บ่อน้ำบ้านฉันเอง

และที่บ่อน้ำนี้ก็ที่บ้านเธอด้วยเหมือนกัน” เด็กชายชวานาค่อยๆ ปล่อยปลาช่อนตัวนั้นลงในบ่อ ปลาช่อนตัวนั้นเมื่อได้สัมผัสน้ำ มันกระโดดโลดเต้นด้วยความดีใจ จนน้ำกระเซ็นใส่หน้าเด็กชาย “เป็นอย่างไรบ้างละ ชอบไหม” เด็กชายถาม “ยอดเยี่ยมที่สุด ขอบใจมากนะ แต่ฉันไม่รู้จะตอบแทนอย่างไรดี” ปลาช่อนพูดออกมาจากใจ “ไม่เป็นไรหрок เรื่องเล็กแค่นี้ ฉันตั้งใจที่จะให้มีเพื่อน

คุยแก้เหงา” เด็กชายยิ้ม “ได้เสมอ ฉันจะไปสำรวจบ้านใหม่ก่อน” พุดจบปลาช่อนก็มุดน้ำดำว่าย
สำรวจบ่อน้ำอย่างมีความสุข เด็กชายนั่งมองปลาช่อนอยู่สักพักก็เดินกลับบ้านไป

จากนั้นเป็นต้นมา เด็กชายก็มักจะมาที่บ่อน้ำบ่อยๆ ปลาช่อนตัวนั้น บัดนี้อ้วนท้วน
สมบูรณ์และก็โตขึ้นอีก แต่ที่น่าแปลกก็คือ นับตั้งแต่มีปลาช่อนเป็นเพื่อน เด็กชายก็ไม่รู้สึกเหงา
อีกเลย เด็กชายนึกดีใจเสมอ ที่ได้ช่วยเหลือปลาตัวนี้ไว้ แม้ว่าตกเย็นเขาจะต้องกินน้ำพริกเก่าๆ
ซ้ำอีกแต่ก็จิตใจที่ไม่ได้เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น สิ่งมหัศจรรย์นับตั้งแต่ปลาช่อนตัวนี้มาอยู่ด้วย ครอบครัว
ของเขา ทำนาปลูกข้าวได้ดียิ่งขึ้น ได้ข้าวเต็มยุ้งฉาง เด็กชายสัญญากับตัวเองไว้ “ไม่ว่าจะอดอยาก
ยากจนอย่างไร ก็จะไม่เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น เพราะผู้อื่นก็รักชีวิตเหมือนกัน” นับแต่นั้นเป็นต้นมา
ครอบครัวของเขาไม่อดอยากอีกต่อไป

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 8 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง แม่เต่าขี้ลืม

แนวคิด

การแสดงน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับความสะดวก ร้อน จะทำให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ เกิดความสุข ความพอใจ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อที่เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
3. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยความตั้งใจเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
4. กล่าวพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทาน
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. สามารถแก้ปัญหาได้
7. เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง “ต เต่าเดินเตาะเตาะ” พร้อมกับทำท่าประกอบเพลง
 ต เต่าเดินเตาะเตาะเดินเลาะและ
 หลังตุ้งๆ เดินลงไปกลางทุ่ง
 เด็กๆ มุงดู ต.เต่าเอ๋ย
2. ครูสนทนาเกี่ยวกับเพลงถามเด็กๆ ว่า เคยเห็นเต่าหรือไม่ เต่ามีรูปร่างอย่างไร

และ เต่าออกลูกเป็นอะไร (1)

3. วันนี้ครูจะเล่านิทานเรื่อง **แม่เต่าขี้ลืม** ให้เด็กๆ ตั้งใจฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังประกอบหุ่นถูงมือ เรื่อง “แม่เต่าขี้ลืม” พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของ

นิทาน ครูใช้คำถาม ดังนี้

- 1) แม่เตารู้สึกอย่างไร ในช่วงที่หาไข่เต่าไม่เจอ และเมื่อเจอไข่แล้ว (2,3)
- 2) แม่เต่าพยายามหาไข่เต่าด้วยวิธีใด (1)
- 3) ถ้าเด็กๆ เป็นแม่เต่าจะมีวิธีหาไข่เต่าอย่างไร (4,6)
- 4) เพื่อนๆ ของแม่เต่าทุกตัวมีลักษณะนิสัยอย่างไร (5)
- 5) ถ้าเด็กๆ เป็นเพื่อนแม่เต่า จะช่วยแม่เต่าหาไข่หรือไม่ เพราะเหตุใด (2,3)
- 6) สิ่งที่ได้เด็กๆ ควรเอาอย่างในนิทานเรื่องนี้ มีอะไรบ้าง (1,3,4)

สรุปแนวคิด

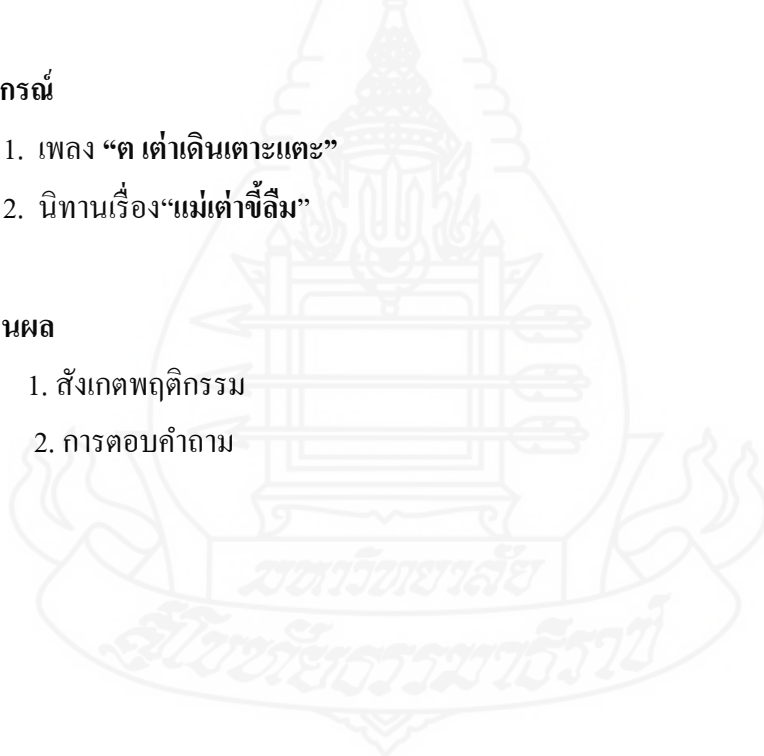
เด็กและครูร่วมสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน และครูเสริมว่า การแสดงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน จะได้รับความรู้ดีๆ ทั้งได้รับความรัก มีรู้สึกมั่นคงในจิตใจและไว้วางใจจากเพื่อนๆ และทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง “เต่าเดินเตาะเตะ”
2. นิทานเรื่อง “แม่เต่าขี้ลืม”

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก

เพลง ต.เต่าเดินเตาะเตาะ”

ผู้แต่ง เตือนใจ ศรีมารุต

ต.เต่าเดินเตาะเตาะ
เดินเลาะและหลังคูงๆ
เดินหลงไปกลางทุ่ง
เด็กๆ มุงดู ต.เต่าเอ๋ย

นิทานเรื่อง แม่เต่าขี้ลืม

ผู้แต่ง พิษณุ รัตนวงศ์

แม่เต่าและคุณกระต่ายเป็นเพื่อนบ้านกัน ทั้งคู่คอยช่วยเหลือกันและกันมาตลอด วันหนึ่งแม่เต่าร้องไห้ “อือ อือ อือ ไช้ของฉันหายไป ช่วยด้วย ช่วยด้วย” คุณกระต่ายจึงรีบแบกแม่เต่าขึ้นหลัง และพาวิ่งไป “ถามพี่บ๊อบกันดีกว่า เธออาจลืมไข่ไว้ที่นั่นก็ได้” “พี่บ๊อบจำฉันลืมไข่ไว้ที่นี้หรือเปล่าจ๊ะ” “เปล่าจ๊ะ อ๊อบ อ๊อบ” พี่บ๊อบปฏิเสธ แล้วกระโดด ขึ้นบนบกองอย่างแข็งขัน “แต่ฉันช่วยเธอตามหาไข่ได้นะ ฉันกระโดดไกลมากเลย” พี่บ๊อบช่างใจดีจริงๆ ไม่นานข่าวเรื่องไข่ของแม่เต่าหายก็กระจายไปทั่วป่า สัตว์ต่างๆ จึงพากันถามไถ่ และอาสาช่วยเหลือ คุณนั่นสิ! ขนาดพี่ปู ยังโผล่มาจากกรุเลย “ฉันช่วยเธอได้นะ เพราะฉันมีกลิ่นที่ทรงพลัง และยังขุดรูเก่งอีกด้วย” ส่วนเจ้าจิ้งจอกมาบอกข่าวว่า “ฉันเห็นเจ้าห้วขโมยตัวเบ้อเร่อ มีเขี้ยวยาวและแหลมคม วิ่งไปทางนั้นแล้ว” “ถ้าอย่างนั้นรีบตามไปเร็วพวกเรา” แต่แม่เต่าอยากได้ไข่คืนมาก จึงพยายามข่มความกลัว และถามว่า “น้ำจระเข้เอาไข่ของฉันไปไข่ใหม่ ขอฉันคืนเถอะจ๊ะ” แต่จระเข้ปฏิเสธ “เปล่า น้ำไม่ได้ขโมย อย่าหลงเชื่อจิ้งจอกเจ้าเล่ห์เลย ไข่ของเธออาจลอยน้ำไปที่ไหน” แล้วจระเข้ ก็พาสัตว์ทุกตัวว่ายน้ำไปตามหาไข่ของแม่เต่ากัน “ไข่ของเธออาจลอยไปติดริมฝั่งโน้น แล้วมีผู้ใจดีเก็บไว้ก็ได้ พวกเราไปตามหากันเถอะ ฉันช่วย ฉันช่วย” ไม่นานนัก ทั้งหมดก็มาถึงชายฝั่ง แต่ยังคงไม่เจอไข่ของแม่เต่า แม่เต่าจึงเดินร้องไห้เสียใจ พบกับป้าอีราฟที่กำลังกินผลไม้อยู่ “เกิดอะไรขึ้นหรือแม่เต่าร้องไห้ทำไม” ป้าอีราฟก็ถาม “อือ อือ อือ ไช้ของฉันหายไป ฉันอยากได้ไข่ของฉันคืน”

“ถ้าอย่างนั้นให้ฉันช่วยเธอนะ ฉันตัวสูงคอยาว ช่วยเธอได้แน่นอน” ป้ายี่ราฟก้มคอให้ แม่เต่าปีน ขึ้นมาขึ้น แต่เพราะสูงเกินไป แม่เต่าจึงถลันและขอลง “ถ้าอย่างนั้นเราลองไปตามหาที่อื่นๆ กันนะ” ป้ายี่ราฟบอก ทั้งหมดช่วยกันตามหาไข่ของแม่เต่า จนถึงเวลาเย็นแต่ก็ยังไม่พบ จึงกลับไปพักผ่อน ในบ้านของแม่เต่า เช้าวันรุ่งขึ้น คุณกระต่ายเสนอความเห็นใหม่ “เราต้องขึ้นไปมองจากที่สูงๆ จะ ได้เห็นไกลแสนไกล” ทั้งหมดจึงต่อตัวกันยาว จนมองเห็นได้ไกลแสนไกล เจอแล้ว อยู่บน...

สัตว์ทุกตัวรีบลงมาช่วยกันขุดกองทรายอย่างขะมักเขม้น จนพบไข่หลายใบซ่อนอยู่ในนั้น มีลูกเต่าหลายตัว พยายามคลานตัวมดเต็ม ตัวมดเต็ม สู้ท้องทะเลใหญ่ ไม่นานนักพวกมันก็ ทำสำเร็จจริงๆ แล้ว แม่เต่านั่นเองที่นำไข่มาฝังไว้ เพราะกลัวจะโดนขโมย แต่กลับลืมเสียเอง เพื่อนๆ ทุกตัวรวมถึงแม่เต่าต่างดีใจที่หาไข่เจอแล้ว จึงร่วมร้องเพลง เต้นระบำ อย่างมีความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 9 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง ดอกไม้วิเศษกับนิคหน้อยผู้อารีย์

แนวคิด

เด็กดีมีความกตัญญู แสดงถึงเป็นผู้ที่มีจิตใจที่ดี พฤติกรรมนี้เด็กควรได้รับการปลูกฝัง และนำไปปฏิบัติได้ เป็นการสร้างคุณค่าให้กับตนเองและผู้ที่อยู่ร่วมด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. บอกความรู้สึกและสิ่งที่ต้องการได้
3. มีน้ำใจรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
4. มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
5. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น
6. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ นั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ที่บ้าน และถามว่า เด็กๆ อยู่ที่บ้านช่วย พ่อ แม่ ทำอะไรบ้าง (1,3,6)

2. วันนี้ ครูจะเล่านิทานให้เด็กๆ ฟังเรื่อง ดอกไม้วิเศษกับนิคหน้อยผู้อารีย์

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานเรื่อง ดอกไม้วิเศษกับนิคหน้อยผู้อารีย์ ประกอบหุ่นงูมีมือ
2. หลังเสร็จสิ้นการเล่านิทาน ครูถามเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน
 - 1) นิคหน้อยอาศัยอยู่กับใคร (1)
 - 2) นิคหน้อยมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร (2,3,4)
 - 3) ทำไมนิคหน้อยจึงเข้าไปหาผลไม้ในป่าคนเดียว (2)
 - 4) นิคหน้อยรู้สึกอย่างไรเมื่อหลงอยู่ในป่าคนเดียว (1)

- 5) ถ้าหลงอยู่ในป่าเหมือนนิดหน้อย เด็กๆ จะทำอะไร (5)
 - 6) ถ้าเด็กๆ มีน้ำดื่มเหลือไม่มาก แต่มีเพื่อนมาขอดื่มจะอย่างไร เพราะอะไร(3,5)
 - 7) นิดหน้อยมีนิสัยอย่างไร(3,4,5)
 - 8) เด็กๆ เคยช่วยเหลือคนอื่นอย่างไรบ้าง (1,3.6)
3. เด็กช่วยกันเล่านิทาน ดอกไม้วีเศษกับนิดหน้อยผู้อารีย์ อีกครั้ง

ขั้นสรุป

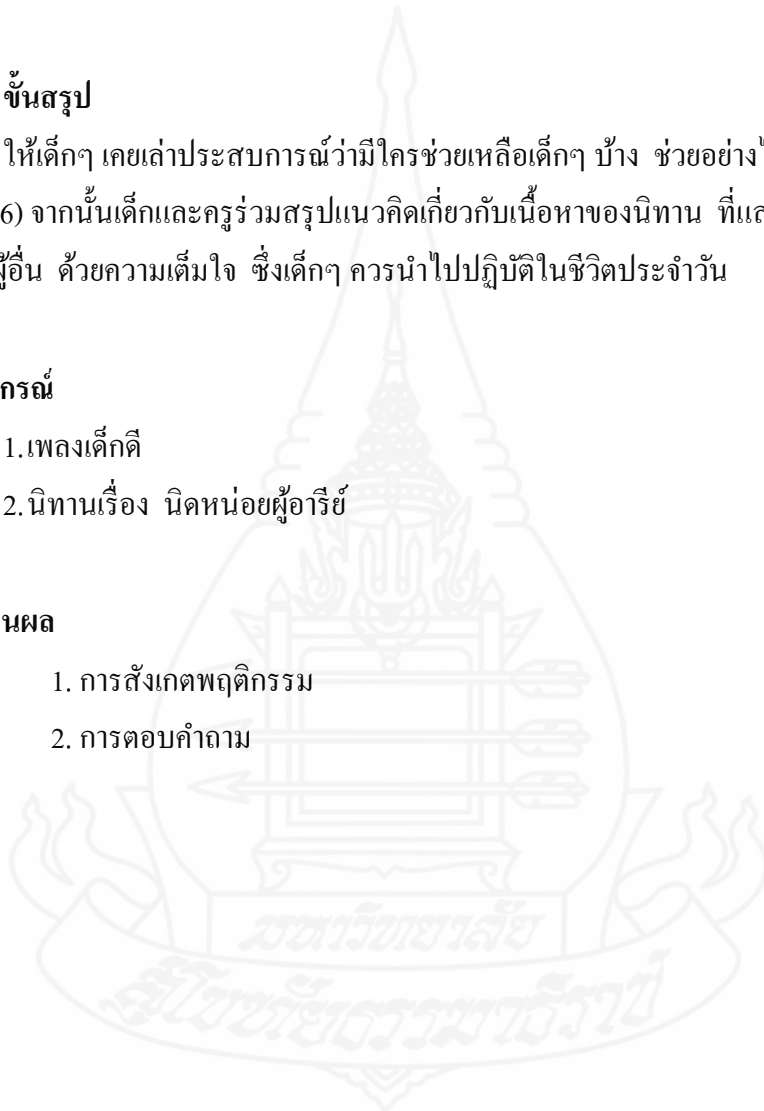
ให้เด็กๆ เคยเล่าประสบการณ์ว่ามีใครช่วยเหลือเด็กๆ บ้าง ช่วยอย่างไร และเด็กๆ รู้สึกอย่างไร(5,6) จากนั้นเด็กและครูร่วมสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน ที่แสดงถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ ซึ่งเด็กๆ ควรนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลงเด็กดี
2. นิทานเรื่อง นิดหน้อยผู้อารีย์

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก
นิทานเรื่อง
ดอกไม้วิเศษกับนิคหน้อยผู้อารี

ไม่ทราบนามผู้แต่ง

นิคหน้อย เป็นเด็กหญิงกตัญญู อาศัยอยู่กับยายที่บ้านชายป่า ทุกๆ วันนิคหน้อยกับยาย จะต้องเข้าป่าเพื่อหาผลไม้มาเป็นอาหาร นิคหน้อยรักสัตว์ทุกตัวในป่า ไม่เคยรังแกใคร และยังแบ่งอาหารให้สัตว์ทุกตัวบ่อยๆ อีกด้วย สัตว์ทุกตัวในป่าจึงรักนิคหน้อย

เช้าวันนี้นายของนิคหน้อยไม่สบาย “จะอย่างไรดีนะ วันนี้นิคหน้อยต้องไปหาผลไม้ในป่าคนเดียว” นิคหน้อยจึงคว้าตะกร้า และเดินเข้าป่าเพียงลำพัง ป่าใหญ่มีผลไม้หลากหลายสีต้น นิคหน้อยเก็บไปกินไป ได้ผลไม้มาหลายชนิด นิคหน้อยเก็บผลไม้อย่างสนุกสนาน จนลืมนึกกำลังเดินลึกเข้าป่าไปเรื่อยๆ กว่าที่รู้ว่า นิคหน้อยก็ติดอยู่ในป่าลึกเสียแล้ว นิคหน้อยพยายามหาทางกลับ แต่ก็ยิ่งหลงทางเข้าป่าลึกไปเรื่อยๆ อือ อือ นิคหน้อยร้องไห้อย่างตกลใจ และเป็นห่วงยายที่ไม่สบาย พอดีมีดวงตาวหนึ่งเดินผ่านมา “พี่กว้างจ๋า นิคหน้อยหาทางกลับบ้านไม่เจอ” “อ้อ นิคหน้อยเดินไปทางโน้นนะ ต้องเดินอีกไกลเขียวขอให้โชคดีนะจ๊ะ” นิคหน้อยแบ่งผลไม้ให้พี่กว้าง แล้วเดินไปตามทางนั้น นิคหน้อยเดินอยู่นานรู้สึกเหนื่อย จึงนั่งลงพักใต้ต้นไม้ ขณะที่นิคหน้อยกำลังจะดื่มน้ำในขวด

ทันใดนั้น ก็มีเสียงร้องให้ดังอยู่ใกล้ๆ อือ อือ อือ “เสียงใครมาร้องให้ตรงนี้” นิคหน้อยร้องอย่างตกลใจ “อือ อือ อือ ฉันกำลังจะเหี่ยวตาย หนูช่วยฉันหน่อยได้ไหมจ๊ะ” เสียงดอกไม้ที่นั่นเอง นิคหน้อยก้มลงมองดอกไม้เล็กสีสวย แต่กำลังเหี่ยวเฉาเพราะขาดน้ำ “โธ่ ดอกไม้จ๋า น่ารักจังเลย” นิคหน้อยจึงเทน้ำในขวดให้ดอกไม้จนหมด หลังจากได้น้ำแล้ว ดอกไม้เติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นดอกไม้ช่อใหญ่ที่มีสีสันสวยงาม “หนูช่างมีน้ำใจจริงๆ ยอมเสียสละน้ำดื่มของตัวเองให้ฉัน เพื่อตอบแทนความมีน้ำใจ ฉันจะให้พรวิเศษเธอสามข้อ ขอมาเลยจ๊ะ” “ฉันขอให้ยายหายป่วยก็พอ แล้วฉันจะไม่ขออะไรอีกเลย” ดอกไม้จึงช่วยให้ยายของนิคหน้อยหายป่วย แล้วยังช่วยเสกเสื้อผ้าขนม และอาหารอร่อยๆ มากมายให้อีกด้วย พอกลับถึงบ้าน ยายก็แข็งแรงเหมือนเดิม นิคหน้อยและยายจึงช่วยกันเอาสิ่งของต่างๆ ที่ดอกไม้วิเศษให้มา ไปแจกจ่ายให้คนอื่นๆ ในหมู่บ้าน หลังจากนั้น นิคหน้อยและยายก็อยู่กันอย่างมีความสุข คนในหมู่บ้านต่างก็รักนิคหน้อยกันทุกคน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง แพะสามตัวกับเจ้ายักษ์

แนวคิด

การรู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหาในสิ่งที่ปัญหา ทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นการปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. การรู้จักอารมณ์และควบคุมอารมณ์เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น
3. มีความมุ่งมั่น ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. รู้จักคิดหาวิธีแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับวัย
5. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม ครูให้เด็กๆ ดูภาพปกนิทาน ซึ่งเป็นภาพแพะ 3 ตัว และภาพยักษ์ และให้เด็กๆ ทายชื่อเรื่องของนิทานที่ครูจะเล่า
2. ครูชมเชยเด็กๆ ที่ช่วยกันตั้งชื่อนิทาน ครูบอกเด็กๆ ว่า นิทานที่ครูจะเล่าให้ฟังเรื่อง “แพะ 3 ตัวกับเจ้ายักษ์” เด็กๆ ตั้งใจฟังนะคะ

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบภาพเรื่อง “แพะสามตัวกับเจ้ายักษ์” และใช้คำถามดังนี้
 - 1) เหตุใด แพะสามตัวต้องการย้ายที่อยู่ (1)
 - 2) ในการข้ามไปยังทุ่งหญ้าแห่งใหม่ แพะหาวิธีในการข้ามสะพานอย่างไร (3)
 - 3) ถ้าเด็กๆ เป็นแพะสามตัวจะมีวิธีแก้ปัญหายาไร จึงจะไปทุ่งหญ้าแห่งใหม่ (3,4)
 - 4) แพะสามตัวรู้สึกอย่างไร เมื่อเจอยักษ์ระหว่างข้ามสะพานไปยังทุ่งหญ้าแห่งใหม่ (2,4)
 - 5) เด็กๆ จะทำอย่างไร ถ้ามีเจ้ายักษ์ตัวโตมาบอกว่าจะจับเด็กๆ กินเป็นอาหาร (2,3,4)

ขั้นสรุป

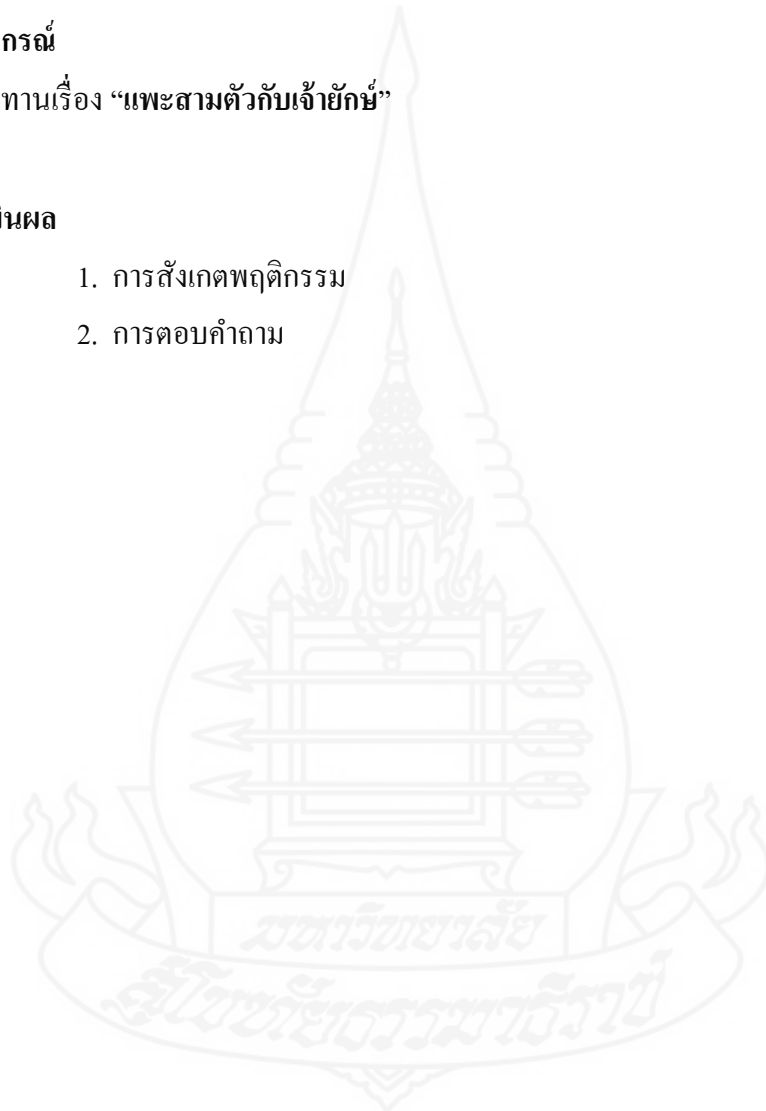
เด็กละครร่วมสรุปแนวคิดเกี่ยวกับนิทาน “แพะสามตัวกับเจ้ายักษ์” ที่เป็นแนวทางให้เด็กมีวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด กล้าพูด กล้าแสดงออก และมีความมุ่งมั่นจะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สื่อและอุปกรณ์

นิทานเรื่อง “แพะสามตัวกับเจ้ายักษ์”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง แพะสามตัวกับเจ้ายักษ์

ผู้แต่ง ทิพย์วรรณ แสงศรี

แพะเบิ้ม แพะกลาง และแพะจิว ทั้งสามอาศัยอยู่ในทุ่งหญ้าแห่งหนึ่ง ทุ่งหญ้าแห่งนี้มีหญ้าอ่อนๆ สีเขียวสด รสอร่อย และงอกงามขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก แพะทั้งสามมีความสุขที่ได้อาศัยอยู่ในทุ่งหญ้าแห่งนี้

ต่อมามีสัตว์ต่างๆ ย้ายเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น ยอดหญ้าอ่อนๆ จึงลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว เหลือแต่หญ้าแก่และหญ้าแห้งที่แข็งกระด้างระคายคอ

แพะทั้งสามจึงต่างก็คิดว่า “**ทำอย่างไรฉันจึงจะได้กินหญ้าอร่อยๆ อย่างเมื่อก่อนนี้**” ทั้งสามมองข้ามแม่น้ำกว้างใหญ่ไปยังทุ่งหญ้าฝั่งตรงข้าม ทุ่งหญ้าแห่งนั้นเต็มไปด้วยหญ้าอ่อนนุ่ม คุณากินยิ่งนัก แพะเบิ้ม แพะกลาง และแพะจิว จึงช่วยกันคิดหาวิธีข้ามฝั่งไปยังทุ่งหญ้าที่แสนจะน่ากิน

แพะเบิ้ม ลองเอาไม้หย่อนลงไปใต้น้ำเพื่อดูว่าลึกขนาดไหน แล้วเขาก็พบว่าแม่น้ำลึกมาก แพะเบิ้มจึงพูดว่า “**เราคงข้ามแม่น้ำสายนี้ไม่ได้หรอก เพราะมันลึกมาก**”

ส่วนแพะกลาง ลองเอาก้อนหินขว้างข้ามแม่น้ำเพื่อดูว่า แม่น้ำสายนี้กว้างแค่ไหน แล้วเขาก็พบว่าแม่น้ำสายนี้กว้างมาก แพะกลางจึงพูดขึ้นว่า “**พวกเรากระโดดข้ามแม่น้ำสายนี้ไม่ได้หรอก เพราะมันกว้างมาก**”

และแพะจิว ลองเอาใบไม้วางลงบนผิวน้ำเพื่อดูว่าน้ำไหลเชี่ยวแค่ไหน แล้วก็พบว่าแม่น้ำสายนี้ไหลเชี่ยวมาก แพะจิวจึงพูดว่า “**พวกเราคงว่ายน้ำข้ามไปไม่ได้แน่ๆ เพราะมันไหลเชี่ยวมาก**”

แพะทั้งสามยืนมองแม่น้ำด้วยความท้อใจ แต่แล้วพวกเขาก็คิดได้ว่า มีสะพานไม้แห่งหนึ่งที่สามารถข้ามไปยังทุ่งหญ้าฝั่งตรงข้ามได้ พวกเขาจึงชวนกันเดินไปยังสะพานไม้แห่งนั้น เมื่อมาถึงสะพานไม้ แพะทั้งสามก็รู้สึกแปลกใจที่เห็นถาวรลิขัยขึ้นปกคลุมอยู่ ดูเหมือนว่าจะไม่มีใครเดินข้ามสะพานแห่งนี้มานานแล้ว

ขณะที่แพะทั้งสามเดินกำลังจะเดินข้ามสะพาน นกตัวหนึ่งบินตรงมาหา พลากร้องบอกว่า “**หยุดก่อน พวกเธออย่าข้ามสะพานไปนะ พวกเธอไม่รู้หรือ ที่ได้สะพานมีเจ้ายักษ์ตั้งครออยู่**”

แล้วเจ้านกน้อยก็เล่าเรื่องเกี่ยวกับยักษ์ให้แพะทั้งสามฟังว่า “**เมื่อฤดูร้อนของปีที่ผ่านมานี้ ฉันเห็นเจ้ายักษ์ตัวใหญ่เดินโครมคราม มาสำรวจที่สะพานแห่งนี้ หลังจากนั้นเจ้ายักษ์ก็อาศัยอยู่ที่ได้สะพาน**

และคอยจับสัตว์กินเป็นอาหาร ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีสัตว์ตัวใดเดินข้ามสะพานไปฝั่งตรงข้ามอีกเลย”

แพะเบ้ม แพะกลาง และแพะจิว กล่าวขอบคุณน้อยที่บินมาเตือนพวกตน จากนั้นแพะทั้งสาม จึงคิดหาวิธีที่จะข้ามสะพานโดยไม่ให้อุ้งกษัตริย์จับกิน

ในที่สุด แพะเบ้มก็คิดหาวิธีการหนึ่งขึ้นมาได้ เขาจึงบอกกับแพะกลางและแพะจิว ทั้งสองเห็นด้วย และทั้งสามจึงเริ่มดำเนินการตามแผน แพะจิวเดินข้ามสะพานไม้ด้วยเสียงดัง “กุก กัก กุก กัก กุก กัก” เป็นจังหวะอันร่าเริง เมื่อถึงกลางสะพาน เจ้าอุ้งกษัตริย์ใหญ่หนวดเคราเพิ่มก็โผล่ขึ้นจากใต้สะพาน พร้อมกับคำรามด้วยเสียงอันน่ากลัว “มีอาหารอร่อยๆ มาให้ฉันกินแล้ว หิว หิว หิวจังเลย มามะ มาให้ฉันกินเสียดีจ้ะ ”

เนื่องจากแพะจิวเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี เขาจึงไม่กลัวเจ้าอุ้งกษัตริย์ แพะจิวพูดกับเจ้าอุ้งกษัตริย์ด้วยน้ำเสียงน่าสงสารว่า “ข้าก่อนเจ้าอุ้งกษัตริย์ใหญ่ ตัวฉันเล็กขนาดนี้จะทำให้ท่านอิ่มได้อย่างไร ถ้าท่านทนหิวอีกนิด แล้วรออีกหน่อย จะมีแพะตัวใหญ่กว่าฉัน เดินข้ามสะพานนี้ รับรองว่าแพะตัวนั้น จะทำให้ท่านอิ่มแน่ๆ ” เจ้าอุ้งกษัตริย์เห็นจริงอย่างที่แพะจิวพูด จึงปล่อยให้แพะจิวเดินผ่านไป

ไม่นานนัก แพะกลางก็เดินข้ามสะพานไม้ด้วยเสียงดัง “กุก กัก กุก กัก กุก กัก กุก กัก” เป็นจังหวะอันร่าเริง เมื่อถึงกลางสะพาน เจ้าอุ้งกษัตริย์ใหญ่หนวดเคราเพิ่มก็โผล่ขึ้นจากใต้สะพาน พร้อมกับคำรามด้วยเสียงอันน่ากลัว “มีอาหารอร่อยๆ มาให้ฉันกินแล้ว หิว หิว หิวจังเลย มามะ มาให้ฉันกินเสียดีจ้ะ ”

เนื่องจากแพะกลางเตรียมตัวมาเป็นอย่างดีเช่นกัน เขาจึงไม่กลัวเจ้าอุ้งกษัตริย์ แพะกลางพูดกับเจ้าอุ้งกษัตริย์ด้วยน้ำเสียงอันน่าเชื่อถือว่า “ข้าก่อนเจ้าอุ้งกษัตริย์ใหญ่ ถึงฉันจะตัวโตพอดีคำ แต่ถ้าท่านทนหิวอีกนิด แล้วรออีกหน่อย จะมีแพะตัวใหญ่กว่าฉัน เดินข้ามสะพานนี้ รับรองว่าแพะตัวนั้น จะทำให้ท่านอิ่มไปหลายวันแน่ๆ ” เจ้าอุ้งกษัตริย์มองดูแพะกลางแล้วคิดในใจว่า ช่วงนี้ไม่ค่อยมีเหยื่อเดินผ่านมาให้จับกินมากนัก หากได้กินอาหารชิ้นใหญ่ๆ ที่จะทำให้อิ่มได้หลายวัน ก็คงจะดีไม่น้อย ดังนั้นเจ้าอุ้งกษัตริย์จึงปล่อยให้แพะกลางผ่านไป

สักพักแพะเบ้มก็เดินข้ามสะพานไม้ด้วยเสียงดัง “กุก กัก กุก กัก กุก กัก กุก กัก” เป็นจังหวะอันร่าเริง เมื่อถึงกลางสะพาน เจ้าอุ้งกษัตริย์ใหญ่หนวดเคราเพิ่มก็โผล่ขึ้นจากใต้สะพาน พร้อมกับคำรามด้วยเสียงอันน่ากลัว “มีอาหารอร่อยๆ มาให้ฉันกินแล้ว หิว หิว หิวจังเลย มามะ มาให้ฉันกินเสียดีจ้ะ ” เมื่อเจ้าอุ้งกษัตริย์เดินตรงเข้ามา แพะเบ้มก็ใช้เขาพุ่งชนเจ้าอุ้งกษัตริย์จนเสียหลักล้มลง แพะกลางกับแพะจิวที่ซ่อนตัวอยู่จึงเข้ามาช่วยกันใช้เขาดันเจ้าอุ้งกษัตริย์จนตกลงไปในน้ำที่เชี่ยวกราก

จากนั้นแพะทั้งสามก็ข้ามสะพานไปยังอีกฝั่งหนึ่ง ได้อย่างปลอดภัย และแล้วแพะทั้งสามก็ได้มาอาศัยอยู่ในทุ่งหญ้าแห่งใหม่ ที่เต็มไปด้วยหญ้าเขียวๆ นุ่มๆ อย่างมีความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 15 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง ป๊อปมีน้ำใจ

แนวคิด

การมีน้ำใจช่วยเหลือ รู้จักแบ่งปันผู้อื่น สงสารไม่คิดทำร้ายผู้อื่น เป็นการแสดงออกถึงความดีงาม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่แสดงออกถึงผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
3. อธิบายได้ อะไรควรทำและไม่ควรทำ
4. มีความมุ่งมั่น ในการทำสิ่งที่ตั้งใจ
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมท่องบทดอกสร้อยสุภายิต “กาเอี้ยกคำ” ครูใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) เด็กๆ เคยเห็นอีกาหรือไม่ เคยเห็นที่ไหน (1)
 - 2) อีกามีสีอะไร (1)
2. วันนี้ครูจะเล่านิทานเรื่อง “ป๊อปมีน้ำใจ” ให้เด็กๆ ตั้งใจฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบภาพเรื่อง “ป๊อปมีน้ำใจ” เด็กและครูร่วมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานโดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) ทำไม ป๊อปจึงชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยที่ไม่มีใครขอร้อง (2,4)
 - 2) เด็กชายที่ยิงป๊อปทำถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด (3)
 - 3) เด็กๆ เคยช่วยเหลือใครบ้าง ช่วยทำอะไร (2,5)
 - 5) เมื่อป๊อป ได้รับบาดเจ็บมีผู้ให้ความช่วยเหลือ เพราะอะไร (4,5)

6) ถ้าเด็กๆ เป็นป๊อปปี้ เด็กๆ จะทำอย่างไร(3)

ขั้นสรุป

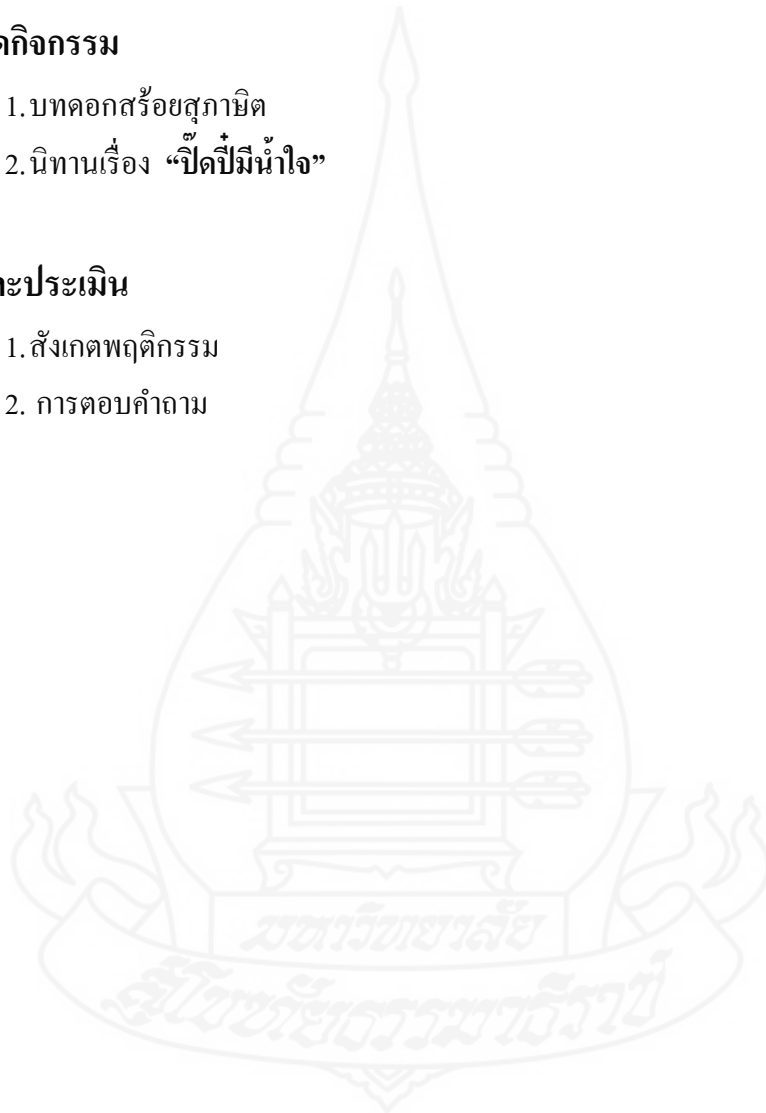
เด็กละคร่วมสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานที่ส่งเสริมการแสดงออกถึงความมีน้ำใจ และมีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

สื่อการจัดกิจกรรม

1. บทดอกสร้อยสุภายัต
2. นิทานเรื่อง “ป๊อปปี้มีน้ำใจ”

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก
บทดอกสร้อย “กาเอ๋ยกาคำ”

กาเอ๋ยกาคำ	รู้จำรู้จักรักเพื่อน
ได้เหยื่อเพื่อแม่ไม่แซะเขื่อน	รีบเตือนพวกพ้องร้องเรียกมา
เกลื่อนกลุ้มรุมล้อมพร้อมพลัก	นารักน้ำใจกระไรหนา
การเพื่อแม่แนะพ่อหนูจงดูกา	มันโอบอ้อมอารีรักคืนกเอย

นิทานเรื่อง ปิดปีมีน้ำใจ

ผู้แต่ง ผศ. เอื้อพร สัมมาทิพย์และคณะ

ในป่าเขียวขจีแห่งหนึ่ง มีกาอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ปิดปีแม่จะเป็นแค่กาตัวเล็ก กระจริด ไม่ได้เก่งเหนือใคร แต่เพราะความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ใครๆ จึงรักใคร่เอ็นดู

เช้านี้ท้องฟ้าแจ่มใส ปิดปีบินผ่านไปเห็น แม่กาดาทหวาน กำลังเหน็ดเหนื่อยกับการป้อนอาหารให้ลูกๆ จึงร้องทักไปว่า “สวัสดิ์จ้าแม่กา กำลังป้อนอาหารลูกๆ อยู่หรือจ๊ะ จันช่วย”

แม่กาจึงพูดว่า “ขอบใจมากนะปิดปี” ปิดปี จึงไปคาบหนอนตัวอ้วนๆ ไปฝากลูกๆ ของแม่กา

“ขอบใจนะจ๊ะ ที่หาอาหารมาให้พวกเรา” แม่กาดาทหวานรู้สึกซาบซึ้งใจ ตอนสายปิดปี นึกขึ้นได้ว่า พี่กาดาท นอนชมเป็นไข้หวัดตั้งแต่เมื่อวาน จึงคาบใบวานหอมไปให้ พร้อมกับพูดว่า “หายเร็วๆ นะจ๊ะ พี่กาดาท” แล้วปิดปี ก็ช่วยเช็ดตัวให้จนไข้ลดลง ไม่ไกลกันนัก ปิดปีได้ยินเสียงดังไปๆ จึงบินไปดู เห็นลูกกาดาคูกำลังซ่อมแซมรังใหม่ อย่างขะมักเขม้น “ลูงเหนื่อยไหม ให้จันช่วยนะจ๊ะ”

ปิดปี ช่วยลูกกาดาคูจนใกล้ค่ำ จึงบินกลับรังของตน ระหว่างทาง ปิดปีเห็น ป้ากาดาสวยนอนตัว สั่นในรัง จึงบินเข้าไปถามด้วยความห่วงใย “เป็นอะไรหรือจ๊ะ” ป้ากาดาสวยตอบเสียงสั่นว่า

“อากาศเย็นลงทุกที แต่หญ้าในรังของป้าไม่อุ่นเลย” ด้วยความสงสาร ปิดปีจึงสลัดขนของตนออก ห่มให้แม่กาดาสวยจนหายหนาว

วันหนึ่งขณะที่ปิดปี กำลังบินไปหาอาหารเหมือนอย่างเคย ถูกเด็กชายเกเรคนหนึ่ง ใช้นางสติกยิงเข้าใส่ ปิดปี เต็มแรง ปิดปีบาดเจ็บบินต่อไปไม่ไหว ร่างจึงร่วงลงจากท้องฟ้า

ขณะนั้นลูกกาดาคูเห็นเหตุการณ์ จึงบินโฉบไปปรับรังปิดปีไว้ได้ทัน แล้วรีบนำไปรักษา

ที่รังของตน พิกาดาทอนำสมุนไพรมาทาแผลให้ ป้ากาดาสวยนำหญ้าแห้งมาห่มให้ พอปืดปี
 ฟืนขึ้นมา แม่กาดาทวานก็เอาหนอนและแมลงมาป้อน ปืดปืดรู้สึกซาบซึ่งใจ จึงเอ่ยเสียงแผ่วเบาว่า
 “ฉันรอดชีวิตมาได้ เพราะความช่วยเหลือของพวกท่านแท้ๆ ” “เป็นเพราะเธอมีน้ำใจและ
 ช่วยเหลือพวกเราตลอด เราอยู่คู่เดียวกันก็ต้องช่วยเหลือกันซิจ๊ะ” แม่กาดาทวานบอก กา
 ทั้งหลายแม้ตัวดำไม่ชวนมอง แต่ภายในจิตใจงดงาม มีน้ำใจโอบอ้อมอารี จึงอยู่ร่วมกันอย่างมี
 ความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 15 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง กุดจื้ออยากมีเพื่อน

แนวคิด

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่ต้องการเพื่อน คือ ผู้ร่วมเล่น แบ่งปันของเล่นและช่วยเหลือกัน ทำให้เด็กอยากมาโรงเรียน ส่งผลให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
2. เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
3. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่ต้องการ
4. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้
5. กล้าพูดกล้าบอก
6. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กๆ เคลื่อนไหวตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กๆ จับคู่กับเพื่อนที่ชอบเล่นด้วยกัน และครูถามว่า ทำไมจึงชอบเล่นกับเพื่อนคนนี้ (อาสาสมัครตอบคำถาม) (6)
2. วันนี้ครูจะเล่านิทานเรื่อง “กุดจื้ออยากมีเพื่อน” ให้เด็กๆ ตั้งใจฟังครูเล่า

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบภาพเรื่อง “กุดจื้ออยากมีเพื่อน” และร่วมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 1) ทำไมกุดจื้ออยากมีเพื่อน (1)
 - 2) เพราะเหตุใด กุดจื้อจึงต้องการรู้หมายของคำว่าเพื่อน (2,5)
 - 3) กุดจื้อ มีวิธีการตามหาเพื่อนอย่างไร (5)
 - 4) กุดจื้อพากองมูลเดินทางไปด้วยความยากลำบาก เพราะอะไร (3,6)

5) กุศัจฉบกองมูลเป็นเพื่อน เพราะเหตุใด (2)

6) ถ้าเด็กๆ ไม่มีเพื่อน เด็กๆ จะมีวิธีการหาเพื่อนได้อย่างไร (4)

6) เพื่อนที่เด็กๆ ชอบมีใครบ้าง เด็กๆ เคยทำอะไรให้กับเพื่อนบ้าง และเพื่อนเคยช่วย
เด็กๆ ทำอะไรบ้าง (5,6)

ขั้นสรุป

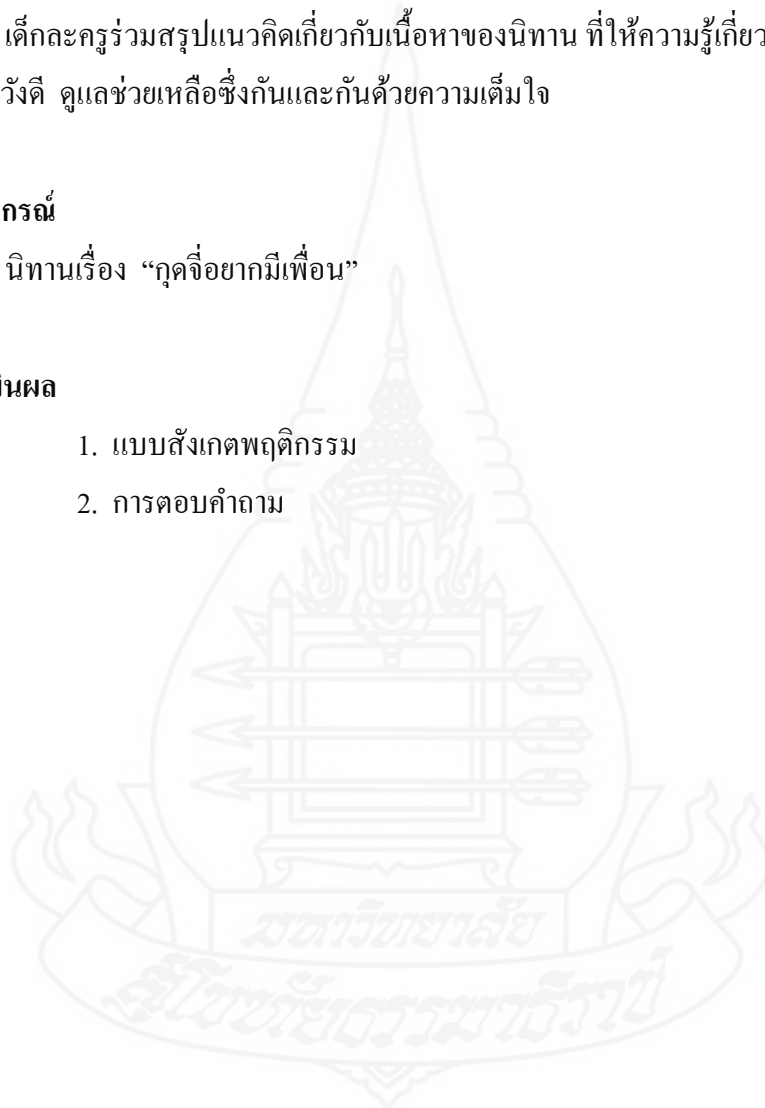
เด็กละคร่วมสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเพื่อนที่มี
แต่ความหวังดี ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ

สื่อและอุปกรณ์

นิทานเรื่อง “กุศัจฉอยากมีเพื่อน”

การประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง กุศัจฉิอยากมีเพื่อน

ผู้แต่ง ส. พุ่มสุวรรณ

เหงา เหงา เหงา กุศัจฉิน้อยอยากจะหายเหงา จึงถามต้นไม้ว่าต้องทำอะไร ต้นไม้ตอบว่า “เธอต้องมีเพื่อน” “เพื่อนคืออะไร” กุศัจฉิถามด้วยความสงสัย “ฉันตอบเธอไม่ได้หรอก เธอต้องออกไปหาคำตอบเอง” กุศัจฉิอยากจะหายเหงา จึงตัดสินใจออกเดินทาง กุศัจฉิเดินทางมาถึงทุ่งกว้าง เห็นสายลมพัดผ่านมา จึงทักทาย “สวัสดิสายลม กำลังจะไปไหนจ๊ะ” “ฉันกำลังจะชวนไปไม่ไปเที่ยว” สายลมตอบ “สายลมรู้ไหม เพื่อนคืออะไร ฉันกำลังตามหาอยู่” “ฉันคิดว่า เพื่อนคือคนที่อยู่กับฉันตลอดเวลา” จากนั้นสายลมก็จับมือกับไปไม้ พวกมันปลิวออกไป กุศัจฉิได้แต่คิดว่านี่จะใช้ความหมายของคำว่าเพื่อนหรือเปล่า เขาตัดสินใจลองถามใครสักคน

เวลากลางคืน กุศัจฉิพบพระจันทร์ที่กำลังเส้าสร้อย จึงร้องถามว่าเป็นอะไร “ฉันกำลังเสียใจที่พุดจาไม่ติดกับดวงดาว จนดวงดาวโกรธ ฉันควรทำอะไรดี” พระจันทร์ถามกุศัจฉิ “ฉันก็ไม่รู้เหมือนกันแต่เวลาที่ทำผิด ฉันมักจะขอโทษ” พระจันทร์จึงตะโกนเสียงดังลั่น “ฉันขอโทษ” ดวงดาวได้ยินดังนั้นจึงรีบมาหาแล้วบอกว่า “ฉันก็ขอโทษ” ทั้งหมดต่างดีใจที่เข้าใจกัน กุศัจฉิเห็นพระจันทร์สบายใจแล้ว จึงถามว่า “เธอพอจะรู้ไหม ว่าเพื่อนคืออะไร” “ฉันคิดว่าเพื่อนคือคนที่คอยอยู่เคียงข้างเหมือนฉันกับดวงดาว” พระจันทร์ตอบ นี่จะใช้ความหมายของเพื่อนหรือเปล่านั้น กุศัจฉินอนคิดจนเคลิ้มหลับไป

รุ่งเช้ากุศัจฉิเดินทางต่อ มาถึงชายหาด เห็นฟองคลื่นกำลังม้วนตัวพลิวไหว จึงร้องทักว่า “ฟองคลื่นเธอพอจะรู้ไหม ว่าเพื่อนคืออะไร ฉันจะไปตามได้ที่ไหน” แต่ฟองคลื่นไม่ได้ยินเสียงกุศัจฉิ เพราะกำลังม้วนตัว เล่นกับปลาน้อยใหญ่อ่างสนุกสนาน กุศัจฉิพยายามตะโกนอีก แต่ฟองคลื่นก็ไม่ได้ยิน “เอ หรือว่า เพื่อน คือคนที่เล่นด้วยกันอย่างสนุกสนาน” กุศัจฉิไม่รู้จะทำอย่างไร จึงเดินทางต่อ

ทันใดนั้นมีเสียงตะโกนด้านหลังว่า “ระวัง” กุศัจฉิหันไปเห็นลื้อเกวียนใหญ่ยักษ์ จึงกระโดดหลบ ล้มตัวลงบนกองมูล “เจ็บตรงไหนหรือเปล่า” เสียงกองมูลถามด้วยความเป็นห่วง กุศัจฉิรีบลุกขึ้นขอบคุณ “ขอบคุณนะ ถ้าไม่ได้เธอฉันคงแย่ ขอนั่งพักตรงนี้ให้หายตกใจจะได้ไหม” “ได้สิ” กุศัจฉิทั้งเหนื่อยและเริ่มหมดหวัง “ทำไมความหมายของคำว่าเพื่อนไม่เหมือนกันเลย ถ้าฉันไม่รู้ว่าเป็นเพื่อนคืออะไร แล้วเมื่อไร จะหายเหงาสักที” กองมูลได้ยินเข้าจึงบอกว่า “ถึงฉันไม่รู้

คำตอบ แต่เธอจะรังเกียจไหม ถ้าฉันขอเป็นเพื่อนกับเธอ” “จริงหรือ ฉันดีใจที่สุดเลย” กุฉีเข้าไปสวมกอดกมลอย่างไม่รังเกียจ “เธออยู่แถวนี้มานานคงลำบาก ฉันว่าเราหาที่ใหม่ที่ปลอดภัยกว่านี้ดีไหม” กุฉีชักชวน “ไม่ได้หรอกเพราะฉันไม่มีท่า” กมลตอบ “ไม่เป็นไร ฉันจะพาเธอไปเอง” แล้วกุฉีก็ใช้ความพยายามกลิ้งกมลให้ออกเดินทางไปด้วยกัน ท่ามกลางแดดร้อน กุฉีกลิ้งกมลขึ้นเนินอย่างยากลำบาก “เธอเหนื่อยไหม” กมลถาม “ฉันไม่เป็นไร” กุฉีตอบ

กุฉีเดินทางอย่างมูมานะ ผ่านเนินเขาน้อยใหญ่ แม้อุณหภูมิร้อน ก็พยายามผ่านอุปสรรคฝนตกหนัก แต่กุฉียังกลิ้งกมลต่อไปเรื่อยๆ “ทั้งฉันไว้เถอะ อย่าลำบากเลย เดี่ยวเธอไม่สบาย” กมลกังวลว่าตนเองเป็นภาระ กุฉีปลอบกมลว่า “ฉันไม่ทิ้งเธอหรอก ฉันยังไหว ฉันไม่เป็นไร” กมลบอกว่า “ขอโทษนะ” เมื่อกุฉีกลิ้งกมลมาถึงใต้ต้นไม้ใหญ่ฝนก็หยุดพอดี “ราม่าใช้ตรงนี้เป็นบ้านกันเถอะ” กุฉีชักชวนเพราะเห็นว่าปลอดภัย “ดีจริง ขอปิ่นนะที่เธอทำเพื่อนฉันขนาดนี้” “ก็เราเป็นเพื่อนกันนี่” กุฉีตอบ “ฉันรู้แล้วละว่า เพื่อนคืออะไร เพื่อนคือคนที่เที่ยวเล่น เคียงข้าง และไม่ว่ายามทุกข์หรือสุข และเขาคอนั่นก็คือเธอ” แม้วันเวลาผ่านไป กุฉีสร้างครอบครัว แต่ก็ยังใช้ชีวิตร่วมกับกมลอย่างมีความสุข

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 21 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง ความภาคภูมิใจของผัก

แนวคิด

ความพึงพอใจ เกิดจากความภูมิใจในการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความอบอุ่นและมีความสุข ครูควรปลูกฝังให้เด็กมีความภูมิใจในตนเอง จะทำให้เด็กดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
3. เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
4. อธิบายได้ว่าอะไรควรทำและไม่ควรทำ
5. มีความมุ่งมั่นสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความเต็มใจ
6. แสดงความคิดเห็นและมีความภาคภูมิใจในตนเอง
7. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
8. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง “ผัก” และสนทนากันเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง โดยครูถามว่า
 - 1) เด็กๆ รู้จักผักอะไรบ้าง (1)
 - 2) ผักที่เด็กๆ ชอบรับประทานมีอะไรบ้าง (1,6)
2. ครูจะเล่านิทานเกี่ยวกับผักให้เด็กๆ ฟัง ขอให้เด็กๆ ตั้งใจฟัง

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ผัก โดยให้เด็กร่วมแสดงด้วย ในนิทานจะมี ไบโระพา ผักชี กระเพรา แม่ครัว แอง ลาบหมู วิถีเล่น คือให้เด็กใส่ที่สวมหัว เป็นตัวละครในนิทาน (เด็กอาจเข้าร่วมแสดงได้ทุกคน) หลังเสร็จสิ้นการเล่านิทาน ครูใช้คำถาม ดังนี้

- 1) ในเรื่องนี้มีผักอะไรบ้าง (1)
- 2) เพราะเหตุใด ผักชีจึงมีความรู้สึกเสียใจ (2,3,6)
- 3) เด็กๆ ชอบรับประทานผักอะไรในนิทานเรื่องนี้ เพราะอะไร (1,6)
- 4) สิ่งที่ผักชีมีความต้องการทำมากที่สุดคือ อะไร (4,5)
- 5) เหตุใดแม่ครัวจึงใช้ผักแต่พอเพียง แสดงให้เห็นถึงอะไร (4,6)
- 6) ถ้าเด็กๆ เห็นเพื่อนเสียใจหรือร้องไห้ เด็กๆ จะทำอย่างไร (7)

ขั้นสรุป

เด็กและครูช่วยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน เรื่องความรู้สึกความภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมและสังคม ที่ครูควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง ผัก
2. นิทานเรื่อง ผัก
3. มงกุฎ ผักชี กระเปาะ โหระพา แม่ครัว และอาหาร เช่น แกลง และลาบ

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก

เพลง ผัก

ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ผักกาด ถั่วงอก พริกแดงกวาง	ตำลึง มะเขือ โหระพา
ผักบุ้ง กระเทียม กระหล่ำปลี	หอม ผักชี และพริกทอง
ลองมาลองหน่อยซี	มีประโยชน์มากมาย
บำรุงร่างกาย	แข็งแรงเติบโต

นิทานเรื่อง ผัก

ผู้แต่ง ครูแต่งเอง

เย็นวันหนึ่งผักชินอนหน้าเสื่ออยู่ในกระจัด โหระพาเห็นเข้าจึงถามผักชีว่าเป็นอะไร ผักชีตอบว่า “แม่ครัวว่าฉันเหี่ยวเขาจะไม่ใช้ฉันแต่งหน้าอาหารนะซี” อย่างนั้นจริงหรือ” โหระพามองผักชีอย่างเห็นใจ “แต่ผักชีต้องเข้าใจนะ ผักชีโรยหน้าต้องสดและสวย ฉันว่าแม่ครัวคงใช้ผักชีโรยหน้าแกงก็ได้” “อย่างนั้นก็ดีซี อย่างน้อยฉันก็จะได้มีประโยชน์บ้าง” “คุยอะไรกันหรือ”

กะเพราถาม “อ้อ ฉันปลอบใจผักชีจะ เขากลัวไม่ได้ปรุงแต่งอาหาร” โหระพาตอบ กะเพรา มองผักชีอย่างหยันนิดๆ “จะสู้ฉันได้รี คนใช้ฉันผัดเป็นกำๆ กลิ่นมันหอมต่างกัน” กระเพราพูดอย่างภูมิใจตัวเอง โหระพาจึงค้านว่า “ถึงอย่างไร แม่ครัวคงไม่ผัดกะเพราเป็นข่งๆ กระมัง” “ใช่” เสียงแม่ครัวตอบ “จะใช้ผักอะไรปรุงแต่งรส แต่งหน้า เขาก็ต้องใช้แต่พอดี ใส่มากเกินไปก็ไม่อร่อย แต่งหน้ามากเกินไปก็ไม่สวย คงใช้แต่พอประมาณ ใบ 2 ใบ ยอด 2 ยอด ก็พอจ๊ะ” ผักชี โหระพา และกะเพราพยักหน้า แม่ครัวพูดต่อไปว่า “แม้จะใช้น้อย แต่กลิ่นหอมของพวกเจ้าก็ทำให้อาหารทุกอย่างอร่อยนะ เขาเรียกว่าใช้แต่พอเพียงจ๊ะ ดีใจไหมที่ผักทั้งหมดมีประโยชน์” ว่าแล้วแม่ครัวก็เด็ดโหระพาโรยหน้าแกงเผ็ดสีสวย นำกะเพราไปผัดเผ็ดพริก แล้วเด็ดผักชีใส่ในน้ำแกงจืด “เจ้าสระไหนอยู่ไหนล่ะ” แม่ครัวบ่น “มา มา สระไหนมาโรยหน้าลาบหมูนี้หน่อย ใบโตหอมดีจัง” “เอาละกับข้าวเสร็จแล้ว ขอบใจผักสวยๆ ทุกอย่างเลยนะ” แม่ครัวพูด ผักทุกชนิดดีใจและภูมิใจมากที่ตนเองได้ทำประโยชน์อย่างแท้จริง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 22 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 30 นาที ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง พระอาทิตย์ขึ้นสาย

แนวคิด

ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
3. รู้จักอารมณ์และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
4. อธิบายได้ว่าอะไรถูก อะไรผิด
5. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง “ดวงอาทิตย์” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง โดยครูถามเด็กๆ ว่า
 - 1) เด็กๆ มองเห็นดวงอาทิตย์ในเวลาอะไร (1)
 - 2) ดวงอาทิตย์ให้อะไรแก่เรา (1)
2. วันนี้ครูจะเล่านิทานให้เด็กฟังเกี่ยวกับความรับผิดชอบ เรื่อง “ดวงอาทิตย์ขึ้นสาย”

ขั้นสอน

1. เด็กๆ ฟังนิทาน เรื่อง พระอาทิตย์ขึ้นสาย ประกอบโรงหุ่นละครชา พร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานโดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 1) พระอาทิตย์ขึ้นสายแล้ว เกิดอะไรขึ้น (1)
 - 2) เด็กๆ คิดว่าทำถูกต้องหรือไม่ ไปงานเลี้ยงจนขึ้นสาย (4)
 - 3) ถ้าเด็กๆ เป็นพระอาทิตย์จะทำอย่างนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด (2,4)
 - 4) ทำไมพระอาทิตย์ต้องขอโทษทุกคน เด็กๆจะทำอย่างนี้หรือไม่ (4)

- 5) ให้เด็กๆ ช่วยกันคิดว่า ถ้าพระอาทิตย์ไม่ขึ้นจะเป็นอย่างไร (2,4)
 - 6) ถ้าเด็กๆ เป็นต้นไม้ แม่นก แม่วัว จะโกรธพระอาทิตย์หรือไม่ เพราะเหตุใด (1,3)
3. เด็กๆ ช่วยกันเล่านิทาน “พระอาทิตย์ขึ้นสาย”

ขั้นสรุป

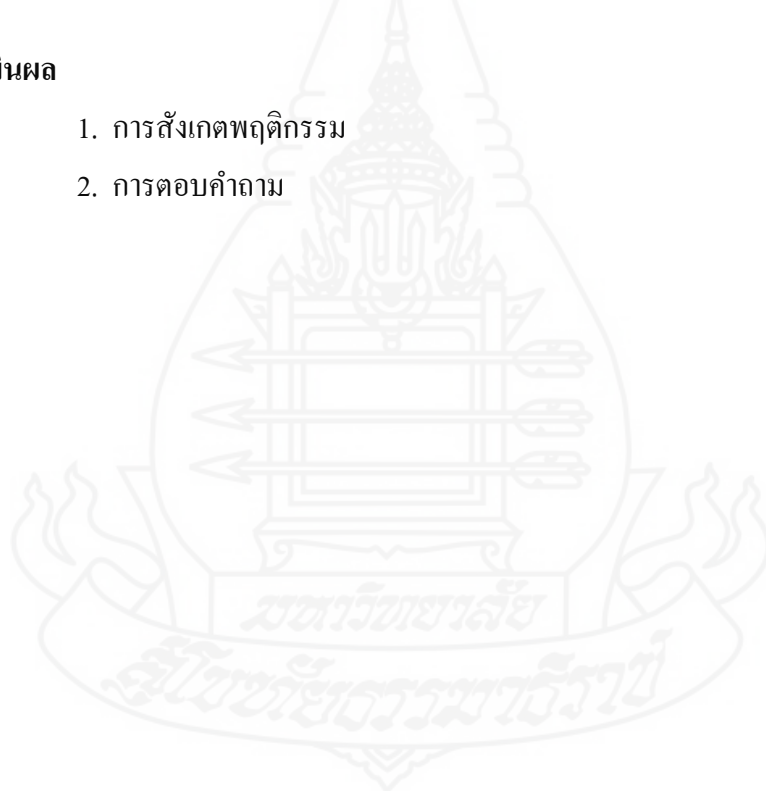
เด็กและครูช่วยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน เรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อบกพร่องต่อหน้าที่ ส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดความเดือดร้อน ดังนั้นควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อส่วนรวม

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง ดวงอาทิตย์ซัดขอบฟ้า
2. นิทานเรื่อง “พระอาทิตย์ขึ้นสาย”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก เพลง ดวงอาทิตย์

ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ดวงอาทิตย์ซิคขอบฟ้า บอกเราว่าเวลาเช้า
อาบน้ำแต่งตัวกันเถิดพวกเรา กินข้าวรีบไปโรงเรียน

นิทานเรื่อง พระอาทิตย์ตื่นสาย

พระอาทิตย์ดวงกลมโต ส่องแสงสดใส อยู่ทุกๆ วัน “สวัสดิ์จะพระอาทิตย์ แหมตื่นแต่เช้าเชียวนะ” “แน่สิจ๊ะก็ฉันรีบนอนแต่หัวค่ำทุกๆ วันนี้จ๊ะ” เด็กๆ รู้มึ้น ทำไมพระอาทิตย์ถึงต้องตื่นแต่เช้า ก็พระอาทิตย์ต้องทำหน้าที่ให้แสงสว่าง และสร้างอากาศให้สดใส นอกจากนี้ยังช่วยเตือนทุกๆ คน อีกว่า เช้าแล้วจ้าตื่นเถอะ

เช้าวันนี้ พระอาทิตย์ใจดี ทำหน้าที่อยู่บนท้องฟ้าอย่างมีความสุข “สวัสดิ์จะพระอาทิตย์ คืนนี้ มีงานเลี้ยงบนสวรรค์ อย่าลืมไปร่วมงานนะจ๊ะ” คุณลม พัดผ่านมาบอกข่าว “งานเลี้ยงหรือแหมแค่ลิดก็สนุกแล้วนะ” พระอาทิตย์รู้สึกตื่นเต้น

หลังจากพระอาทิตย์ตกดิน โลกก็มีดไปหมด “เสร็จงานแล้ว ส่องแสงทั้งวันเหนื่อยจัง เอ๊ะวันนี้มีงานเลี้ยงบนสวรรค์นี่ ดีใจจัง ไปสังสรรค์กับพระจันทร์และดวงดาวบ้างดีกว่า” ว่าแล้ว พระอาทิตย์ก็แต่งตัว แล้วรีบขึ้นไปสวรรค์ เพื่อสังสรรค์กับเพื่อนๆ ในงานเลี้ยงมีทั้งพระจันทร์ ดวงดาว สายลม และดาวเสาร์ ทุกคนเล่นกันอย่างสนุกสนาน พระอาทิตย์เล่นกับเพื่อนๆ จนเพลินและลืมว่าตอนนี้ใกล้จะเช้าแล้ว นางฟ้าออกมาเก็บดวงดาว และดวงจันทร์ “บ้าย บายจ๊ะ พระอาทิตย์ ใกล้จะเช้าแล้วนะ” พระจันทร์บอกก่อนถูกเก็บไป

เพราะกลับคืน พระอาทิตย์จึงนอนหลับสนิท จนถึงเช้าก็ไม่ยอมตื่น ตอนนี้อยู่แล้วพื้นดินด้านล่างก็ยังมีมืดสนิท “เอ๊ะ สายแล้วทำไมวันนี้ไม่มีแสงสว่าง” ลีตัวทุกตัวสงสัย เหล่าสัตว์ทั้งหลาย เตือคร้อน เพราะไม่มีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ “ถ้าไม่มีพระอาทิตย์ ฉันก็สังเคราะห์แสงไม่ได้” ต้นไม้บ่น “ลูกๆ ของฉันกำลังหิว แต่ถ้ามีขนาดนี้ ฉันออกไปหาอาหารไม่ได้หรอก” แม่นกบอก “ลูกๆ ของฉันต้องอาบแดดอ่อนๆ ตอนเช้าทุกวัน” แม่วัวบอก “โ๊ะะ สายมากแล้วพระอาทิตย์ตื่น

ด้วยความตกใจ” “แย่จริง เพราะเมื่อคืนมันเล่นเพลินจนดึกเลย ต้องตื่นสายแบบนี้” “ขอโทษนะจ๊ะ ทุกคน ต่อไปมันจะไม่เล่นเพลินจนดึก และจะตื่นเช้ามาทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด”

หลังจากนั้น พระอาทิตย์ก็ไม่ตื่นสายอีกเลย เด็กๆ เห็นไหมว่าพระอาทิตย์จะส่องแสงในตอนเช้า เพื่อปลูกเรา เพื่อให้หนูๆ ตื่นแต่เช้าและไปโรงเรียนแต่เช้าทุกวัน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 22 เดือน มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 30 นาที ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เรื่อง แปะเจ็ดตัว

แนวคิด

เด็กควรจดจำคำสอนของ พ่อ แม่ ครูและผู้ปกครอง รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัว เพื่อป้องกัน

อันตราย**จุดประสงค์การเรียนรู้**

1. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
2. รู้จักและควบคุมอารมณ์ได้
3. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งด้วยความอดทน
4. สามารถคิด แก้ปัญหาได้
5. กล้าพูด กล้าบอกสิ่งพบเห็นได้
6. มีความมุ่งมั่นในการสิ่งต่างๆ
7. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม**ขั้นนำ**

1. เด็กๆ ร่วมร้องเพลง “เสียงสัตว์” พร้อมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง
 - สัตว์แต่ละชนิดร้องเหมือนกันหรือไม่ เพราะอะไร (1)
 - เด็กๆ เลียนเสียงของสัตว์ชนิดใดได้บ้าง (1,7)
2. วันนี้ครูจะเล่านิทาน เรื่อง “แปะเจ็ดตัว” ที่เกี่ยวกับการหลอกลวงโดยการเลียนเสียงให้

เด็กๆ ตั้งใจฟังนะค่ะ**ขั้นสอน**

1. เด็กๆ ฟังนิทานประกอบวีดิทัศน์ เรื่อง “แปะเจ็ดตัว”
2. หลังเสร็จสิ้นการฟังนิทาน ครูถามเด็กๆ ว่า
 - 1) ก่อนไปตลาด แม่แปะส่งลูกๆ ไม่ให้เปิดประตูเพราะอะไร (1)
 - 2) ลูกแปะทั้งเจ็ด รู้ได้อย่างไรว่าไม่ใช่แม่ จึงไม่ยอมเปิดประตูให้ (1,5)
 - 3) ถ้าเด็กๆ เห็นหมาป่าเข้ามาในบ้าน เด็กๆ รู้สึกอย่างไร และจะอย่างไร (2,4)

- 3) หมาป่าทำอะไร จึงจับลูกแพะไปได้ (2)
- 4) ทำไมลูกแพะตัวที่เจ็ดจึงไม่ถูกหมาป่าจับตัวไป (4)
- 5) ถ้าเด็กๆ เป็นลูกแพะจะอย่างไร จึงจะไม่ให้หมาป่าจับตัวไป (3,4)
- 6) แม่แพะรู้ได้อย่างไรว่า มีวิธีตามหาลูกแพะอย่างไร

ขั้นสรุป

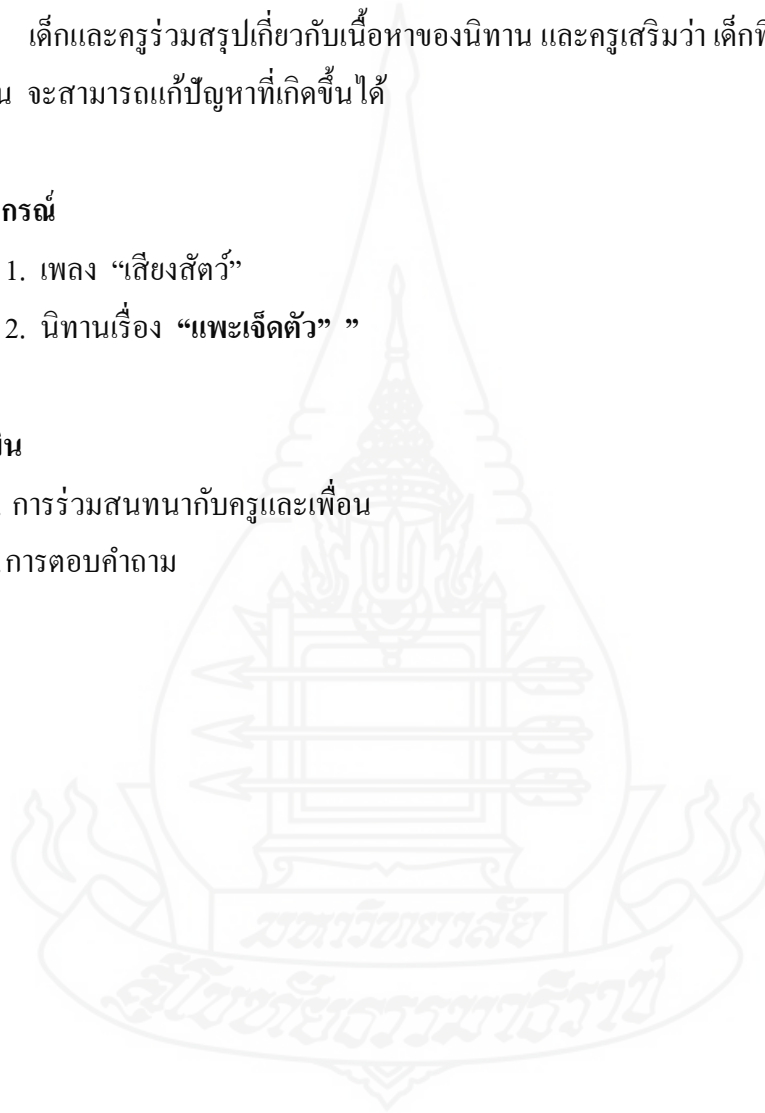
เด็กและครูร่วมสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน และครูเสริมว่า เด็กที่รู้จักสังเกต และคิดเป็น จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง “เสียงสัตว์”
2. นิทานเรื่อง “แพะเจ็ดตัว” ”

การประเมิน

1. การร่วมสนทนากับครูและเพื่อน
2. การตอบคำถาม

ภาคผนวก
เพลง สัตว์เข้าคอก

ไม่ทราบนามผู้แต่ง
คูชิสัตว์มากมาย ลองให้ส่งเสียงร้อง มองชิมองลองให้ร้องและทำท่า
เสียงพะ เบะ เบะ เบะ เบะ เสียงหมา บ๊อ บ๊อ บ๊อ บ๊อ
(เปลี่ยนเสียงสัตว์ตามความสนใจ)

นิทานเรื่อง พะ 7 ตัว

ไม่ทราบนาม ผู้แต่ง

วันหนึ่งแม่พะจะไปตลาด จึงบอกลูกพะทั้งเจ็ดว่า “ลูกๆ จ้า แม่จะไปตลาดนะจะ
อย่าออกไปไหนนะ เพราะบางทีหมาป่าอาจมาหา หลอกเข้าบ้านจับลูกเป็นอาหารได้นะ”
ลูกพะถามแม่ว่า “หมาป่า หน้าตาเป็นอย่างไรจ๊ะแม่ ” แม่พะบอกว่า “เสียงใหญ่ ๆ มีขนสีดำ”

พอแม่พะออกไปตลาด สักครู่ก็มีเสียงแม่พะเรียกลูกว่า “เปิดประตูให้แม่หน่อย แม่กลับ
มาแล้วจ้า” ลูกพะตัวที่หนึ่งจะไปเปิดประตู แต่น้องพะตัวที่สามแอบดูได้ประตู เห็นขามิขนสีดำๆ
จึงตะโกนบอกพี่พะว่า “อย่าเปิดนะ นั่นไม่ใช่แม่ เพราะมันมีขาสีดำๆ และเสียงก็ใหญ่”

เจ้าหมาป่าได้ยิน ก็กลับไปกินน้ำผึ้งให้เสียงดี และทาแป้งให้ตัวขาว แล้วกลับมาใหม่
ลูกพะทั้งเจ็ดหลงเชื่อ เปิดประตู จึงถูกหมาป่าจับไปขังไว้เพื่อเก็บเอาไว้กินทั้งหกตัว เหลือลูกพะ
ตัวที่เจ็ดที่หมาป่าหาไม่เจอ เพราะไปแอบซ่อนอยู่ในตู้

แม่พะกลับมาบ้านเห็นประตูเปิดอยู่ก็รู้ว่าเกิดเหตุร้าย ลูกพะตัวที่เจ็ด เล่าให้แม่พะฟังถึง
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แม่พะจึงออกติดตามหมาป่าเพื่อช่วยลูกพะทั้งหกตัว จึงเปิดกองหินที่ปิด
ปากถ้ำ ช่วยลูกพะทั้งหกออกมาได้ จากนั้นก็ช่วยกันจับหมาป่าที่ยังหลับสนิทอยู่เข้าไปขัง
ในถ้ำแทน

ภาคผนวก จ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

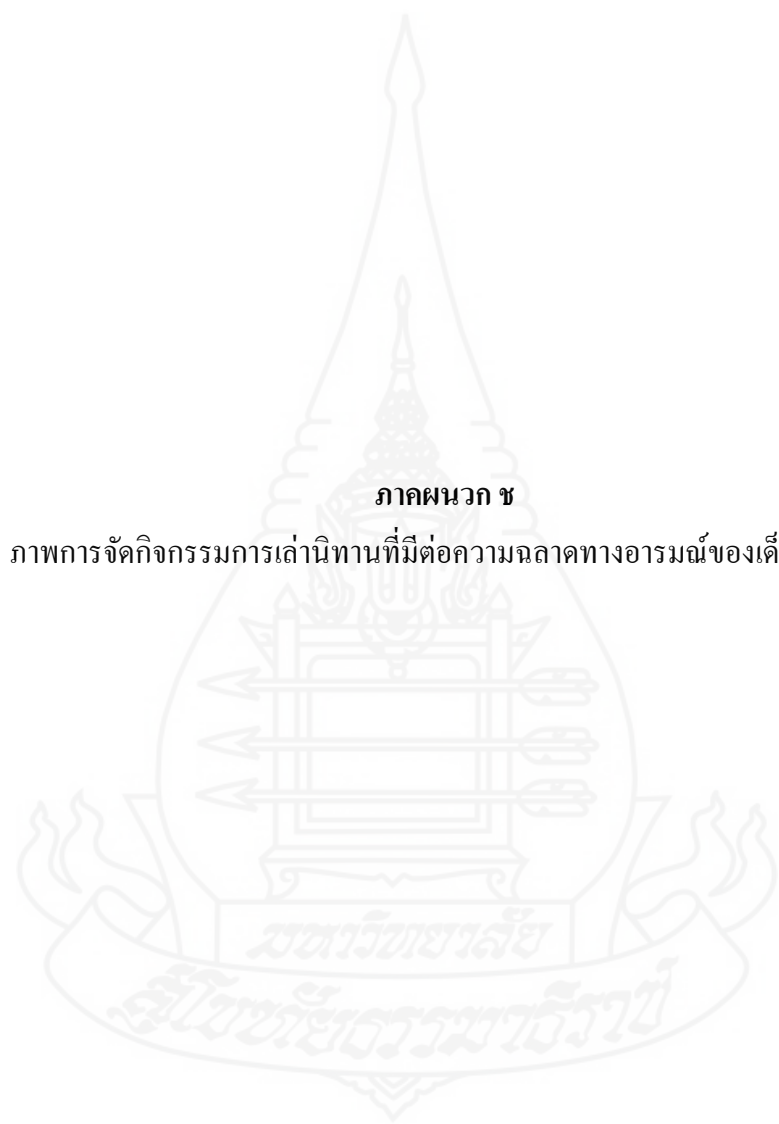
คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามรายการที่กำหนด โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมสอดคล้องหรือความเหมาะสมกับรายการที่กำหนด
- 0 ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมสอดคล้องหรือเหมาะสมกับรายการที่กำหนด
- 1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องหรือไม่เหมาะสมกับรายการที่กำหนด

ที่	รายการประเมิน	N = 3		
		ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
		+1	0	-1
	จุดประสงค์การเรียนรู้			
1	สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546	1		
2	เหมาะสมกับวัยและวิธีการเรียนรู้ของเด็ก	1		
3	ส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์เด็กอย่างชัดเจน ทั้ง ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข	1		
	กิจกรรมการเรียนการสอน			
4	สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1		
5	เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของเด็ก	1		
6	เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และเวลา	1		
7	ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนดี มีความสามารถในการรู้จักและควบคุมอารมณ์	1		
8	ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะอดทน สามารถตัดสินใจ/แก้ปัญหา	1		

ที่	รายการประเมิน	N = 3		
		ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
		+1	0	-1
9	ส่งเสริมให้เด็กมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความพอใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง	1		
	สื่อและอุปกรณ์			
10	นิทานเหมาะสมกับวัย และเป็นนิทานมีคติสอนใจ ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข	1		
11	สื่อประกอบการเล่านิทาน สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และเหมาะสมกับวัยของเด็ก	1		
12	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1		
13	วิธีวัดเหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัด	0.67	0.33	
14	มีความหลากหลายในการวัด	1		
	รวม		13.67	
	เฉลี่ย		0.97	

ภาคผนวก ข

ภาพการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง ปีโป้น้อย

เล่านิทานประกอบภาพ

เล่านิทานโดยใช้หุ่นตุ๊กมือ

ภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เล่านิทานประกอบสื่อและอุปกรณ์ เรื่อง ดาวหินน้อย

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางบิ่งอร เนตรทอง
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2496
สถานที่เกิด	บ้านเขาล้อ ตำบลคอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2527
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านเขาล้อ ต.คอนคาอ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

